

TÜRKİYE GENÇLİK PROFİLİ ARAŞTIRMASI

ARALIK-2013

TÜRKİYE GENÇLİK PROFİLİ ARAŞTIRMASI

Proje Direktörü-Editörü
Murat Yılmaz

Araştırma Raportörleri
Selvet Çetin-Sadullah Özcan

Araştırma Koordinatörü
Sadullah ÖZCAN
Saha Koordinatörü
Mustafa ÇİMEN

MEMUR-SEN
Memur Sendikaları Konfederasyonu

Özveren Sk. No:9 Demirtepe ANKARA
Tel: 0312 230 09 72-73 Fax: 0312 230 39 89
www.memursen.org.tr info@memursen.org.tr

Yayın No:

MEMUR-SEN
Adına Sahibi
Ahmet GÜNDOĞDU

Genel Yayın Yönetmeni
Mehmet Emin ESEN

Yayın Kurulu
Günay KAYA
Metin MEMİŞ
Mehmet BAYRAKTUTAR
Mehmet Emin ESEN
Hacı Bayram TONBUL
Ekrem YAVUZ

Yayın Danışmanları
Halit ORTAKÖY
Şahin Ali ŞEN
Hüseyin Rahmi AKYÜZ
Eyüp BEYHAN
Tasarım
SAD
Basım

İÇİNDEKİLER

Tablolar Listesi	6
Yönetici Özeti.....	8
Giriş.....	21
KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve YÖNTEM	
1.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	24
1.8. DEĞERLENDİRMeye ALINAN ANKETLERİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI.....	28
İKİNCİ BÖLÜM	
NİCEL ARAŞTIRMA BULGULARI	
2.1 NİCEL ARAŞTIRMA BULGULARI.....	30
2.1.1. DEMOGRAFİK BİLGİLER	30
2.1.2. MEDYAYA YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR	31
2.1.3. İNTERNETE YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR	35
2.1.4. KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI	40
2.1.5. ZARARLI MADDELERE YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR	49
2.1.6. GENÇLİĞE İLİŞKİN GENEL KONULAR	47
2.1.7. GENÇLİĞİN KUŞAKLARARASI FARKLILIKLARA BAKIŞI	74
2.1.8. GENÇLİK SORUNLARINA BAKIŞ	76
2.1.9. GENÇLİĞİN EĞİTİME İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI	86
2.1.10. GENÇLİĞİN İÇ POLİTİKAYA İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI...	86
2.1.10.1.ÇÖZÜM SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER.....	89
2.1.10.2. GEZİ OLAYLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER.....	96
2.1.10.3. ASKERİ DARBE İHTİMALİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER.....	98
2.1.10.4. KAMUDA BAŞÖRTÜSÜ HAKKINDA GÖRÜŞLER.....	100
2.1.10.5. YENİ ANAYASA ÇALIŞMALARI HAKKINDA GÖRÜŞLER.....	101
2.1.10.6. SEÇİLME YAŞININ 18'E İNDİRİLMESİ HAKKINDA GÖRÜŞLER.....	102
2.1.11. GENÇLİĞİN DIŞ POLİTİKAYA İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI.....	104
2.1.12. GENÇLERİN SİYASAL TUTUM VE TERCİHLERİ.....	111
2.1.13. GENÇLERİN OY VERME DAVRANIŞI.....	118
2.1.14. GENÇLERİN SİYASİ PARTİLERE OY VERME TERCİHLERİ.....	120
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
NİTEL ARAŞTIRMA BULGULARI	
3.1. DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME BULGULARI.....	127
3.1.1. Türkiye'de Gençliğin En Önemli Sorunları	127
3.1.2. Gençlerin Kamu Politikalarına Bakışı.....	131
3.1.3. Gençler Arasında Sosyal Entegrasyon ve Ortak Bir Üst Kimlik Sağlanmasında Kamu Politikalarının Etkisi.....	134
3.1.4. Farklı Bölgelerdeki Gençler Arasında Sivil Diyalogun Geliştirilmesinde Kullanılan Araçlar.....	137
3.1.5. Gençlerin Siyasete İlgisizliğinin Nedenleri.....	142
3.1.6. Gençlerin Türkiye'nin Geleceğine İlişkin Beklentileri	142
3.1.7. Gençlerin Kendi Geleceklerine Yönelik Düşünceleri	144
3.1.8. Gençlerin Çözüm Süreci Hakkındaki Görüşleri	146
3.1.9. Gençlerin Gezi Olayları Hakkındaki Düşünceleri.....	151

3.1.10. Gençlerin Türkiye'nin Dış Politikası Hakkındaki Düşünceleri	151
3.1.11. Gençlerin Askeri Darbe Süreçlerine İlişkin Görüşleri	153
3.2. GENÇLİK ÇALIŞTAYI BULGULARI	156
SONUÇ VE ÖNERİLER	161

TABLOLAR LİSTESİ

	Demografik Niteliklere	Göre	Oluşan
Tablo 1	Dağılımlar.....		30
Tablo 2	Medya Takip Alışkanlığı		32
Tablo 3	İnternet Kullanma Alışkanlıkları		35
Tablo 4	Kitap Okuma Sıklığı		40
Tablo 5	Boş Vakitleri Değerlendirme		43
Tablo 6	Sigara Kullanım Alışkanlığı		46
Tablo 7	Alkol Kullanma Alışkanlığı		48
Tablo 8	Gençliği En İyi Anlayanlar		50
Tablo 9	Gençlerin En Çok Konuştuğu Konular		53
Tablo 10	Gençlere Göre Yaşamı Anlamlı Kılan		55
Tablo 11	Gençlerin Hayattan Memnunluk Derecesi		57
Tablo 12	Gelecekte Memnuniyet Derecesi Hakkında		58
Tablo 13	Gençliğin Çocuk Beklentisi		59
Tablo 14	Gençliğin Sosyal Etkinliklere Katılım Durumu.....		61
Tablo 15	Gençliğin Gelecek 10 Yıl İçindeki Beklentileri		66
Tablo 16	Gençliğin Toplumsal Eylemlere Katılım Düzeyi		63
Tablo 17	Gençlerin Eylemlere Katılma Gerekçeleri		67
Tablo 18	Gençlerin Eylemlere Katılmama Gerekçesi		68
Tablo 19	Gençlerin İsteddiği İş Sektörleri		70
Tablo 20	Gençlerin Gelecek Beklentileri		72
Tablo 21	Gençliğin Nesillere Bakışı		74
Tablo 22	Gençliğin En Önemli Sorunları		77
Tablo 23	Gençlik Türkiye’yi Yönetse İlk Yapacakları		80
Tablo 24	Gençlik Sorunları İle En Çok İlgilenenler		82
Tablo 25	Gençlikle En Çok İlgilenen Partiler.....		84
Tablo 26	Gençlikle İlgili Başarılı Olunan Alanlar		85
Tablo 27	Eğitim Müfredatında Medeniyet Değerlerine Yer Verilme Durumu		86
Tablo 28	Liselere Kur’ân-ı Kerim Ve Siyer Derslerinin Seçmeli Konulması		87
Tablo 29	Türkçe Dışındaki Yerel Dillerin Seçmeli Ders Olarak Okutulması		88
Tablo 30	Çözüm Süreci Hakkındaki Düşünceler		89
Tablo 31	Çözüm Sürecinin En Önemli Eksikliği		91
Tablo 32	Çözüm Sürecinin Başarı Durumu		92
Tablo 33	Çözüm Süreci Hakkında Siyasi Partilerin Tavrıları		94
Tablo 34	Gezi Olayları Hakkındaki Düşünceler		96
Tablo 35	Hükümetin Gezi Olayları Sürecinde Sergilediği Tavrı Hakkında.....		97
Tablo 36	Gezi Olaylarının Çözüm Sürecine Yönelik Sabotaj Olduğu Hakkında		98
Tablo 37	Türkiye’de Darbe İhtimali Hakkındaki Düşünceler		99
Tablo 38	Kamu Görevlilerinin Başörtüsü İle Görev Yapması Hakkında.....		100
Tablo 39	Yeni Anayasa İçin En Samimi Çalışan Parti		101
Tablo 40	Seçilme Yaşının 18’e İndirilmesi Hakkında		102
Tablo 41	Türkiye’nin Yer Alması İstenen Uluslararası Örgütler.....		104

Tablo 42	Ortadoğu'daki Gelişmelerin Türkiye'nin Geleceği İçin Tehlike Yarattığı.....	106
Tablo 43	Türkiye'nin Suriye'de İzlediği Politika Hakkında.....	107
Tablo 44	Mısır'daki Darbe Hakkında.....	108
Tablo 45	Türkiye'nin Bölgesel Ve Küresel Güç Olması Hakkında.....	109
Tablo 46	Türkiye'nin Bölgesel Ve Küresel Güç Olmasını İstemeyen Ülkeler Hakkında.....	110
Tablo 47	Gençlerin Tercih Ettiği Parti için Belirlediği Kriterler.....	111
Tablo 48	Gençliğin Siyasete İlgisi Derecesi.....	114
Tablo 49	Gençlerin Siyasete İlgisizliği Hakkında.....	116
Tablo 50	Gençlerin Siyasi Partilere Oy Verme Davranışı	118
Tablo 51	Gençlerin 2014'de Yapılacak Seçimde Oy Verme Düşüncesi.....	120
Tablo 52	Gençlerin 2011 Milletvekili Seçimlerinde Oy Verdiği Partiler.....	123
Tablo 53	Bugün Milletvekili Seçimi Olsa Gençlerin Oy Verme Davranışı.....	124

YÖNETİCİ ÖZETİ

MEDYAYA YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR

- Gençlerin televizyon programları arasında en çok dizileri takip ettikleri görülmektedir (% 28,6). Gençlerin televizyonda en çok izledikleri diğer program türleri ise sırasıyla haberler (% 15,5), eğlence-müzik programları (% 13,7) ve filmlerdir (% 13,7).
- Erkeklerin % 20,4'ü; kadınların ise % 38,3'ü televizyonda en çok dizileri izlediği belirlenmiştir. En az izlenen programlar açısından bakıldığında; erkeklerin açık oturumları (% 2,8), kadınların ise spor programlarını (% 0,2) işaretledikleri görülmektedir.
- Tv'lerde en çok izlenen program türlerine ilişkin sorunun yaş gruplarına göre oluşan dağılımı incelendiğinde, "dizi" seçeneğinin tüm yaş grupları açısından en çok tercih edilen program türü olduğu gözlenmektedir. Ancak tüm yaş grupları arasındaki sıralamaya bakıldığında, 15-17 arası yaş grubunun dizileri en çok izleyen küme olduğu anlaşılmaktadır (% 33,2).
- 30-35 yaş grubundaki kişiler, Türkiye ortalamasından farklı olarak, haber programlarını da yüksek düzeyde izlemektedir. Türkiye ortalaması açısından bakıldığında, haberlerin izlenme oranı % 15,5 iken; 30-35 yaş grubundaki kişiler arasında bu oran % 24,4'e çıkmaktadır.
- Eğlence/müzik programlarının izlenme oranı, yaş gruplarının küçülmesiyle birlikte Türkiye ortalamasının üzerine çıkmaktadır. Bu programların tüm gençler arasındaki izlenme oranının ortalaması % 13,7 iken; 15-17 yaş grubundaki gençler arasında bu oran % 20'ye yaklaşmaktadır.

İNTERNETE YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR

- Gençlerin internet kullanımına ilişkin davranışları incelendiğinde; internetten yararlanma sıklığının bir hayli yüksek olduğu gözlenmektedir. Gençlerin yaklaşık üçte ikisi (% 60,7) günde birkaç kez internetten yararlandığını ifade etmektedir. İnternetten hiçbir şekilde yararlanmadığını ifade edenlerin oranı ise yalnızca % 8,3'tür.
- Günde ortalama birkaç kez internetten yararlandığını söyleyen erkeklerin oranı % 64,3 iken, kadınların oranı ise % 56,5'dir. İnterneti haftada en az bir kere kullandığını belirtenlerinse % 22,7'si erkek, % 21,8'i kadındır. "Ayda bir" seçeneği baz alındığında ise erkeklerle kadınlar arasında birbirine oldukça yakın oranların olduğu gözlenmektedir. İnternetten hiçbir şekilde

yararlanmadığını söyleyenler açısından bakıldığında ise kadınların belirgin bir şekilde öne çıktıkları görülmektedir. Zira erkeklerin sadece % 4,7'si internetten hiç yararlanmadığını ifade ederken, aynı oran kadınlarda % 12,6'ya çıkmaktadır.

- İnternette en yoğun şekilde yararlananların 15-17 yaş grubu ile 18-24 yaş grubundaki gençler olduğu anlaşılmaktadır. Bu gençlerin sırasıyla % 66,8'i ve % 66,5'i günde en az birkaç kez internetten yararlandığını ifade etmektedir. Ancak yaş gruplarının yükselmesiyle birlikte, internetten yararlanma sıklığında da bir azalma yaşandığı gözlenmektedir. 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 59,8'i, 30-35 yaş grubundaki gençlerin ise % 43,5'i internetten günde en az birkaç kez yararlandığını ifade etmektedir.
- Gençler arasında bu denli etkin şekilde kullanılan internetten hangi amaçlarla yararlanıldığını ortaya koyan tabloya bakıldığında, araştırma amacıyla internete girdiğini söyleyenlerin oranı ilk sırada çıkmaktadır (% 29,2). Bu oranı, sırasıyla "sosyal medya" (% 16,8), "eğlence/oyun" (% 11,2) ve "haber almak" (% 10,9) seçenekleri takip etmektedir.
- Yaklaşık her üç erkekten ve her üç kadından biri internetten araştırma yapmak amacıyla yararlandığını belirtmektedir. İnternette yararlanma amacı bakımından "yatırım" seçeneğinin her iki kategori için de son sırayı teşkil ettiği gözlenmektedir. Araştırmaya katılan kadınların hiçbirisi bu seçeneği işaretlemeyenken, erkeklerin de yalnızca % 0,2'si bu seçeneğe atıfta bulunmaktadır.
- Tüm yaş gruplarının internetten en çok araştırma amacıyla yararlandıkları gözlenmektedir. Ancak tüm yaş grupları Türkiye ortalamasına yakın ve hatta biraz üzerinde bir orana sahipken, 15-17 arası yaş grubu bu ortalamanın altında kalmaktadır. Türkiye ortalaması % 29,2 iken, 15-17 yaş grubunda bu oran % 24'e inmektedir.
- Çağımızın en etkin iletişim araçlarından biri, hatta belki de birincisi haline gelen sosyal medya uygulamalarına ilişkin sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde ise, Türkiye'deki gençlerin neredeyse tüm sosyal medya araçlarını bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Buna göre, gençlerin yaklaşık üçte ikisi (% 62) facebook kullanırken, twitter (% 10,4), instagram (% 2,1) ve Google+plus (% 11,7) uygulamalarının da hatırı sayılır oranlarda bir kullanım düzeyine sahip olduğu gözlenmektedir. Hiçbir sosyal medya aracını kullanmadığını ifade edenlerin oranı ise sadece % 8'dir.
- Erkeklerin de kadınların da en çok kullandıkları sosyal medya uygulamasının facebook olduğu anlaşılmaktadır. Erkeklerin % 65,4'ü; kadınların ise % 58'i facebook kullandığını belirtmektedir. Bir başka sosyal medya uygulaması olan twitter'ın ise erkekler arasında % 9,3'lük, kadınlar arasında da % 11,8'lik bir kullanım oranına sahip olduğu görülmektedir.

- 15-17 yaş grubundaki gençlerin, diğer yaş gruplarından farklı olarak, sosyal medya (% 22,6), chat/sohbet (% 18,5) ve eğlence/oyun (% 15,9) gibi konularda Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir internet kullanım yoğunluğuna sahip olduğu gözlenmektedir.
- Gençler, sosyal medya uygulamalarını en çok akıllı telefonlar aracılığıyla kullandıklarını ifade etmektedirler (% 45,8). Bu uygulamaları bilgisayar aracılığıyla kullandığını ifade edenlerin oranı ise % 41,7'dir. Tabletler aracılığıyla sosyal medya uygulamalarına eriştiğini belirtenlerin oranınınınsa görece önemsiz sayılabilecek bir değeri yansıttığı gözlenmektedir (% 3,1).

KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI

- Gençlerin kitap okuma sıklığını ölçen soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların çoğunlukla 'ayda en az bir kitap' seçeneğini işaretlediği görülmektedir (% 27,6). Bu oranı sırasıyla 'yılda birkaç kitap' (% 18,6), 'haftada bir ve fazlası' (% 18,6), 'birkaç yılda bir kitap' (% 12,4) ve 'sadece okul hayatımda' (% 12,2) seçenekleri takip etmektedir. Kitap okuma alışkanlığının gençlerin gündelik yaşamının bir parçası haline geldiğini işaret eden 'haftada bir ve fazlası' seçeneğinin dışında kalan seçeneklerin toplam oranı (% 81,4), Türkiye'deki gençlerin kitaplarla arasının çok iyi olmadığını ortaya koymaktadır.
- "Haftada bir ve fazlası" seçeneği baz alındığında, kadınların % 23,8'i, erkeklerinse % 14,2'si haftada birden çok kitap okuduğunu ifade etmektedir. Ayda en az bir kitap okuduğunu ifade eden kadınların oranı % 33, erkeklerin oranı ise % 23,1'dir. Kitap okuma sıklığının yıllara yayılmasıyla ya da bir başka deyişle genişlemesiyle paralel olarak, erkeklerin oranının kadınların oranını geçtiği gözlenmektedir.
- Kitap okuma sıklığı yaş grupları bağlamında incelendiğinde, yaş gruplarının yükselmesiyle ters orantılı olarak kitap okuma davranışının zayıfladığı gözlenmektedir. Kitap okuma sıklığını "haftada bir ve fazlası" olarak ifade edenlerin % 28,3'ü 15-17 yaş grubunda, % 19,7'si 18-24 yaş grubunda, % 13,8'i 25-29 yaş grubunda, % 11,3'ü ise 30-35 yaş grubunda bulunmaktadır.
- Gençlerin önemli bir kısmı bilgisayar ve internet kullanarak vakitlerini geçirdiklerini belirtmektedir (% 21,1). Vaktini kitap okuyarak geçirdiğini ifade edenlerin oranı ise % 15 civarındadır. Araştırmaya katılan 3 bin 209 gençten yalnızca 20 tanesi, vaktini siyasal faaliyetlere katılarak geçirdiğini ifade etmektedir. Bu durum, genel kamuoyunda sıklıkla ifade edilen, "gençlerimizin apolitik bir yapıya sahip olduğu" yönündeki iddiaların adeta bir teyidi niteliğindedir.
- Erkekler kendilerine ait vakitleri en çok "bilgisayar/internet kullanarak" (%)

21,3), kadınlar ise “kitap okuyarak” (% 22,2) geçirdiğini belirtmektedir.

ZARARLI MADDELERE YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR

- “Sigara kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, sigara tüketiminin gençler arasında oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. Buna göre, gençlerin yaklaşık üçte biri (% 32,8) sigarayı her gün tükettiğini ifade ederken, her beş gençten biri de (% 20) ara sıra sigara içtiğini söylemektedir. Sigarayı önceden içmekle birlikte, şimdi bıraktığını ifade edenlerin oranı ise görece küçük bir değeri yansıtmaktadır (% 5,4). Buna karşılık, sigarayı hiçbir biçimde kullanmadığını söyleyenlerin oranı % 41,3’tür.
- Erkek deneklerin % 42,6’sı, kadın deneklerin ise % 21,1’i sigara tüketim sıklığını “her gün” olarak ifade etmektedir.
- Erkeklerin yalnızca % 29,9’u hiç sigara kullanmadığını ifade ederken, aynı oran kadınlarda % 54,7’ye yükselmektedir.
- “Alkollü içecek kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, her ne kadar gençlerin yarısından fazlasının (% 50,7) hiçbir biçimde alkol kullanmadığını ortaya koysa da, alkölü farklı sıklık düzeylerinde tükettiğini ifade edenlerin oranı da önemli bir değeri yansıtmaktadır (% 48,7).
- Sık aralıklarla alkol tükettiğini ifade eden erkeklerin oranı % 7,7, kadınların oranı ise % 2,8’dir.
- Erkeklerin % 41,9’u, kadınların ise % 61,1’i hayatında hiç alkol kullanmadığını belirtmektedir.

GENÇLİĞE İLİŞKİN GENEL KONULAR

- Katılımcıların % 28,8’i kendisini en iyi anlayan kişinin eşi, eş adayı (nişanlı/sözlü) ya da yakın arkadaşı olduğunu düşünmektedir. Kendisini en iyi anlayan kişinin annesi olduğunu düşünenlerin oranı ise % 20,8’dir. Baba, ağabey, abla, kardeş, öğretmen, okul arkadaşı, iş arkadaşı, mahalle arkadaşı seçeneklerinin oranı ise % 10 bandının altında çıkmaktadır.
- Erkekler de kadınlar da, kendilerini en iyi anlayan kişilerin başında eşlerinin veya eş adaylarının (nişanlı/sözlü) geldiğini ifade etmektedir. Erkeklerin % 27,3’ü, kadınların ise % 30,5’i bu düşüncede olduğunu belirtmektedir. Anne seçeneği ise en yüksek ikinci kategoriye oluşturmaktadır. Erkeklerin % 17,8’i, kadınların ise % 24,5’i annelerinin kendilerini en iyi anlayan kişi olduğunu düşünmektedir.
- 15-17 yaş grubundaki gençler, kendilerini en iyi anlayan kişinin anneleri

olduğunu ifade etmektedir (% 29,4). Oysa aynı seçeneğin oranı, yaşın yükselmesiyle azalma eğilimi göstermektedir. 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 22,8'i, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 18'i, 30-35 yaş grubundaki gençlerin ise % 12,3'ü "anne" seçeneğini işaretlemektedir.

- "Eş, eş adayı (nişanlı/sözlü)" seçeneği söz konusu olduğunda, bu durumun tam tersi bir seyir yaşanmaktadır. Zira kendisini en iyi anlayan kişinin eşi, eş adayı (nişanlı/sözlü) olduğunu söyleyenlerin oranı yaş gruplarının artmasıyla paralel olarak artmaktadır. 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 21,2'si, 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 24,6'sı, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 31,9'u, 30-35 yaş grubundaki gençlerin ise 40,9'u kendisini en iyi anlayan kişinin eşi ya da eş adayı (nişanlı/sözlü) olduğunu ifade etmektedir.
- Gençler, arkadaşlarıyla en çok "genel sohbet" olarak tanımlanabilecek konuları paylaşmaktadır (% 25,3). Bu seçeneği sırasıyla "futbol" (% 12,7), "iş/çalışma hayatı" (% 11,6) ve diğerleri takip etmektedir. "Siyaset" seçeneğinin ise oldukça düşük düzeyde çıktığı gözlenmektedir (% 3,6).
- "Sizce insanın yaşamını anlamlı kılan nedir?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların % 40'ının "aile" seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Aile seçeneğinden sonra en çok teveccüh gören ise "idealleri uğruna mücadele" seçeneğidir (% 14,2). Bu soruya, "yaşamın anlamı yok" seçeneğini işaretleyerek yanıt verenlerin oranı ise % 2,3'tür.
- Gençlerin % 85,9'u farklı kesinlik düzeylerinde de olsa, hayatından memnun olduğunu ifade etmektedir. Hayatından memnun olmadığını ifade edenlerin toplam oranı ise % 12,4'dür.
- Gençlerin üçte ikisinden fazlası (% 71,3), yakın gelecekte kendi durumuna ilişkin pozitif gelişmelerin yaşanacağını ve hayat şartlarının daha iyiye doğru gideceği beklentisindedir. Buna karşılık, hayat şartlarında herhangi bir değişimin yaşanmayacağını düşünenlerin oranı % 18,4, hayat şartlarının kötü ya da daha kötü olacağını düşünenlerin toplam oranı ise % 4,8'dir.
- Araştırma kapsamında kendisine ulaşılan gençlere yöneltilen; "Çocuk sahibi olmak konusunda ne düşünüyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, "en az 2-3 çocuk isterim" seçeneğinin ön plana çıktığı gözlenmektedir. Buna göre, yaklaşık her üç gençten biri (% 35,5) en az 2-3 çocuk sahibi olmak istemektedir. Yine yaklaşık her beş gençten biri de (% 19,4) "bir çocuk olsun yeter" düşüncesini sahiplenmektedir. Çocuk sayısını, sahip olduğu ekonomik imkânlarla paralel olarak değerlendirenlerin oranı % 22,8 iken, kadenci bir yaklaşımla değerlendirenlerin oranı ise % 13,6'dır. Buna karşılık hiçbir şekilde çocuk istemediğini ifade edenlerin oranı yalnızca % 6,7 olarak çıkmaktadır.
- Erkeklerin % 16,6'sı, kadınların ise % 22,8'i "bir çocuk olsun yeter" düşüncesindedir. "En az iki-üç çocuk isterim" seçeneği söz konusu olduğunda

ise erkeklerin kadınlara nazaran daha istekli oldukları görülmektedir. Zira erkeklerin % 38,4'ü, kadınların ise % 32,1'i en az iki ya da üç çocuk istediğini ifade etmektedir.

- Gençlerin % 19,7'si "spor kulüplerine/derneklerine üye olduğunu" ya da bu kurumların faaliyetlerine katıldığını ifade etmektedir. Bu seçeneği, sırasıyla "öğrenci kulüp ya da dernekleri" (% 17,5), "İslamî cemaat, vakıf, gruplar" (% 14,1), "kültür-sanat kuruluşları" (% 13,4) ve diğerleri takip etmektedir.
- Gençlerin üçte ikisinin (% 63,5) maddi açıdan rahat bir gelecek beklentisi içerisinde oldukları, buna karşılık geriye kalan yaklaşık üçte birlik kesimin de (% 30,6) aksi yönde görüş beyan ettikleri görülmektedir.
- Önümüzdeki yıllarda ülkede "toplumsal barış ve huzurun hâkim olacağını" düşünenlerin oranı % 49 iken, aksi yönde kanaat belirtenlerin oranı % 42,8'dir.
- Gençlerin yarısından fazlası (% 51,7) gelecek 10 yıl içinde özgürlüklerin artacağı beklentisini taşımaktadır. Buna karşılık, özgürlüklerin önümüzdeki 10 yıllık süreçte azalacağını düşünenlerin oranı ise % 40,4'dür.
- Gençlerin yarısından fazlası (% 50,1) gelecek 10 yıl içinde dünyada savaşların ve zulmün artacağını düşünmektedir. Buna mukabil, yakın gelecekte dünyada barış ve huzurun egemen olacağını düşünen gençlerin oranı ise % 42,6'dır.
- İslamî değerlerin önümüzdeki 10 yıl içinde yükseleceğini ifade edenlerin oranı % 58,8 iken, aksi yönde yanıt verenlerin oranı % 33,1'dir.
- Gençlerin % 22,2'si toplu yürüyüş/protesto eylemlerine katıldığını, % 7,7'si internet temelli protesto çağrılarına katıldığını, % 4,9'u boykot tarzı eylemlere katıldığını ifade ederken, üçte ikisinden fazlası (% 68) hiçbir eylem türüne iştirak etmediğini belirtmektedir.
- Katılımcılara yöneltilen "Nasıl bir iş istiyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar, gençlerin üçte birinden fazlasının (% 37,9) kamu sektörünü tercih ettiğini göstermektedir. Buna karşılık, kendi işinde çalışmak isteyen gençlerin oranı % 31,9, özel sektörde çalışmak isteyen gençlerin oranı ise % 22,3'dür. Herhangi bir yere ya da kuruma bağlı olmadan serbest çalışmak isteyen gençlerin oranı da % 5,3'dür.
- Kadınların % 42,1'i, erkeklerin ise % 34,3'ü kamu sektöründe çalışmak istediğini belirtmektedir. Buna karşılık, erkeklerin % 23,6'sı, kadınların ise % 20,7'si özel sektörde çalışmak istediğini ifade etmektedir.
- Gençlerin geleceğe yönelik en önemli kişisel beklentilerinin başında % 44,7 oranı ile "mutlu aile hayatı" seçeneği gelmektedir. Bu seçeneği sırasıyla "saygın bir iş" (% 21,8), "mesleki kariyer" (% 17,5), "zengin olma" (% 7,1) ve diğerleri takip etmektedir.
- Erkeklerin yaklaşık üçte ikisi (% 65,2), kadınların ise yaklaşık dörtte üçü (% 73,7) gelecekte umutlu olduğunu belirtmektedir. Buna karşılık, "umutsuzum" diyen erkeklerin oranı % 17,3, kadınların oranı ise % 12,3'dür.

GENÇLİĞİN KUŞAKLARARASI FARKLILIKLARA BAKIŞI

- Türkiye’deki gençler kendi kuşaklarını 80’li yılların ve 2020’li yılların kuşaklarına nazaran daha apolitik olarak tanımlamaktadır. Dün-bugün ve yarın ekseninde değerlendirildiğinde, gençlerin apolitik yönelimler açısından en zayıf bulduğu kuşak 80 ve sonrasındaki kuşak iken (% 11,4), en güçlü bulduğu kuşak günümüz kuşağıdır (% 21,5). Yakın gelecekteki gençliği temsil eden 2020’li yılların kuşaklarının ise günümüz kuşaklarına göre daha az apolitik bir yönelim içerisinde olacağı düşünülmektedir (% 17,9).
- Gençlerin, “maddiyatçı bir gençlik” tanımlaması üzerinden kuşaklararası farklılıkları değerlendirme biçimine bakıldığında, yine günümüzdeki gençlik kuşağının en olumsuz kuşağı temsil ettiği yönünde bir kanaatin oluştuğu gözlenmektedir. Bu çerçevede verilen yanıtlar incelendiğinde, 80’li yıllardaki gençlik kuşağının % 3,9 oranında, 2020’li yılların gençlik kuşağının % 16,9 oranında ve günümüz gençliğinin de % 18,5 oranında maddiyatçı olarak tanımlandığı gözlenmektedir.
- Gençlerin “maneviyat” açısından en güçlü buldukları kuşak 80’li yılların kuşağı iken (% 13,3), en zayıf buldukları kuşak 2020’li yılların kuşağı (% 6,4) ve günümüz kuşağıdır (% 7,5).
- “Çalışkan ve hırslı gençlik” tanımlaması açısından da 80’li yılların kuşaklarına yönelik bir olumlamanın bulunduğu (% 23,8), buna karşılık günümüz gençlik kuşağına ve gelecek kuşaklara yönelik bir güvensizliğin bulunduğu görülmektedir. Aynı tedirginliğin “sosyal konulara duyarlı gençlik” tanımlaması açısından da geçerli olduğu gözlenmektedir. Bütün bu tanımlamalar açısından 80’li yılların gençliği daha çok olumlanırken, bugünün ve yarının gençliği daha az olumlanmaktadır.
- “Araştırmacı bir gençlik” ve “çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip bir gençlik” tanımlamaları açısından bakıldığında, en çok olumlanan kuşağın yakın gelecekteki gençlik kuşağı olduğu gözlenmektedir.

GENÇLİK SORUNLARINA BAKIŞ

- Katılımcılara açık uçlu olarak yöneltilen; “Sizce Türkiye’deki gençliğin en önemli sorunu nedir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, “işsizlik” (% 26,8) ve “eğitim” (% 17,4) seçeneklerinin bariz şekilde öne çıktığı gözlenmektedir. İfade edilen diğer sorun alanlarının ya da başlıklarının ise % 10 bandının altında çıktığı ve birbirine yakın oranları yansıttığı görülmektedir.
- 15-17 yaş grubundaki gençler, Türkiye’deki gençliğin en önemli sorununun

eğitim olduğunu düşünürken (% 22,6), diğer yaş grupları için en önemli sorun işsizlik olarak öne çıkmaktadır. 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 25,7'si, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 31'i ve 30-35 yaş grubundaki gençlerin de % 35,5'i işsizliği en önemli sorun olarak görmektedir.

- “Bugün Türkiye’yi siz yönetseydiniz ilk el atacağınız sorun hangisi olurdu?” sorusuna, gençler sırasıyla; “çalışma hayatı/istihdam” (% 19,4), “eğitim” (14,8), “zengin-fakir uçurumu” (% 13,8), “terör” (% 10,3) ve “Kürt sorunu” (% 7,5) yanıtını vermektedir.
- “Gençlik ve sorunları ile aşağıdakilerden hangisi en çok ilgileniyor?” sorusuna, katılımcıların yarısına yakını (% 46,7) “yeterince ilgilenen yok” yanıtını vermektedir. Ancak yine de gençlikle ve gençlik sorunlarıyla en çok ilgilenen aktörün “devlet” olduğu yönünde bir eğilimin öne çıktığı da belirtilmelidir. Zira gençlerin beşte birinden çoğu (% 21,2) devletin gençlikle en çok ilgilenen aktör olduğunu ifade etmektedir. Siyasal partilerin, cemaatlerin, medya ve sivil toplum kuruluşlarının ise bu anlamda iyi bir algıya sahip olmadıkları düşünülmektedir.
- Gençlerin yaklaşık üçte biri (% 33,6) AK Parti’nin kendileriyle en çok ilgilenen siyasal parti olduğunu düşünmektedir. AK Parti’yi % 11,4 oranı ile CHP, % 8,1 oranı ile MHP ve % 2,6 oranı ile de BDP takip etmektedir.
- “Hükümetin ya da yerel yönetimlerin gençlere yönelik olarak en çok hangi alanda başarılı olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, eğitim alanının % 23,7 oranı ile ilk sırada, spor alanının % 21,9 oranı ile ikinci sırada ve sağlık alanının da % 12,2 oranı ile üçüncü sırada çıktığı gözlenmektedir.

GENÇLİĞİN EĞİTİME İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI

- Gençlerin % 35,7'si toplumun genelinin mensup olduğu inanç ve medeniyet değerlerine eğitim müfredatında “yeterli olmamakla birlikte yer verildiğini”, % 32,9'u ise “yeterince yer verildiğini” düşünmektedir. Bu değerlere eğitim müfredatında yanlış yer verildiğini ya da hiç yer verilmediğini düşünenlerin toplam oranı ise % 26,7'dir.
- Gençlerin yaklaşık dörtte üçünün liselere Kur’ân-ı Kerim ve siyer derslerinin seçmeli ders olarak konulması konusunda ittifak ettikleri görülmektedir. Bu kararı olumlayanların toplam oranı % 71,3 iken, bu karara karşı çıkanların toplam oranı % 24,4’dür.
- Türkçe dışındaki yerel dillerin okullarda seçmeli ders statüsünde okutulmasını gençlerin % 45,3’ü “eşit vatandaşlık ilkesinin bir gereği” olarak, % 30,6’sı ise “ülkeyi bölecek bir adım” olarak değerlendirmektedir.

GENÇLİĞİN İÇ POLİTİKAYA İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI

- “Çözüm süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, gençlerin bu süreci büyük oranda desteklediğini göstermektedir. Zira araştırmaya katılan gençlerin % 25’i çözüm sürecini, “akan kanı durduracak bir süreç”, % 23,8’i de “Türkiye’nin birçok temel sorununu çözecek bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Bu sürece açıkça karşı çıkan ve “Türkiye’yi bölecek bir süreç” olarak tanımlayanların oranı ise % 26,1’dir. Ancak burada dikkat çekici bir başka bulgu da gençlerin yaklaşık dörtte birinin (% 25,1) sürece ilişkin herhangi bir görüş beyan etmemiş ya da “fikrim yok” seçeneğini işaretlemiş olmasıdır.
- “Sizce çözüm sürecinin en önemli eksikliği nedir?” sorusuna verilen yanıtlar iki seçeneğin öne çıktığını göstermektedir. Araştırmaya katılan gençlerin “siyasi partilerin tümünün sürece destek vermemesi” seçeneği ile, “sürecin halka iyi anlatılamaması” seçeneklerine eşit şekilde (%30) destek verdikleri gözlenmektedir. Buna karşılık, sürecin en temel eksikliğinin “şeffaf olmaması” olduğunu düşünenlerin oranı % 17, “kötü algı yönetimi” olduğunu düşünenlerin oranı ise % 10,5’dir.
- Gençlerin % 33,6’sı “çözüm sürecinin başarıya ulaşacağını” düşünürken, % 30,2’si bu “sürecin başarısız olacağını” düşünmektedir. Geriye kalan üçte birlik kesim ise (% 32,8) sürecin sonucuna ilişkin herhangi bir fikri olmadığını ifade etmektedir.
- Çözüm sürecine en iyimser yaklaşanların 30-35 arası yaş grubu olduğu gözlenmektedir. Bu yaş grubundaki gençlerin % 34,8’i “sürecin başarıya ulaşacağını” düşünürken, 25-29 yaş grubunda bu oran % 31,9’a, 18-24 yaş grubunda 28,4’e, 15-17 yaş grubunda ise % 26,6’ya düşmektedir.
- Gençlerin % 48,3’ü AK Parti’nin çözüm sürecine ilişkin tavrını “olumlu” bulduğunu ifade etmektedir. Muhalefet partileri söz konusu olduğunda ise aynı oranların yüzde 10-15 bandına indiği gözlenmektedir. CHP’nin sürece ilişkin tavrını “olumlu” bulanların oranı % 15,3, MHP’nin tavrını “olumlu” bulanların oranı % 15,1, BDP’nin tavrını “olumlu” bulanların oranı ise % 14,8’dir. “Olumsuz” kanaatler açısından bakıldığında ise CHP’nin % 42,8 oranı ile başı çektiği, BDP’nin % 41,2 oranıyla, MHP’ninse % 37,6 oranıyla onu takip ettiği görülmektedir. AK Parti’nin sürece ilişkin tavrını “olumsuz” bulanların oranı ise % 24,4’dür. Böylelikle gençlerin dörtte üçünden fazlasının, AK Parti’nin çözüm sürecine ilişkin tavrını olumlu bulduğu gözlenmektedir.
- “Gençlerin Gezi Olayları’nı nasıl değerlendirdiğini” ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, Gezi Olayları’nın oldukça geniş bir temelde tanımlandığı/değerlendirildiği görülmektedir. Oranlara genel olarak bakıldığında % 29,1’i “Demokratik bir hak olarak

görüyorum” derken, bu şekilde düşünmeyenlerin toplam oranı % 70 düzeyine ulaşmaktadır. Olayları; “Dış mihrakların planladığı, şiddet içerikli, marjinal grupların organize ettiği, demokratik düzene yönelik bir kalkışmadır” şeklinde tanımlayanların oranı % 53,3 düzeyine ulaşmaktadır. “Fikrim yok” diyenlerin oranı % 16,7, cevapsızların oranı ise % 0,8 oranındadır.

- Hükümetin Gezi Olayları süresince sergilediği tavrı genel manada gençlerin % 46,9’u doğru bulmaktadır. Yanlış bulanların oranı ise % 35,5’dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, Hükümetin tavrının gençlerin büyük kısmı tarafından olumlandığı söylenebilir. Bu konuda fikri olmadığını ifade edenlerin oranı % 16,9’dur. Olumlayanların oranı, yanlış bulanlara göre % 11,4 daha yüksektir.
- “Gezi Olayları’nın Çözüm Süreci’ne ilişkin bir sabotaj olduğu yönündeki düşünceye katılıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, farklı kesinlik düzeylerinde olmakla birlikte, gençlerin büyük kısmının bu düşünceyi desteklediğini göstermektedir. Zira araştırmaya katılan gençlerin toplam % 58,7’si bu düşünceye katıldığını ifade ederken, katılmadığını belirtenlerin toplam oranı % 37,5’dir.
- Gençlerin % 54’ü “Türkiye’de artık darbeler döneminin bittiğini”, % 23,37’si “askeri darbe riskinin her zaman olduğunu”, % 19,73’ü ise “kısa-orta vadede olmasa bile, uzun vadede bu riskin her zaman bulunduğunu” düşünmektedir. Türkiye’nin özellikle son yıllarda ulaştığı demokratikleşme düzeyi göz önünde bulundurulduğunda, gençlerin yarısından fazlasının askeri darbe ihtimalinin artık kalmadığına inanması normal bir sonuç olarak değerlendirilebilir.
- Kamu görevlilerinin başörtüsüyle görev yapabilmesini “demokratik bir hak” olarak değerlendirenlerin oranı % 52, “gecikmiş doğal bir hak” olarak değerlendirenlerin oranı % 23,3, “bazı meslek gruplarıyla sınırlı olarak tanınması gereken bir hak” olarak değerlendirenlerin oranı ise % 10,8’dir. Bunun “laikliğe aykırı” olduğunu düşünenlerin oranı ise yalnızca % 12,3’dür.
- Gençlerin % 47,4’ü AK Parti’yi, % 19,4’ü CHP’yi, % 11,2’si MHP’yi, % 5,7’si ise BDP’yi yeni anayasa yapım sürecinde en samimi siyasal parti olarak görmektedir. Gençler tarafından, yeni anayasa çalışmaları konusunda en samimi parti olarak AK Parti görülmektedir.
- “Seçilme yaşının 18’e indirilmesi yönündeki hazırlıklar hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, “doğru buluyorum” seçeneğini işaretleyenlerin oranının % 39,8, “yanlış buluyorum” seçeneğini işaretleyenlerin oranının % 22,5, “gereksiz görüyorum” seçeneğini işaretleyenlerin oranının % 20,4 olduğu görülmektedir.
- 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 41,4’ü, 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 43,9’u, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 33,9’u, 30-35 yaş grubundaki

gençlerin ise 36,4'ü seçilme yaşının 18'e indirilmesi yönündeki hazırlıkları doğru bulduğunu ifade etmektedir.

GENÇLİĞİN DIŞ POLİTİKAYA İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI

- Araştırmaya katılan gençlerin % 41,3'ü Türkiye'nin içinde mutlaka yer alması gereken uluslararası örgütün "Avrupa Birliği" olduğunu düşünmektedir. Buna karşılık gençlerin % 18,6'sı "Türk Cumhuriyetleri'nin oluşturduğu bir birlik", % 17,5'i de "İslam ülkelerinin oluşturduğu bir birlik" içinde yer alınması gerektiğine inanmaktadır. Gençlerin %12,7'si de Türkiye'nin öncülüğünde yeni bir uluslararası örgütün kurulması gerektiğini düşünmektedir.
- Gençlerin yaklaşık üçte ikisi (% 61,8), "Ortadoğu'daki karışıklık ve gelişmelerin Türkiye'nin geleceği için tehlike yarattığını" düşünmektedir. % 15,3'ü ise "bu düşünceye katılmadığını" ifade etmektedir. Yaklaşık her beş gençten biri ise (% 21,6), bu konuya ilişkin herhangi bir "fikri olmadığını" ifade etmektedir.
- Türkiye'nin Suriye'de izlediği politikayı doğru bulanların oranı % 40,8, doğru bulmayanların oranı da % 32,4'dür. Konuya ilişkin fikir beyan etmeyenlerin oranı ise % 22,5'dir.
- "Mısır'da gerçekleşen askerî darbe hakkında ne düşünüyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, gençlerin % 58,1'inin, "gerekçesi ne olursa olsun doğru bulmuyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Buna karşılık, askerî darbeyi doğru bulmamakla birlikte, Cumhurbaşkanı Mursi'nin uygulamalarının buna zemin hazırladığını düşünenlerin oranı ise % 15'dir. Askerî darbeyi açıkça destekleyenlerin, doğru bulanların oranıysa % 4,9'dur.
- "Türkiye'nin bölgesel ve küresel oyuncu olması konusunda ne düşünüyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, "bu ideale çok yakın olduğunu düşünüyorum" seçeneğinin katılımcıların üzerinde en çok ittifak ettikleri seçenek olduğu gözlenmektedir (% 32,6). Bu seçeneği sırasıyla "mümkün, ancak bugün bu ekonomik güce sahip değil" seçeneği (% 26,2), "bölgesel olarak mümkün, küresel olarak değil" seçeneği (% 19,2) ve "bir ütopyadan ibaret olduğunu düşünüyorum" seçeneği (% 17,2) takip etmektedir.
- Araştırmaya katılan gençlere çoklu tercih yapabilecekleri şekilde; "Türkiye'nin bölgesel ve küresel güç olma hedefi sizce en çok hangi ülkeleri rahatsız ediyor?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, ABD (% 64,4) ve İsrail'in (% 53,7) belirgin şekilde öne çıktıkları gözlenmektedir. Bu ülkeleri sırasıyla Rusya (% 29,6), İngiltere (% 21,4), İran (% 13,6) ve Almanya (% 11,8) takip etmektedir.

GENÇLERİN SİYASAL TUTUM VE TERCİHLERİ

- Gençlerin % 37,1'i oy vereceği siyasal partiyi belirlerken "partinin ideolojisine baktığını", % 28,2'si "partinin sunduğu çözüm önerilerine" baktığını, % 12,2'si ise "partinin liderine" baktığını ifade etmektedir. Partinin kadrosuna, toplumdaki kanaat önderlerinin tavsiyesine ve yakın çevresine bakarak oy vereceği siyasal partiyi belirlediğini söyleyenlerin oranı ise birbirine yakın düzeylerde çıkmaktadır.
- Hem erkekler hem de kadınlar oy verdiği ya da vereceği partiyi belirlerken en çok "partinin ideolojisi" kriterine önem verdiğini belirtmektedir. Erkeklerin % 38,9'u, kadınların ise % 34,9'u oy verdiği ya da vereceği partiyi belirlerken bu kriteri önceliğini ifade etmektedir. Oy verme davranışını belirleyen diğer kriterler bağlamında da, kadın ve erkekler arasında bir paralelliğin olduğu gözlenmektedir. Ancak "partinin sunduğu çözüm önerileri" bahsinde küçük bir istisnanın olduğu da belirtilmelidir. Zira burada kadınların (% 32,8) erkeklere (% 24,3) kıyasla daha hassas oldukları ve bu konuyu daha çok önemsedikleri anlaşılmaktadır.
- 15-17 yaş grubundaki gençlerin, oy vereceği siyasal partiyi belirlerken başvuracağını ifade ettiği en önemli kriter "partinin sunduğu çözüm önerileri" kriteridir. Söz konusu gençlerin % 34,3'ü bu kriteri göre oy vereceğini ifade etmektedir. Buna karşılık, diğer yaş grupları açısından en önemli kriter "partinin ideolojisi"dir. 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 40,1, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 39,3'ü, 30-35 yaş grubundaki gençlerin de % 36,3'ü partinin ideolojisine göre oy verdiğini ya da vereceğini belirtmektedir.
- Gençlerin üçte ikisinden fazlası (% 69,1) siyasetle sadece seçmen olarak, % 11,3'ü ise aktif katılımcı olarak ilgilendiğini belirtmektedir. Siyaseti gereksiz bulduğunu ifade edenlerin oranı ise % 12,3'dür.
- 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 58,4'ü, 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 68,9'u, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 74,1'i ve 30-35 yaş grubundaki gençlerin de % 74,6'sı siyasetle sadece seçmen düzeyinde ilgili olduğunu belirtmektedir.
- "Sizce Türkiye'de gençlerin bir bölümünün siyasete karşı ilgisiz olmasının nedeni nedir?" sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, iki seçeneğin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu seçeneklerden birincisi, "gençlerin popüler kültürün etkisi altında kalması" (% 29,3), ikincisi ise "gençlerin geçim ve gelecek kaygısına düşmesi" şeklindedir (% 26,6). Bu seçenekleri sırasıyla, "gençlerin siyaseti umursamaması" (% 16,1), "siyasal partilerin gençlere yönelik belirgin bir politikasının olmaması" (% 13,6) ve "gençlerin ailelerinin istememesi" (% 7,9) seçenekleri takip etmektedir.
- Gençlerin "kesinlikle oy veririm" dediği siyasal partilerin başında AK

Parti'nin geldiği görülmektedir (% 35). AK Parti'yi sırasıyla CHP (% 15,1), MHP (12,2), BDP (% 5,8) takip etmektedir. Gençlerin, "belki oy veririm" dediği siyasal partiler sıralamasında ise MHP'nin birinci sırada çıktığı (% 27,7), bu partiyi sırasıyla AK Parti'nin (% 23,9) ve CHP'nin (23,4) takip ettiği görülmektedir.

- Gençlerin, "kesinlikle oy vermem" dediği siyasal partilerin başında BDP (% 80,5) geliyor. Bu da, gençlerin kitle partisi dışındaki siyasal partilere fazla teveccüh göstermediğini ortaya koymaktadır. Zira aynı soruya verilen yanıtlara AK Parti, CHP ve MHP gibi kitle partileri açısından baktığımızda oranların daha alt seviyelere indiği gözlenmektedir. Buna göre, "kesinlikle oy vermem" kategorisinde en olumlu konuma sahip olan siyasal parti AK Parti'dir. Gençlerin % 38,6'sı AK Parti'ye kesinlikle oy vermeyeceğini ifade etmektedir. Oysa aynı oran CHP için % 58,1, MHP için de % 57,1'dir.
- 2014'te yapılacak yerel seçimlerde gençlerin % 49,04'ü AK Parti'yi, % 23,49'u CHP'yi, % 15,19'u MHP'yi ve % 7,71'i de BDP'yi tercih edeceğini ifade etmektedir.
- "2014'te yapılacak belediye seçiminde hangi partiye oy verirsiniz?" sorusuna, araştırmaya katılan erkeklerin % 33,7'si AK Parti, % 12,1'i CHP, % 12,7'si MHP ve % 5,9'u da BDP yanıtını vermektedir. Kadınların ise % 29,8'i AK Parti, % 19'u CHP, % 6,5'i MHP ve % 3,9'u da BDP yanıtını vermektedir.
- 2014 yılında yapılacak yerel seçimlerinde oy verilecek siyasal parti sıralamasında AK Parti tüm yaş gruplarında ilk sırada çıkmaktadır. Ancak belirtilmesi gerekir ki, AK Parti'ye oy vereceğini ifade edenlerin oranı yaşın ilerlemesiyle paralel olarak artmaktadır. 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 21,5'i AK Parti'ye oy vereceğini ifade ederken; bu oran 18-24 yaş grubunda % 33,1'e, 25-29 yaş grubunda % 34,4'e ve 30-35 yaş grubunda da % 36,6'ya çıkmaktadır.
- Esasında henüz oy verme ehliyetini kazanmamış olan 15-17 yaş grubu gençlerin oluşturduğu kategori, sadece AK Parti açısından değil, diğer siyasal partiler açısından en düşük oranı temsil etmektedir. 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 11,7'si CHP'ye, % 8,4'ü MHP'ye ve % 2,4'ü de BDP'ye oy vereceğini belirtmektedir.
- CHP'nin diğer yaş gruplarından aldığı oy oranı % 15 bandında, MHP'ninki % 10 bandında, BDP'ninki ise % 6 bandında seyretmektedir.
- Gençlerin % 49,88'i 2011 milletvekili seçimlerinde AK Parti'ye, % 23,05'i CHP'ye, % 13,77'si MHP'ye ve % 7,44'ü de BDP'ye oy verdiğini ifade etmektedir.
- Olası bir genel seçimde gençlerin % 48,99'u AK Parti'ye, % 23,93'ü CHP'ye, % 15,14'ü MHP'ye ve % 7,57'si de BDP'ye oy vereceğini ifade etmektedir.

GİRİŞ

Ünlü Alman filozofu G.Wilhelm Leibniz, “gençliği iyiye yönelten, insanlığı iyiye yöneltir” demektedir. Bu söz, gençliğin tüm insanlık ailesi açısından ne denli büyük bir önem taşıdığını son derece yetkin bir biçimde ortaya koymaktadır. Zira gençlik, taşıdığı dinamizm sayesinde, yalnızca bugünleri değil, yarınları da şekillendiren bir potansiyele sahiptir. Gençliğin değiştirici ve dönüştürücü gücüne dayanan bu potansiyel, onları, aynı zamanda yaşamın gerçek özneleri konumuna yükseltmekte ve ülkelerin gelecek planlamalarındaki en önemli değer haline getirmektedir.

Nüfusunun yaklaşık olarak % 50’sinin 28 yaşın altında olduğu ve bu yönüyle Avrupa’nın en genç ülkesi konumunda bulunan Türkiye de, artık bu gerçeğin farkına varmış ve uzun yıllar boyunca ihmal ettiği gençleri tüm gelecek planlamalarının merkezine yerleştirmeye başlamıştır.

21. yüzyılın başlarından itibaren gençlere ve gençliğe yönelik bakışta büyük bir değişiklik yaşanmaya başlamış ve bu durum yalnızca söylemsel düzeyde kalmayarak uygulamalara da geniş ölçüde yansımıştır. Türkiye’nin geride bıraktığı son 10 yıl, eğitimden sağlığa, spordan siyasete kadar hemen hemen tüm alanlarda gerçekleştirilen bu türden uygulamaların sayısız örneğiyle doludur.

Ancak bütün bunlar, bugüne kadar yapılanların yeterli olduğu ya da öyle görüldüğü anlamına da gelmemelidir. Cumhuriyetin 100. yıldönümüne denk düşen 2023 yılı için konulan hedefler de, gençliğe yönelik yatırımların tüm hızıyla süreceğini ve ülkenin geleceği bağlamında gençlere büyük roller biçildiğini göstermektedir. Bu bağlamda, önüne koyduğu hedeflere rahatlıkla ulaşabilmesinin yolunun gençleri kazanmaktan ve onları uluslararası düzeyde rekabet edebilecek bir donanımına kavuşturmaktan geçtiğinin bilincinde olan Türkiye, gençliğe yönelik yatırımlarını

spordan siyasete, kültürel hayattan eğitim hayatına dek her düzeyde gerçekleştirmeye devam etmektedir.

2023 vizyonu açısından bakıldığında, Türkiye'nin gençliğe dair en önemli misyonunun, gençliğin siyasal, kültürel ve toplumsal hayata katılımının sağlanması olduğu söylenebilir. Zira Türkiye'nin özellikle 21. yüzyılın ilk on yılında yaşadığı köklü değişim sürecinin devam etmesi ve başarıya ulaşabilmesi için katılımcı ve demokratik kültürü özümsemiş bir gençlik profilinin oluşması adeta bir zorunluluktur. Çünkü uzun yıllar boyunca siyasal alanın dışında bırakılmış, ülke ve dünya meselelerine karşı ilgisiz kalmaları istenmiş ve askeri darbelerin kurumsallaştırdığı ideolojik nitelikli bir kültürel formasyona tabii tutulmuş gençlik, yaşanan bu değişim sürecinin en önemli aktörü olabileceği gibi, en güçlü engelleyicisi de olabilecek bir potansiyele sahiptir. Türkiye'nin 2023 hedeflerine ulaşabilmesi, gençliğin söz konusu değişim sürecine ne oranda ve nasıl dâhil olacağı ile ne türden bir tepki vereceğiyle yakından ilgilidir.

Türkiye'nin çoklu etnik ve kültürel yapısı da dikkate alındığında, gençliğin bu süreçteki rolünün ne denli büyük bir önem arz ettiği daha iyi anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'deki gençliğin bir taraftan Türkiye'nin toplumsal ve kültürel yapısına verili olan farklılıklar konusunda eğitilmesi, diğer taraftan da kendilerini Türkiye'nin adeta bir mozaik niteliğindeki zengin kültürel ikliminden mahrum bırakan ve hatta ona yabancılaştıran siyasal dışlanmadan (depolitizasyon) uzaklaştırılması gerekmektedir.

Bu gerekliliğin, Türkiye'nin 2023 vizyonuna dair en önemli görevlerinden birini oluşturduğunu söylemek abartı olmayacaktır. Neredeyse Cumhuriyet tarihi boyunca süregelen geleneksel devlet yapılanmasının bir biçimde siyasetin kıyısına ya da dışına ittiği gençlerin taleplerini yüksek sesle ifade etmelerine izin verilmediği, siyasal ve toplumsal bir aktör olarak görünür olmaya başlamalarına olanak sağlanmadığı sürece,

ekonomik ve teknolojik düzeyde yakalanacak optimum başarılar dahi, 2023 ve 2071 hedeflerinin tam olarak gerçekleşmesine imkan tanımayacaktır.

Bu durum, yalnızca ulusal düzey için değil, bölgesel ve küresel düzey için de aynen geçerlidir. Özellikle son yıllarda yaptığı dış politik açılımlarla kendi tarihsel hinterlandıyla buluşmaya başlayan Türkiye'nin gerek bölgesindeki halklarla gerekse İslam âlemiyle kalıcı ve sürdürülebilir ilişkiler kurabilmesi, ancak gençliğin bu vizyonu sahiplenmesiyle mümkün olabilir. Bunun için de, gençlerin bir arada yaşamanın evrensel ve ahlaki ilkelerine uygun bir iletişim içine girmelerini sağlayacak zenginlikte bir eğitim ortamına kavuşması, bu zenginliği yansıtabileceği genişlikte bir sivil siyaset alanı bulması, akranlarıyla küresel düzeyde rekabet edebileceği kalitede bir fiziksel altyapıya ve fırsat eşitliğine sahip olması gerekmektedir. Türkiye, son yıllarda yaptığı yatırımlarla bu alanlarda büyük bir değişim hamlesi başlatmış olmakla birlikte, halen başarılması gereken önemli işlerin ve yakalanması gereken önemli hedeflerin olduğu da bir gerçektir.

Bu çalışma, söz konusu gerçeklikten hareketle hazırlanmış olup, 15-35 yaş aralığındaki bireylerin temel sorunlarını ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini ihtiva etmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

1.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Gençlik Profili Araştırması, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Araştırma 15-35 yaş aralığındaki gençlerin dünü, bugünü ve yarını nasıl algıladıkları, gelecek beklentilerinin ne(ler) olduğu; ülke, bölge ve dünyaya bakış açılarının hangi parametreler üzerinden ve nasıl şekillendiği ile gençliğe ilişkin temel konulara nasıl yaklaştıklarını ölçmek amacıyla Türkiye evreninde uygulanmak üzere gerçekleştirilmiştir.

Gençlik konusu kapsamlı ve çok boyutlu olmasından dolayı araştırmada hem nicel hem de nitel araştırma tekniklerinin birlikte kullanılması gerekli görülmüştür. Dolayısıyla Gençlik Profili Araştırması nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karmaşık desenli (mixed design) bir alan araştırması olarak tasarlanmıştır.

1.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Nicel Araştırma: Araştırmanın evreni Düzey-2 bölgesidir. Örneklem birimi genç nüfus sayısı baz alınarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklem miktarı 3 bin 250 olarak belirlenmiş ve sahadan elde edilen 3 bin 209 adet anket kullanılabilir şekilde sisteme yüklenmiştir. Araştırma 26 ilde gerçekleştirilmiş ve illerin genç nüfus sayısına orantılanarak bir dağılım ortaya çıkartılmıştır.

Nitel Araştırma: Nitel araştırmada, Türkiye genelinde ekonomik ve sosyo-kültürel özellikler dikkate alınarak, Amaçlı Örneklem Yöntemlerinden “maksimum çeşitlilik örnekleme” ile “kartopu örnekleme” birlikte kullanılmıştır. 40 kişiyle yüz yüze yapılan derinlemesine görüşmelerden oluşan nitel araştırmada, görüşülen kişilerin yaş aralıkları, STK'lara üyelik, gençlik konseyleri ve gençlik meclisi üyelikleri göz önüne alınarak, bütün genç kesimlerin farklı bakış açılarının yansıtılması amaçlanmıştır.

1.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Nicel Araştırma Veri Toplama Araçları: Araştırma formları, gençlerin gençlik hakkındaki temel düşünce ve algılarını ölçecek şekilde, uzman akademisyen ve danışmanların görüşleri doğrultusunda oluşturulmuştur.

Nitel Araştırma Veri Toplama Araçları: Nitel araştırmada, konu çerçevesinde yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular hazırlanmış ve alanında uzman akademisyenlerin gözetiminde nitel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Derinlemesine görüşme formunda 11 ana soruyla birlikte, her soruya açıklayıcı nitelikte farklı sondaj sorular ve hatırlatıcı sondalar ilave edilmiştir.

1.4. GÜVENİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI

Gençlik konusunda temel talep ve beklentileri ortaya koymak amacıyla oluşturulan anket formlarının geçerliğini test etmek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Veri toplama araçları akademisyenler tarafından incelenmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda anketten bazı ifadeler çıkarılmış, bazı ifadelerde ise değişiklikler yapılmıştır.

Araştırmanın nitel kısmında kullanılacak olan derinlemesine görüşme formunun da ön uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma Ankara’da yapılmıştır. Anketör dönüşleri, frekanslar ve cevap verilmeyen sorular incelenerek, çıkarılması gereken sorular tespit edilmiş ve anlaşılmayan sorular anlaşılır hale getirilmiştir.

Nicel ve nitel veri toplama araçlarına uzman görüşleri ve ön uygulama sonuçları doğrultusunda son şekli verilerek, bu araçlar saha uygulamasına hazır hale getirilmiştir.

1. 5. VERİLERİN ANALİZİ

26 ilde, 3 bin 250 kişiyle görüşölüp yüz yüze anket tekniğı uygulanarak elde edilen veriler, SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizlerde Ki Kare (x2), Bağımsız Örneklemeler t Testi (Independent Sample t Test) ve Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) teknikleri kullanılmıştır.

1. 6. ARAŞTIRMANIN ETİK BOYUTU

Araştırma, ulaşılan hane halkına ve gençlere konu hakkında kısa bilgi verildikten ve anket uygulamasına katılacakları yönünde bir onay alındıktan sonra, örnekleme birimiyle yapılmıştır. Örnekleme birimlerinin araştırmaya katılıp katılmamaları serbest bırakılmıştır.

1. 7. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI TARİHLER

Nicel araştırmaların saha uygulamaları 9 Eylül- 5 Ekim 2013 tarihleri arasında, nitel araştırmaların ilk ayağını oluşturan derinlemesine görüşmelerin saha uygulaması 2 Ekim-30 Ekim 2013 tarihleri arasında, ikinci ayağını oluşturan “Türkiye’nin Gençlik Sorunları ve Çözüm Yolları” isimli çalıştay ise 5 Kasım 2013 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

1.8. DEĞERLENDİRMEYE ALINAN ANKETLERİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

İL	
	Frekans
Adana	158
Ankara	265
Antalya	105
Balıkesir	101
Bursa	144
Denizli	120
Diyarbakır	125
Edirne	50
Erzurum	89
Eskişehir	50
Gaziantep	104
İstanbul	695
İzmir	109
Kars	50
Kastamonu	115
Kayseri	130
Konya	93
Kütahya	72
Malatya	75
Maraş	130
Mardin	76
Nevşehir	70
Sakarya	58
Samsun	74
Trabzon	73
Van	78
Toplam	3209

İKİNCİ BÖLÜM

GENÇLİK PROFİLİ

NİCEL BULGULAR

2.1. NİCEL BULGULAR

2.1.1.DEMOGRAFİK BİLGİLER

Tablo 1 Demografik Niteliklere Göre Oluşan Dağılımlar

Cinsiyeti		
	Frekans	Yüzde
Erkek	1738	54,2
Kadın	1471	45,8
Toplam	3209	100,0
Yaş		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	72	2,2
15-17 arası	572	17,8
18-24 arası	1222	38,1
25-29 arası	717	22,3
30-35 arası	626	19,5
Toplam	3209	100,0
Gelir		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	125	3,9
750 TL'den az	265	8,3
750-999 TL	601	18,7
1000-1999 TL	1691	52,7
2000-2999 TL	345	10,8
4000 TL ve üzeri	182	5,7
Toplam	3209	100,0
Aylık en çok harcama kalemlerinizi hangileridir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	42	1,3
İletişim gideri	207	6,5
Dışarıda yemek	315	9,8
Gıda	1234	38,5
Yol/Ulaşım	174	5,4
Giyim	319	9,9
Sinema/Tiyatro	46	1,4
Kira	449	14,0
Kişisel bakım	82	2,6
Gece hayatı/eğlence	61	1,9
Okul harcamaları	187	5,8
Biriktirme	33	1,0
Diğer	60	1,9
Toplam	3209	100,0
Meslek		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	45	1,4
Öğrenci çalışmıyor	1146	35,7
Öğrenci, tatilde çalışıyor	189	5,9
Hem öğrenci, hem çalışıyor	249	7,8
İşçi	608	18,9
Memur	157	4,9
Ev hanımı	266	8,3
Esnaf	239	7,4
İşadamı	17	0,5
Çiftçi	40	0,1
İşsiz	81	2,5
Serbest meslek	122	3,8
Diğer	86	2,7
Toplam	3209	100,0
Eğitim Durumu		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	23	0,7
Okur/yazar değil	260	0,8
Okur/yazar	47	1,5
İlkokul	204	6,4
Ortaokul	384	12,0
Lise	1251	39,0

Üniversite	1212	37,8
Y.Lisans	57	1,8
Doktora ve üstü	5	0,2
Toplam	3209	100,0
Medeni durum		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	14	0,4
Bekar	2290	71,4
Evli	766	23,9
Nişanlı/Sözlü	94	2,9
Boşanmış	45	1,4
Toplam	3209	100,0
Kiminle oturuyor?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	86	2,7
Anne-babayla	850	26,5
Ailemle	1813	56,5
Öğrenci Yurdunda	154	4,8
Bekar arkadaşlarla	268	8,4
Tek başıma	38	1,2
Toplam	3209	100,0

Araştırma kapsamında cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, gelir düzeyi gibi genel demografik bilgilerin yanı sıra, katılımcının mesleği, kiminle birlikte oturduğu ve en çok hangi alanlarda harcama yaptığını ölçecek sorulara yer verilmiştir. Bu doğrultuda, anket uygulaması sırasında cinsiyet eşitliğine özel bir önem verilmiş ve görece orantılı bir örneklemin ortaya çıkmasına imkân sağlanmıştır.

Örneklemin yaş aralıkları da, gençlerin Türkiye'nin genel demografik yapısı içindeki dağılımlarına uygun düşecek bir oransal çeşitliliği yansıtmaktadır. Söz konusu oransal çeşitliliğin, eğitim durumu ve gelir düzeyleri açısından da oluştuğu gözlenmektedir. Medeni duruma ilişkin bilgiler de, başta bekârlık kategorisi olmak üzere, her kategoriye Türkiye gerçekliğiyle orantılı olarak yansıtacak bir çeşitlilik oluşturmaktadır. Dolayısıyla araştırmanın demografik detayları, bilimsel genellemelerde bulunmaya elverişli bir örneklem içeriği sunmaktadır.

Katılımcının mesleği, kiminle birlikte oturduğu ve en çok hangi alanlarda harcama yaptığını ölçen sorulara verilen yanıtların da, bu araştırmanın amacına uygun düşecek bir içerik sunduğu ve araştırmanın detaylarına ilişkin bir zenginlik sağladığı söylenebilir.

2.1.2. MEDYAYA YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR

Tablo 2 Medya Takip Alışkanlığı

TV'lerde en çok izlediğiniz programlar hangileridir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	137	4,3
Eğlence/müzik programları	439	13,7
Belgesel/gezi programları	312	9,7
Diziler	918	28,6
Filmler	441	13,7
Haberler	496	15,5
Açık oturumlar	68	2,1
Haber programları	124	3,9
Yarışma programları	161	5,0
Diğer	51	1,6
Spor programları	62	1,9
Toplam	3209	100,0

Araştırma kapsamında deneklere, gençlerin iletişim alanına ilişkin davranış biçimlerini tespit etmek üzere, ne türden programları takip ettiklerini, internetten ne sıklıkla ve hangi amaçlarla yararlandıklarını ve sosyal medya uygulamalarına yönelik ilgi düzeylerini ölçmeye dönük sorular yöneltilmiştir. Bu kapsamda televizyon izleme

alışkanlığının gençler arasındaki yaygınlığını ortaya koyan yanıtların detaylarına bakıldığında, gençlerin en çok dizileri takip ettikleri görülmektedir (% 28,6). Gençlerin televizyonda en çok izledikleri diğer program türleri ise sırasıyla haberler (% 15,5), eğlence-müzik programları (% 13,7) ve filmlerdir (% 13,7). Bu sonuçlardan hareketle, gençlerin ulusal ya da küresel düzeydeki güncel-aktüel olaylara yönelik çok da büyük bir ilgi taşımadıkları ve televizyonu daha çok vakit geçirmek amaçlı olarak kullandıkları söylenebilir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
TV'lerde en çok izlediğiniz programlar hangileridir?	Cevapsız	4,7	3,7	4,3
	Eğlence/müzik programları	12,1	15,6	13,7
	Belgesel/gezi programları	11,5	7,6	9,7
	Diziler	20,4	38,3	28,6
	Filmler	15,9	11,2	13,7
	Haberler	18,6	11,7	15,5
	Açık oturumlar	2,8	1,4	2,1
	Haber programları	5,1	2,4	3,9
	Yarışma programları	3,7	6,6	5,0
	Diğer	1,9	1,2	1,6
	Spor programları	3,4	,2	1,9
Toplam		100,0	100,0	100,0

Bu sorunun cinsiyet temelli çapraz dağılımına bakıldığında, erkeklerin de kadınların da en çok izlediği tv programının diziler olduğu anlaşılmaktadır. Erkeklerin % 20,4'ü, kadınların ise % 38,3'ü televizyonda en çok dizileri izlediğini belirtmektedir. En az izlenen programlar açısından bakıldığında, erkeklerin açık oturumları (% 2,8), kadınların ise spor programlarını (% 0,2) işaretledikleri görülmektedir. Ayrıca eğlence-müzik programlarının kadınlar arasında, belgesel-gezi programlarının ise erkekler arasında daha yüksek bir izlenme oranına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
TV'lerde en çok izlediğiniz programlar hangileridir?	Cevapsız	1,4	3,3	4,2	6,3	3,4	4,3
	Eğlence/müzik programları	15,3	19,4	14,2	12,0	9,3	13,7
	Belgesel/gezi programları	5,6	7,3	10,1	11,6	9,6	9,7
	Diziler	29,2	33,2	28,6	27,2	25,9	28,6
	Filmler	22,2	15,7	13,7	12,4	12,5	13,7
	Haberler	18,1	8,0	14,6	14,6	24,4	15,5
	Açık oturumlar	2,8	,9	2,0	2,4	3,2	2,1
	Haber programları	1,4	1,9	3,5	4,7	5,6	3,9
	Yarışma programları	2,8	5,2	5,3	4,9	4,6	5,0
	Diğer	1,4	1,7	1,8	1,8	,8	1,6
	Spor programları		3,1	2,0	2,1	,8	1,9
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tv'lerde en çok izlenen program türlerine ilişkin sorunun yaş gruplarına göre oluşan dağılımı incelendiğinde, "dizi" seçeneğinin tüm yaş grupları açısından en çok tercih edilen program türü olduğu gözlenmektedir. Ancak tüm yaş grupları arasındaki

sıralamaya bakıldığında, 15-17 arası yaş grubunun dizileri en çok izleyen grup olduğu anlaşılmaktadır. Burada dikkat çekici bir başka bulgu ise, 30-35 yaş grubundaki gençlerin, Türkiye ortalamasından farklı olarak, haber programlarını da yüksek düzeyde izlemeleridir. Zira Türkiye ortalaması açısından bakıldığında, haberlerin izlenme oranı % 15,5 iken, 30-35 yaş grubundaki gençler arasında bu oran % 24,4'e çıkmaktadır. Buna mukabil, eğlence/müzik programlarının izlenme oranı da, yaş gruplarının küçülmesiyle birlikte, Türkiye ortalamasının üzerine çıkmaktadır. Bu programların tüm gençler arasındaki izlenme oranının ortalaması % 13,7 iken, 15-17 yaş grubundaki gençler arasında bu oran % 20'ye yaklaşmaktadır. Bu bulgular, yaş gruplarının yükselmesiyle doğru orantılı olarak haber ve benzeri içerikli programların izlenme oranlarının, yaş gruplarının azalmasıyla ters orantılı olarak da eğlence/müzik içerikli programların izlenme oranlarının arttığını göstermektedir.

2.1.3.İNTERNETE YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR

Tablo 3 İnternet Kullanma Alışkanlıkları

İnternetten ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	76	2,4
Günde en az birkaç kez	1948	60,7
Haftada en az bir kere	715	22,3
Ayda bir	203	6,3
Hiç yararlanmıyorum	267	8,3
Toplam	3209	100,0
İnternetten hangi amaçla yararlanıyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	204	6,4
Araştırma	937	29,2
E-posta	221	6,9
Haber almak	349	10,9
Chat-sohbet	308	9,6
Eğlence/oyun	361	11,2
İşle ilgili	161	5,0
Alış-veriş	45	1,4
Yatırım	4	0,1
Sosyal medya	540	16,8
Diğer	79	2,5
Toplam	3209	100,0
Sosyal medya uygulamalarından en çok hangisini kullanıyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	119	3,7
Facebook	1990	62,0
Twitter	335	10,4
Instagram	66	2,1
Google+plus	375	11,7
Diğer	67	2,1
Hiç biri	257	8,0
Toplam	3209	100,0
Sosyal medya uygulamalarına en çok hangisini kullanarak giriyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	302	9,4
Akıllı cep telefonları	1470	45,8
Tabletler	100	3,1
Bilgisayarlar(Dizüstü/ Masa üstü)	1337	41,7
Toplam	3209	100,0

Gençlerin internet kullanımına ilişkin davranışları incelendiğinde, internetten yararlanma sıklığının bir hayli yüksek olduğu gözlenmektedir. Gençlerin yaklaşık üçte ikisi (% 60,7) günde en az birkaç kez internetten yararlandığını ifade etmektedir. İnternetten hiçbir şekilde yararlanmadığını ifade edenlerin oranı ise yalnızca % 8,3'tür. Bu sonuçlar, çağımızın en etkin iletişim aracı olan internetin Türkiye'deki gençler arasında etkin bir şekilde kullanıldığını göstermektedir.

Gençler arasında bu denli etkin şekilde kullanılan internetten hangi amaçlarla yararlanıldığını ortaya koyan tabloya bakıldığında, araştırma amacıyla internete girdiğini söyleyenlerin oranı ilk sırada çıkmaktadır (% 29,2). Bu oranı, sırasıyla “sosyal medya” (% 16,8), “eğlence/oyun” (% 11,2) ve “haber almak” (% 10,9) seçenekleri takip etmektedir. Soruya verilen yanıtların diğer seçenekler arasında ise orantılı bir şekilde dağıldığı gözlenmektedir. Bütün bu sonuçlar, internetten yararlanma amaçlarının oldukça zengin sayılabilecek bir çeşitliliği yansıttığını ortaya koymakla birlikte, gençlerimizin interneti daha sağlıklı ve verimli kullanmaları yönünde teşvik edilmeleri gerektiğini de göstermektedir.

Çağımızın en etkin iletişim araçlarından biri ve belki de birincisi haline gelen sosyal medya uygulamalarına ilişkin sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde ise, Türkiye’deki gençlerin neredeyse tüm sosyal medya araçlarını bir şekilde kullandıkları görülmektedir. Buna göre, gençlerin yaklaşık üçte ikisi (% 62) facebook kullanırken, twitter, instagram ve Google+plus uygulamalarının da hatırı sayılır oranlarda bir kullanım düzeyine sahip olduğu gözlenmektedir. Hiçbir sosyal medya aracını kullanmadığını ifade edenlerin oranı ise sadece % 8’dir. Bu sonuçlar, sosyal medya uygulamalarının gençler arasında etkin bir şekilde kullanıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Gençler, sosyal medya uygulamalarını en çok akıllı telefonlar aracılığıyla kullandıklarını ifade etmektedirler (% 45,8). Bu uygulamaları bilgisayar aracılığıyla kullandığını ifade edenlerin oranı ise % 41,7’dir. Tabletler aracılığıyla sosyal medya uygulamalarına eriştiğini belirtenlerin oranının ise görece önemsiz sayılabilecek bir değeri yansıttığı gözlenmektedir (% 3,1).

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
İnternette ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?	Cevapsız	2,6	2,0	2,4
	Günde en az birkaç kez	64,3	56,5	60,7
	Haftada en az bir kere	22,7	21,8	22,3
	Ayda bir	5,7	7,1	6,3
	Hiç yararlanmıyorum	4,7	12,6	8,3
Toplam		100,0	100,0	100,0

İnternette yararlanma sıklığının cinsiyete göre oluşan dağılımına bakıldığında, genel olarak erkeklerin kadınlardan daha çok internetten yararlandıkları anlaşılmaktadır. Günde en az birkaç kez internetten yararlandığını söyleyen erkeklerin oranı % 64,3, kadınların oranı ise % 56,5’dir. İnterneti haftada en az bir kere kullandığını

belirtenlerinse % 22,7'si erkek, % 21,8'i kadındır. "Ayda bir" seçeneği baz alındığında ise erkeklerle kadınlar arasında birbirine oldukça yakın oranların oluştuğu gözlenmektedir. İnternette hiçbir şekilde yararlanmadığını söyleyenler açısından bakıldığında ise kadınların belirgin bir şekilde öne çıktıkları görülmektedir. Zira erkeklerin sadece % 4,7'si internette hiç yararlanmadığını ifade ederken, aynı oran kadınlarda % 12,6'ya çıkmaktadır. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, çağımızın en etkin iletişim aracı olan internetin erkekler arasında daha yaygın olarak kullanıldığı söylenebilir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
İnternette hangi amaçla yararlanıyorsunuz?	Cevapsız	3,3	9,9	6,4
	Araştırma	29,1	29,3	29,2
	E-posta	7,8	5,8	6,9
	Haber almak	12,7	8,7	10,9
	Chat-sohbet	9,8	9,4	9,6
	Eğlence/oyun	12,8	9,4	11,2
	İşle ilgili	5,7	4,2	5,0
	Alış-veriş	1,0	1,9	1,4
	Yatırım	,2		,1
	Sosyal medya	15,0	19,0	16,8
	Diğer	2,6	2,3	2,5
Toplam		100,0	100,0	100,0

İnternette hangi amaçlarla yararlanıldığını saptamaya yönelik olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtların cinsiyet temelinde oluşan çapraz dağılımı incelendiğinde, erkeklerin de kadınların da en çok "araştırma" seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Bu noktada kadınlarla erkekler arasında hemen hemen aynı düzeyde bir yoğunlaşmanın yaşandığı söylenebilir. Yaklaşık her üç erkekten ve her üç kadından biri internette araştırma yapmak amacıyla yararlandığını belirtmektedir. İnternette yararlanma amacı bakımından "yatırım" seçeneğinin her iki kategori için de son sırayı teşkil ettiği gözlenmektedir. Zira araştırmaya katılan kadınların hiçbiri bu seçeneği işaretlemezken, erkeklerin de yalnızca % 0,2'si bu seçeneğe atıfta bulunmaktadır. Diğer seçenekler açısından ise birbirine yakın sayılabilecek bir dağılımın oluştuğu söylenebilir. Bu sonuçlardan hareketle, kadınların ve erkeklerin internette yararlanma amaçlarının paralellik taşıdığını ve bu noktada anlamlı sayılabilecek farklılıkların oluşmadığını söylemek mümkündür.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Sosyal medya uygulamalarından en çok hangisini kullanıyorsunuz?	Cevapsız	1,6	6,2	3,7
	Facebook	65,4	58,0	62,0
	Twitter	9,3	11,8	10,4
	Instagram	1,8	2,4	2,1
	Google+plus	12,7	10,5	11,7
	Diğer	2,9	1,2	2,1
	Hiç biri	6,3	10,1	8,0
Toplam		100,0	100,0	100,0

Erkeklerin de kadınların da en çok kullandıkları sosyal medya uygulamasının facebook olduğu anlaşılmaktadır. Erkeklerin % 65,4'ü, kadınların ise % 58'i facebook kullandığını belirtmektedir. Bir başka sosyal medya uygulaması olan twitter'ın ise erkekler arasında % 9,3, kadınlar arasında da % 11,8 oranında bir kullanım düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Diğer sosyal medya uygulamaları açısından bakıldığında ise birbirine yakın oranların oluştuğu söylenebilir.

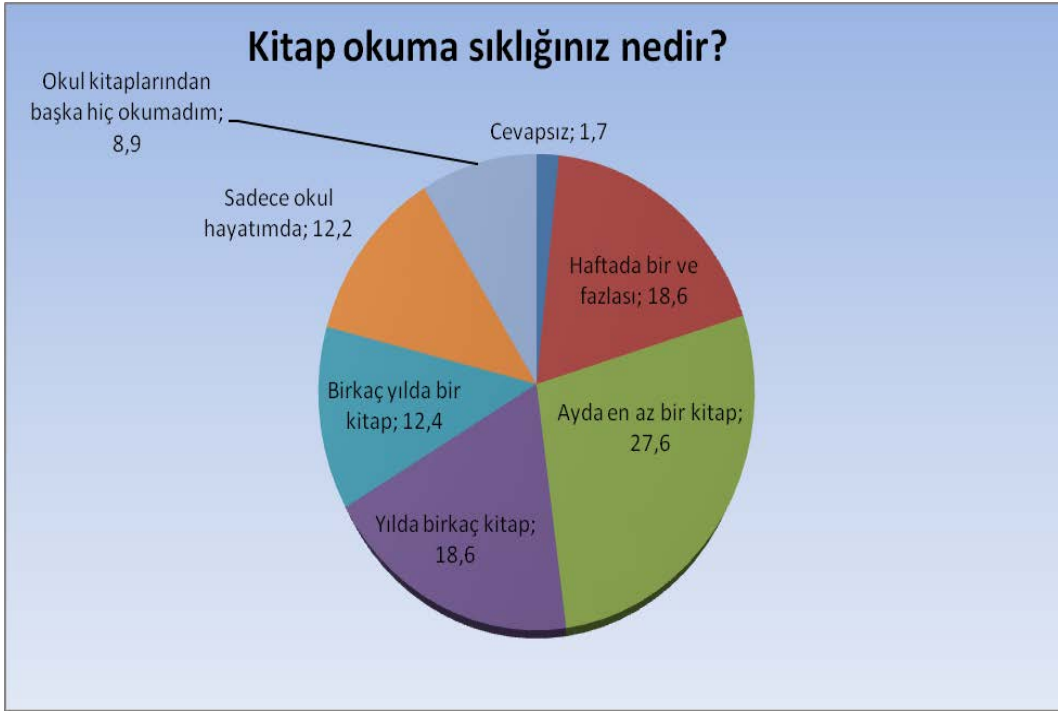
		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
İnternette ne sıklıkla yararlanıyorsunuz?	Cevapsız		1,2	2,9	2,4	2,6	2,4
	Günde en az birkaç kez	72,2	66,8	66,5	59,8	43,5	60,7
	Haftada en az bir kere	13,9	21,2	21,4	22,2	26,0	22,3
	Ayda bir	6,9	5,4	5,4	5,7	9,6	6,3
	Hiç yararlanmıyorum	6,9	5,4	3,7	9,9	18,4	8,3
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bu soruya verilen yanıtların yaş gruplarına göre oluşan dağılımı incelendiğinde, internette en yoğun şekilde yararlananların 15-17 yaş grubu ile 18-24 yaş grubundaki gençler olduğu anlaşılmaktadır. Bu gençlerin sırasıyla % 66,8'i ve % 66,5'i günde en az birkaç kez internette yararlandığını ifade etmektedir. Ancak yaş gruplarının yükselmesiyle birlikte, internette yararlanma sıklığında da bir azalma yaşandığı gözlenmektedir. 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 59,8'i, 30-35 yaş grubundaki gençlerin ise % 43,5'i internette günde en az birkaç kez yararlandığını ifade etmektedir. Bu bulgulardan hareketle, lise ve üniversite çağındaki gençlerin internette daha yoğun şekilde istifade ettikleri söylenebilir. Nitekim internette yararlanma sıklığını haftalık ya da aylık ölçeklerle ifade edenler incelendiğinde, lise ve üniversite çağındaki gençlerin en düşük oranları, buna mukabil ileri yaş gruplarının en yüksek oranları temsil ettiği gözlenmektedir.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
İnternette hangi amaçla yararlanıyorsunuz?	Cevapsız	1,4	3,0	2,8	8,1	15,0	6,4
	Araştırma	26,4	24,0	30,7	30,3	30,2	29,2
	E-posta	12,5	5,9	7,0	7,5	6,2	6,9
	Haber almak	15,3	7,0	10,7	13,4	11,3	10,9
	Chat-sohbet	11,1	18,5	10,4	6,8	2,9	9,6
	Eğlence/oyun	8,3	15,9	11,4	8,6	10,1	11,2
	İşle ilgili	5,6	,7	4,4	7,1	7,7	5,0
	Alış-veriş	1,4	1,0	1,6	1,1	1,8	1,4
	Yatırım			,2		,2	,1
	Sosyal medya	12,5	22,6	17,8	15,9	11,2	16,8
	Diğer	5,6	1,4	3,0	1,1	3,5	2,5
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tüm yaş gruplarının internetten en çok araştırma amacıyla yararlandıkları gözlenmektedir. Ancak tüm yaş grupları Türkiye ortalamasına yakın ve hatta biraz üzerinde bir orana sahipken, 15-17 arası yaş grubu bu ortalamanın altına kalmaktadır. Türkiye ortalaması % 29,2 iken, 15-17 yaş grubunda bu oran % 24'e inmektedir. Zira bu yaş grubundaki gençlerin, diğer yaş gruplarından farklı olarak, sosyal medya (% 22,6), chat/sohbet (% 18,5) ve eğlence/oyun (% 15,9) gibi konularda Türkiye ortalamasının çok üzerinde bir internet kullanım yoğunluğuna sahip oldukları gözlenmektedir.

2.1.4.KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI

Tablo 4 Kitap Okuma Sıklığı

Kitap okuma sıklığınız nedir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	53	1,7
Haftada bir ve fazlası	596	18,6
Ayda en az bir kitap	887	27,6
Yılda birkaç kitap	598	18,6
Birkaç yılda bir kitap	399	12,4
Sadece okul hayatımda	392	12,2
Okul kitaplarından başka hiç okumadım	284	8,9
Toplam	3209	100,0

Gençlerin kitap okuma sıklığını ölçen bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların çoğunlukla ‘ayda en az bir kitap’ seçeneğini işaretledikleri görülmektedir (% 27,6). Bu oranı sırasıyla “yılda birkaç kitap” (% 18,6), “hafta bir ve fazlası” (% 18,6), “birkaç yılda bir kitap” (% 12,4) ve “sadece okul hayatımda” (% 12,2) seçenekleri takip etmektedir. Kitap okuma alışkanlığının kişinin gündelik yaşamının bir parçası haline geldiğini ima eden “haftada bir ve fazlası” seçeneğinin dışında kalan seçeneklerin toplam oranı (% 81,4), Türkiye’deki gençlerin kitaplarla arasının çok iyi olmadığını ortaya koymaktadır. Bir başka ifadeyle söylendiğinde, yaklaşık her beş gençten yalnızca biri, kitap okuma alışkanlığının bulunduğunu ve sistematik olarak kitap okuduğunu ifade etmektedir. Türkiye’deki gençler arasında kitap okuma sıklığının gelişmiş ülkelere

nazaran düşük bir düzeyde olduğunu gösteren bu oranlar, gençlerimizin kitaplara yönelik ilgilerini artıracak çalışmalara ağırlık verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Kitap okuma sıklığınız nedir?	Cevapsız	1,7	1,6	1,7
	Haftada bir ve fazlası	14,2	23,8	18,6
	Ayda en az bir kitap	23,1	33,0	27,6
	Yılda birkaç kitap	20,0	17,0	18,6
	Birkaç yılda bir kitap	15,3	9,0	12,4
	Sadece okul hayatımda	14,6	9,4	12,2
	Okul kitaplarından başka hiç okumadım	11,2	6,1	8,9
Toplam		100,0	100,0	100,0

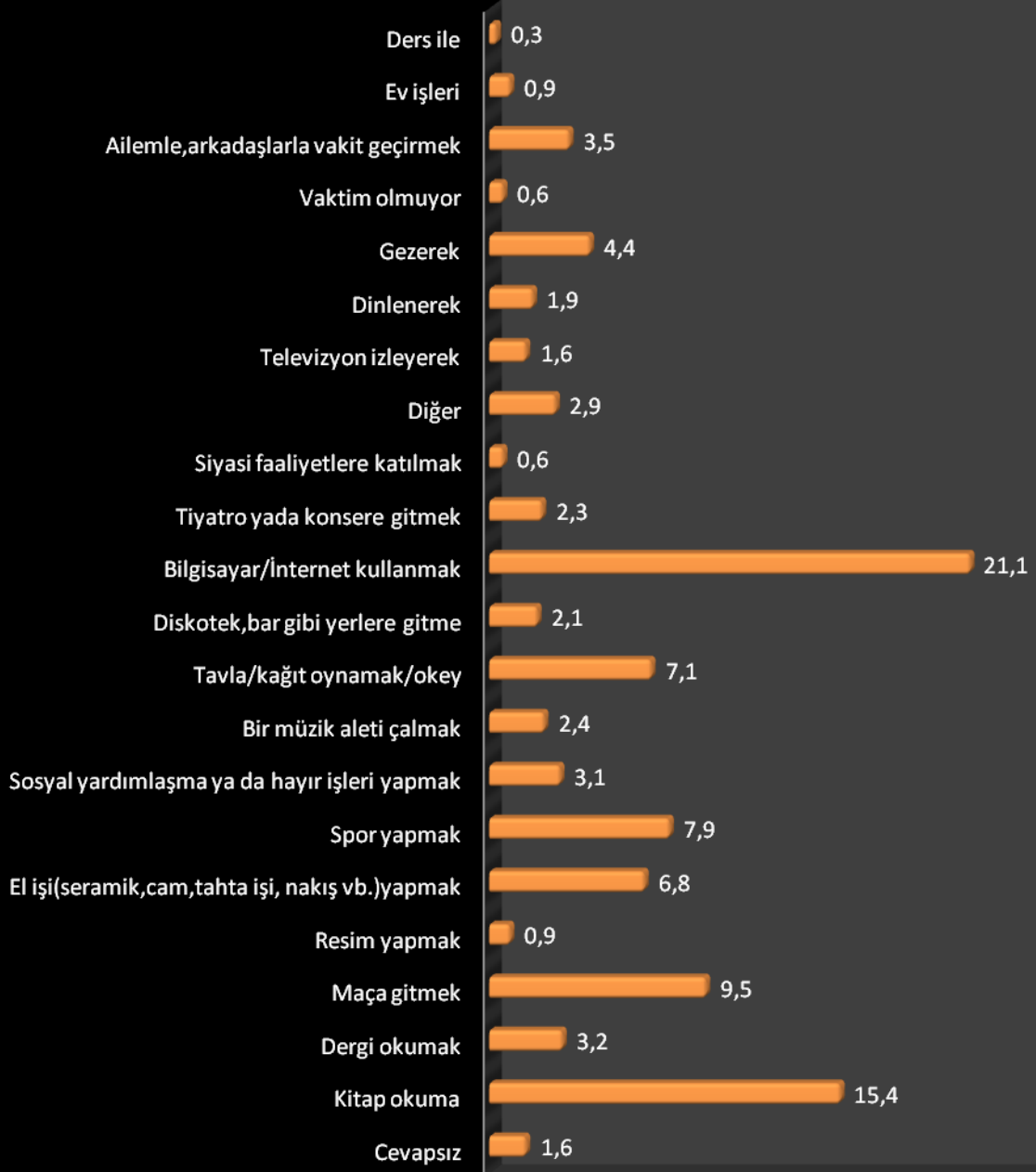
Gençlerin kitap okuma sıklığını ölçen bu soruya verilen yanıtların cinsiyete göre oluşan çapraz dağılımı incelendiğinde, genel olarak kadınların erkeklerden daha fazla sayıda ve daha sık aralıklarla kitap okudukları görülmektedir. “Haftada bir ve fazlası” seçeneği baz alındığında, kadınların % 23,8’inin, erkeklerinse % 14,2’sinin bu seçeneği işaretledikleri görülmektedir. Ayda en az bir kitap okuduğunu ifade edenler açısından da kadınların daha yüksek bir oranı temsil ettikleri görülmektedir. Zira erkeklerin % 23,1’i ayda en az bir kez kitap okuduğunu ifade ederken, aynı oran kadınlar arasında % 33 olarak çıkmaktadır. Kitap okuma sıklığının yıllara yayılmasıyla ya da bir başka deyişle genişlemesiyle paralel olarak, erkeklerin oranının kadınların oranını geçtiği gözlenmektedir. “Birkaç yılda bir kitap okurum” diyenlerle, “sadece okul hayatımda kitap okudum” diyenlere bakıldığında erkeklerin kadınlardan daha yüksek bir yüzdeyi temsil ettikleri görülmektedir. “Okul kitaplarından başka hiç kitap okumadım” diyenlerin de büyük kısmını erkekler oluşturmaktadır. Zira bu seçeneği erkeklerin % 11,2’si, kadınlarınsa % 6,1’ işaretlemektedir. Bütün bu bulgular, erkeklerin kadınlardan daha az sayıda kitap okuduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Kitap okuma sıklığınız nedir?	Cevapsız		,7	2,0	2,0	1,6	1,7
	Haftada bir ve fazlası	31,9	28,3	19,7	13,8	11,3	18,6
	Ayda en az bir kitap	18,1	32,2	28,7	27,3	22,8	27,6
	Yılda birkaç kitap	23,6	12,9	20,0	20,4	18,5	18,6
	Birkaç yılda bir kitap	6,9	6,8	11,5	14,2	18,1	12,4
	Sadece okul hayatımda	12,5	8,4	10,9	14,9	15,2	12,2
	Okul kitaplarından başka hiç okumadım	6,9	10,7	7,1	7,4	12,5	8,9
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kitap okuma sıklığını yaş grupları bağlamında incelediğimizde, yaş gruplarının yükselmesiyle ters orantılı olarak kitap okuma davranışının zayıfladığı gözlenmektedir. Kitap okuma sıklığını, “haftada bir ve fazlası” olarak ifade edenlerin % 28,3’ü 15-17 yaş grubunda, 19,7’si 18-24 yaş grubunda, 13,8’i 25-29 yaş grubunda, % 11,3’ü ise 30-35 yaş

grubunda bulunmaktadır. Benzer dağılımın, “ayda en az bir kitap” seçeneği için de söz konusu olduğu gözlenmektedir. Bu bulgular, lise ve üniversite çağındaki öğrencilerin daha sık aralıklarla kitap okuduklarını, buna mukabil yaşınl ilerlemesiyle beraber kitap okuma davranışının da zayıfladığını göstermektedir.

Kendinize ait vakitleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tablo 5 Boş Vakitleri Değerlendirme

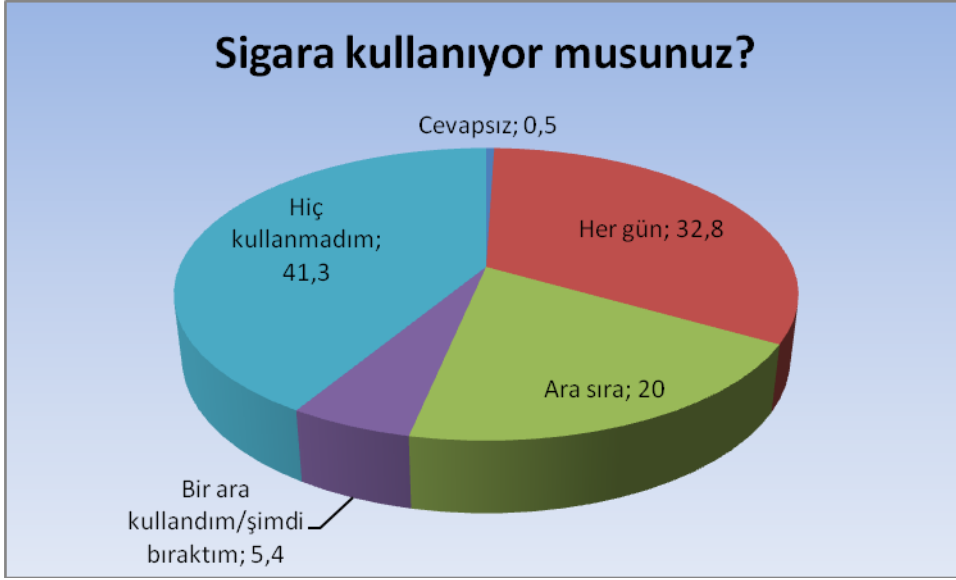
Kendinize ait vakitleri nasıl değerlendiriyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	52	1,6
Kitap okuma	493	15,4
Dergi okumak	103	3,2
Maça gitmek	304	9,5
Resim yapmak	28	0,9
El işi(seramik,cam,tahta işi, nakış vb.)yapmak	217	6,8
Spor yapmak	254	7,9
Sosyal yardımlaşma ya da hayır işleri yapmak	99	3,1
Bir müzik aleti çalmak	76	2,4
Tavla/kağıt oynamak/okey	227	7,1
Diskotek,bar gibi yerlere gitme	66	2,1
Bilgisayar/Internet kullanmak	677	21,1
Tiyatro yada konsere gitmek	74	2,3
Siyasi faaliyetlere katılmak	20	0,6
Diğer	92	2,9
Televizyon izleyerek	52	1,6
Dinlenerek	62	1,9
Gezerek	142	4,4
Vaktim olmuyor	20	0,6
Ailemle,arkadaşlarla vakit geçirmek	113	3,5
Ev işleri	28	0,9
Ders ile	10	0,3
Toplam	3209	100,0

“Kendinize ait vakitleri nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, iki istisna dışında, tüm seçenekler arasında orantılı sayılabilecek bir dağılımın olduğu gözlenmektedir. Gençlerin büyük bir kısmı bilgisayar ve internet kullanarak vakitlerini geçirdiklerini belirtmektedir (% 21,1). Vaktini kitap okuyarak geçirdiğini ifade edenlerin oranı ise % 15 civarındadır. Bu iki seçeneğin dışındaki seçeneklerin ise birbirine yakın oranlarda çıktığı gözlenmektedir. Bütün bu sonuçlar bir arada değerlendirildiğinde, gençlerin vakitlerini son derece zengin sayılabilecek bir eylem çeşitliliği içinde geçirdikleri söylenebilir. Ancak bütün bulgular arasında en dikkat çekici olanı, insan yaşamının en enerjik dönemini temsil eden gençliğin siyasete karşı ilgisizliğini gösteren “siyasi faaliyetlere katılmak” seçeneğine yönelik katılım düzeyi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 3209 gençten yalnızca 20 tanesi, vaktini siyasal faaliyetlere katılarak geçirdiğini ifade etmektedir. Bu durum, genel kamuoyunda sıklıkla ifade edilen, “gençlerimizin apolitik bir yapıya sahip olduğu” yönündeki iddiaların adeta bir teyidi niteliğindedir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Kendinize ait vakitleri nasıl değerlendiriyorsunuz?	Cevapsız	2,0	1,2	1,6
	Kitap okuma	9,6	22,2	15,4
	Dergi okumak	2,9	3,6	3,2
	Maça gitmek	16,1	1,7	9,5
	Resim yapmak	,3	1,6	,9
	El işi(seramik,cam,tahta işi, nakış vb.)yapmak	2,4	11,9	6,8
	Spor yapmak	10,5	4,8	7,9
	Sosyal yardımlaşma ya da hayır işleri yapmak	3,6	2,4	3,1
	Bir müzik aleti çalmak	2,1	2,7	2,4
	Tavla/kağıt oynamak/okey	10,5	3,0	7,1
	Diskotek,bar gibi yerlere gitme	2,2	1,9	2,1
	Bilgisayar/İnternet kullanmak	21,3	20,9	21,1
	Tiyatro yada konsere gitmek	1,4	3,3	2,3
	Siyasi faaliyetlere katılmak	,7	,5	,6
	Diğer	2,2	3,6	2,9
	Televizyon izleyerek	1,3	2,0	1,6
	Dinlenerek	2,0	1,8	1,9
	Gezerek	4,7	4,1	4,4
	Vaktim olmuyor	,7	,5	,6
	Ailemle,arkadaşlarla vakit geçirmek	3,0	4,1	3,5
	Ev işleri	,1	1,8	,9
	Ders ile	,3	,3	,3
Toplam		100,0	100,0	100,0

Bu soruya verilen yanıtların cinsiyet temelli çapraz değerlendirmesi incelendiğinde, erkeklerin en çok “bilgisayar/internet kullanmak” seçeneğini (% 21,3), kadınların ise “kitap okumak” seçeneğini (% 22,2) işaretledikleri görülmektedir. Bu iki seçeneğin dışındaki vakit geçirme tercihlerine bakıldığında ise, erkeklerin spor yapmak, maça gitmek, tavla-okey ve benzeri eğlence oyunları oynamak gibi hususlarda kadınlardan belirgin şekilde farklılaştığı görülmektedir. Kadınların söz konusu seçeneklere yönelik fazla bir teveccüh göstermedikleri anlaşılmaktadır. Buna mukabil, seramik, cam ve benzeri el işi yapmak, tiyatro ya da konsere gitmek hususlarına da kadınlar erkeklere nazaran daha büyük bir teveccüh göstermektedirler.

2.1.5.ZARARLI MADDELERE YÖNELİK ALIŞKANLIKLAR

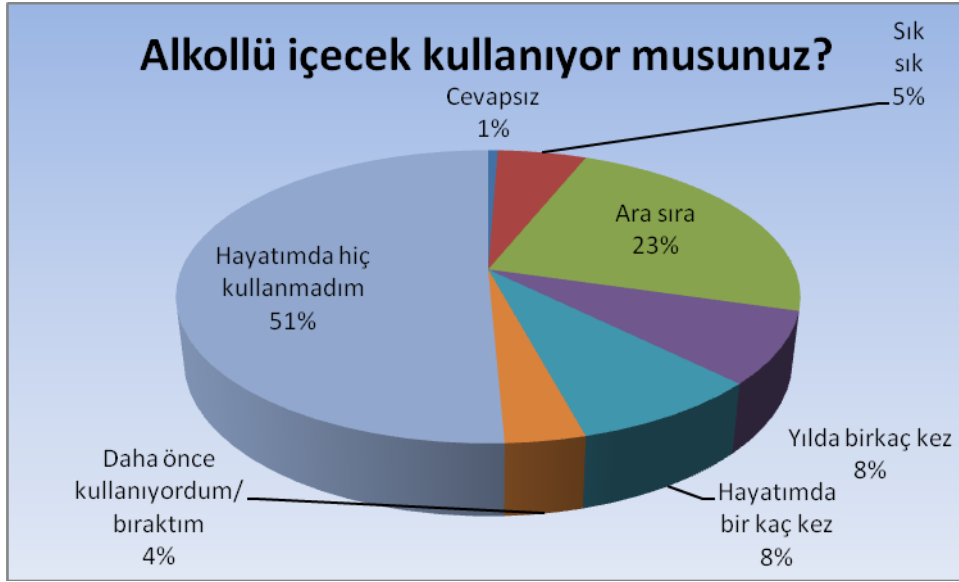
Tablo 6 Sigara Kullanım Alışkanlığı

Sigara kullanıyor musunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	15	,5
Her gün	1052	32,8
Ara sıra	643	20,0
Bir ara kullandım/şimdi bıraktım	174	5,4
Hiç kullanmadım	1325	41,3
Toplam	3209	100,0

“Sigara kullanıyor musunuz” sorusuna verilen yanıtlar, sigara tüketiminin gençler arasında oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. Buna göre, gençlerin yaklaşık üçte biri (% 32,8) sigarayı her gün tükettiğini ifade ederken, her beş gençten biri de (% 20) ara sıra sigara içtiğini söylemektedir. Sigarayı önceden içmekle birlikte, şimdi bıraktığını ifade edenlerin oranı ise görece küçük bir değeri yansıtmaktadır (% 5,4). Buna karşılık, sigarayı hiçbir biçimde kullanmadığını söyleyenlerin oranı % 41,3’tür. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye’deki gençler arasında sigara içme davranışının oldukça yaygın olduğu ve sigara içme sıklığının da hala ürkütücü boyutlarda olduğu söylenebilir. Her üç gençten birinin sigarayı gündelik yaşamının ayrılmaz bir parçası haline getirmesi, başta karar alıcılar olmak üzere, ilgili tüm toplumsal kesimlerin üzerinde hassasiyetle durması gereken önemli bir sorun alanına işaret etmektedir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Sigara kullanıyor musunuz?	Cevapsız	,2	,7	,5
	Her gün	42,6	21,1	32,8
	Ara sıra	21,5	18,4	20,0
	Bir ara kullandım/şimdi bıraktım	5,8	5,0	5,4
	Hiç kullanmadım	29,9	54,7	41,3
Toplam		100,0	100,0	100,0

Bu soruyu cinsiyet temelinde bir çapraz değerlendirmeye tabi tuttuğumuzda, istatistiksel olarak anlamlı sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Buna göre, erkek deneklerin % 42,6'sı, kadın deneklerin ise % 21,1'i sigara tüketim sıklığını "her gün" olarak ifade etmektedir. Bu bulgu, erkeklerin kadınlara nazaran sigarayı daha çok ve daha sık tükettiklerini ortaya koymaktadır. Sigarayı hiç kullanmadım seçeneğini işaretleyenlerin cinsiyet temelinde oluşan dağılımı da bu bulguyu teyit eder bir nitelik sunmaktadır. Erkeklerin yalnızca % 29,9'u hiç sigara kullanmadığını ifade ederken, aynı oran kadınlarda % 54,7'ye yükselmektedir. Bu da, sigara tüketim alışkanlığı bağlamında kadınların erkeklere nazaran daha olumlu bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 7 Alkol Kullanma Alışkanlığı

Alkollü içecek kullanıyor musunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	20	,6
Sık sık	175	5,5
Ara sıra	750	23,4
Yılda birkaç kez	253	7,9
Hayatımda bir kaç kez	271	8,4
Daha önce kullanıyordum/bıraktım	113	3,5
Hayatımda hiç kullanmadım	1627	50,7
Toplam	3209	100,0

“Alkollü içecek kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, her ne kadar gençlerin yarısından fazlasının (% 50,7) hiçbir biçimde alkol kullanmadığını ortaya koysa da, alkollü farklı sıklık düzeylerinde tükettiğini ifade edenlerin oranı da önemli bir değeri yansıtmaktadır (% 48,7). Gerçi alkollü sık aralıklarla aldığını ya da tükettiğini ifade edenlerin oranı görece küçük bir değeri göstermektedir (% 5,5). Ancak bu durum, gençlerin yarısına yakınının alkollü içeceklere karşı bir biçimde tüketim alışkanlığı kazandığı gerçeğinin üstünü örtmemelidir. Bu bulgu, sigara kullanımının gençler arasındaki yaygınlığını ortaya koyan önceki tablonun sonuçlarıyla birlikte düşünüldüğünde, zararlı alışkanlıklara karşı belirgin bir zaafın olduğunu ve konuya ilişkin ivedi tedbirlerin alınması gerektiğini göstermektedir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Alkollü içecek kullanıyor musunuz?	Cevapsız	,6	,7	,6
	Sık sık	7,7	2,8	5,5
	Ara sıra	27,3	18,7	23,4
	Yılda birkaç kez	9,1	6,5	7,9
	Hayatımda bir kaç kez	9,0	7,8	8,4
	Daha önce kullanıyordum/bıraktım	4,4	2,4	3,5
	Hayatımda hiç kullanmadım	41,9	61,1	50,7
Toplam		100,0	100,0	100,0

“Alkollü içecek kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtların cinsiyet temelinde oluşan çapraz tablosu incelendiğinde, genel olarak erkeklerin kadınlara nazaran daha çok alkol tükettikleri anlaşılmaktadır. Tüketim düzeyleri açısından bakıldığında, sık sık alkol tükettiğini ifade edenlerin erkekler arasında % 7,7 oranına, kadınlar arasında ise % 2,8 oranına denk düştüğü görülmektedir. “Hayatımda hiç kullanmadım” seçeneği baz alındığında, kadınlarla erkekler arasındaki fark daha da açılmaktadır. Zira erkeklerin % 41,9’u hayatında hiç alkol kullanmadığını belirtirken, kadınların % 61,1’i aynı seçeneği işaretlemektedir. Diğer tüketim düzeyleri açısından da erkeklerin kadınlara göre daha yüksek yüzdeleri temsil ettikleri gözlenmektedir. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, alkol tüketimi açısından kadınların erkeklere nazaran daha olumlu bir tutuma sahip oldukları söylenebilir.

2.1.6.GENÇLİĞE İLİŞKİN GENEL KONULAR

Tablo 8 Gençliği En İyi Anlayanlar

Sizi en iyi kim anlıyor?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	61	1,9
Anne	669	20,8
Baba	245	7,6
Eş/eş adayı(Nişanlı-sözlü)	923	28,8
Karşı cinsten yakın arkadaş	191	6,0
Ağabey/abla/kardeş	189	5,9
Öğretmen/öğretim üyesi	32	1,0
Okul arkadaşları	190	5,9
İş arkadaşları	141	4,4
Mahalle arkadaşları	235	7,3
Hiç kimse	265	8,3
Diğer	68	2,1
Toplam	3209	100,0

Katılımcıların % 28,8'i kendisini en iyi anlayan kişinin "Eş, eş adayı(nişanlı-sözlü)" olduğunu düşünmektedir. Kendisini en iyi anlayan kişinin "annesi" olduğunu düşünenlerin oranı ise % 20,8'dir. Diğer seçeneklerin ise birbirine yakın oranlarda çıktığı gözlenmektedir. Burada en dikkat çekici bulgu "baba" seçeneğinin görece küçük bir düzeyde çıkmasıdır (% 7,6). Bu durum, gençlerin babalarıyla yaşadığı iletişim sorununu gösterdiği kadar, kuşaklararası çatışmanın daha çok baba figürü üzerinden oluştuğunu

da ortaya koymaktadır.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Sizi en iyi kim anlıyor?	Cevapsız	2,2	1,6	1,9
	Anne	17,8	24,5	20,8
	Baba	9,3	5,6	7,6
	Eş/eş adayı(Nişanlı-sözlü)	27,3	30,5	28,8
	Karşı cinsten yakın arkadaş	6,6	5,2	6,0
	Ağabey/abla/kardeş	5,2	6,7	5,9
	Öğretmen/öğretim üyesi	1,4	,5	1,0
	Okul arkadaşları	4,9	7,1	5,9
	İş arkadaşları	5,4	3,3	4,4
	Mahalle arkadaşları	10,2	3,9	7,3
	Hiç kimse	8,2	8,3	8,3
	Diğer	1,5	2,9	2,1
Toplam		100,0	100,0	100,0

“Sizi en iyi kim anlıyor?” sorusuna verilen yanıtların cinsiyet temelinde oluşan çapraz tablosu incelendiğinde, her iki kategori için de “Eş, eş adayı(nişanlı-sözlü)” seçeneğinin ön plana çıktığı gözlenmektedir. Erkeklerin % 27,3’ü, kadınların ise % 30,5’i bu seçeneği işaretlemiştir. “Anne” seçeneği ise en yüksek ikinci kategoriye oluşturmaktadır. Erkeklerin % 17,8’i, kadınların ise % 24,5’i annelerinin kendilerini en iyi anlayan kişi olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçlar, her iki cinsin de kendisini en iyi anlayan kişi(ler) konusunda ortak bir temayüle sahip olduğunu göstermektedir. Ancak daha alt düzeydeki tercihler söz konusu olduğunda, erkeklerle kadınlar arasında belirgin farklılıkların olduğu da gözlenmektedir. Örneğin erkekler için “mahalle arkadaşları” seçeneği de önemli bir kategoriye temsil ederken, kadınlar daha çok “okul arkadaşları” seçeneğine vurgu yapmaktadır. Diğer seçenekler arasında ise birbirine yakın bir dağılımın olduğu gözlenmektedir.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Sizi en iyi kim anlıyor?	Cevapsız	4,2	1,0	2,5	1,8	1,3	1,9
	Anne	22,2	29,4	22,8	18,0	12,3	20,8
	Baba	13,9	10,0	9,0	5,9	4,2	7,6
	Eş/eş adayı(Nişanlı-sözlü)	22,2	21,2	24,6	31,9	40,9	28,8
	Karşı cinsten yakın arkadaş	8,3	7,2	6,1	5,4	5,0	6,0
	Ağabey/abla/kardeş	9,7	6,3	5,4	6,1	5,8	5,9
	Öğretmen/öğretim üyesi	2,8	,9	1,0	1,0	1,0	1,0
	Okul arkadaşları		11,2	6,8	3,6	2,7	5,9
	İş arkadaşları	2,8	,7	4,7	5,7	5,8	4,4
	Mahalle arkadaşları	6,9	4,5	7,2	7,4	10,1	7,3
	Hiç kimse	5,6	6,3	7,7	10,2	9,3	8,3
	Diğer	1,4	1,4	2,1	2,9	1,9	2,1
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bu soruya verilen yanıtların yaş gruplarına göre oluşan dağılımı istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar üretmektedir. Buna göre, 15-17 yaş grubundaki gençler, kendilerini en iyi anlayan kişinin anneleri olduğunu ifade etmektedir (% 29,4). Oysa aynı seçeneği

işaretleyenlerin diğer yaş gruplarındaki oranları yaşın yükselmesiyle birlikte azalmaktadır. 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 22,8'i, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 18'i, 30-35 yaş grubundaki gençlerin ise % 12,3'ü "anne" seçeneğini işaretlemektedir. Ancak "eş ya da eş adayını(nişanlı/sözlü)" seçeneği söz konusu olduğunda, bu durumun tam tersi bir seyir yaşanmaktadır. Zira kendisini en iyi anlayan kişinin eşi ya da eş adayını(nişanlı/sözlü) olduğunu söyleyenlerin oranı yaş gruplarının artmasıyla paralel olarak artmaktadır. 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 21,2'si, 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 24,6'sı, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 31,9'u, 30-35 yaş grubundaki gençlerin ise 40,9'u kendisini en iyi anlayan kişinin eşi ya da eş adayını(nişanlı/sözlü) olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 9 Gençlerin En Çok Konuştıkları Konular

Arkadaşlarınızla en çok hangi konularda konuşursunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	71	2,2
Anne-baba geçimsizliği, aile sorunları	261	8,1
Cinsel konular	118	3,7
Din, inanç	133	4,1
Felsefe/edebiyat, sanat	135	4,2
Futbol	409	12,7
Giyim-kuşam	152	4,7
İş/çalışma hayatı	373	11,6
Okul/dersler/öğretmenler	273	8,5
Para	49	1,5
Eş/eş adayı(Nişanlı-sözlü)/kız/erkek arkadaş	195	6,1
Genel sohbet	813	25,3
Sinema/müzik/eğlence	61	1,9
Siyaset	116	3,6
Diğer	50	1,6
Toplam	3209	100,0

Bu soruya verilen yanıtlar, gençlerin arkadaşlarıyla en çok “genel sohbet” olarak tanımlanabilecek konuları paylaştığını göstermektedir (% 25,3). Bu seçeneği sırasıyla “futbol” (% 12,7), “iş/çalışma hayatı” (% 11,6) ve diğerleri takip etmektedir. Bu bulgular,

gençler arasındaki iletişimin çoğunlukla gündelik yaşamın rutin ilişkileri üzerine odaklandığını ve güncel konuları içerdiğini ortaya koymaktadır. Yine burada da, önceki tablolarda olduğu gibi, “siyaset” seçeneğinin oldukça düşük düzeyde çıktığı gözlenmektedir (% 3,6).

Tablo 10 Gençlere Göre Yaşamı Anlamlı Kılan

Sizce insanın yaşamını anlamlı kılan nedir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	52	1,6
Aile	1284	40,0
Eş, eş adayı(Nişanlı-sözlü)	302	9,4
Bir eser bırakmak	188	5,9
İdealleri uğruna mücadele	455	14,2
Çocuk sahibi olmak	106	3,3
Bilgi	101	3,1
Din/inanç	310	9,7
Zenginlik, para	97	3,0
Eğitim	49	1,5
Mesleki başarı	165	5,1
Yaşamın anlamı yok	73	2,3
Diğer	27	0,8
Toplam	3209	100,0

“Sizce insanın yaşamını anlamlı kılan nedir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların % 40’ının “aile” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Aile seçeneğinden sonra en çok teveccüh gören ise “idealleri uğruna mücadele” seçeneğidir (% 14,2). Bu soruya verilen yanıtların diğer seçenekler arasında ise orantılı bir şekilde dağıldığı gözlenmektedir. Her 100 gençten 40’ının aile seçeneğini işaretlemiş olması, aile kavramının Türk toplumsal yaşamında ifade ettiği güçlü değer gençler tarafından da

yoğun bir şekilde kabul edildiğini ortaya koyması bakımından önemlidir. Yine idealleri uğruna mücadele etmenin felsefi ve ahlaki öneminin gençler arasında belirgin bir karşılık bulmuş olması kayda değerdir. Esasında bu soru, insanın yaşamını anlamlı kılan tek bir unsuru değil de, birden çok unsuru ölçecek bir tarzda hazırlanmış olsaydı, sonuçlar çok daha farklı çıkabilirdi.

Tablo 11 Gençlerin hayattan memnunluk derecesi

Genel olarak baktığınızda hayatınızdan ne kadar memnunsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	56	1,7
Çok memnunum	446	13,9
Memnunum	1525	47,5
Orta memnunum	786	24,5
Memnun değilim	211	6,6
Hiç memnun değilim	185	5,8
Toplam	3209	100,0

Gençlerin kendi hayatlarına dair memnuniyetlerinin düzeyini ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar iyimser bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Buna göre, gençlerin % 85,9'u farklı kesinlik düzeylerinde de olsa hayatından memnun olduğunu ifade etmektedir. Hayatından memnun olmadığını ifade edenlerin toplam oranı ise % 12,4'dür. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin kendi hayatlarına ilişkin çoğunlukla iyimser bir bakış açısına sahip oldukları ve memnuniyet düzeylerinin, diğer gelişmiş ülkelerin gençlerine nazaran (Ab Eurobarometre 71 –Bahar 2009 %77), daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 12 Gelecekte Memnuniyet Derecesi Hakkında

Peki, sizce yakın gelecekte bu durumunuzda bir değişiklik olacak mı? Diyelim ki, beş yıl sonra memnuniyetiniz sizce ne olur?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	141	4,4
Daha iyi olur	944	29,4
İyi olur	1337	41,7
Değişen bir şey olmaz	591	18,4
Kötü olur	75	2,3
Daha da kötü olur	79	2,5
Diğer	42	1,3
Toplam	3209	100,0

Bir önceki sorunun tamamlayıcısı niteliğinde olan bu soruya verilen yanıtlar, Türkiye'deki gençlerin iyimser bir bakış açısına sahip olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Zira gençlerin üçte ikisinden fazlası (% 71,3), yakın gelecekte kendi durumuna ilişkin pozitif gelişmelerin yaşanacağını ve hayat şartlarının daha iyiye doğru gideceğini düşünmektedir. Buna karşılık, hayat şartlarında herhangi bir değişimin yaşanmayacağını düşünenlerin oranı % 18,4, hayat şartlarının kötü ya da daha kötü olacağını düşünenlerin toplam oranı ise % 4,8'dir. Bütün bu sonuçlar, Türkiye'deki gençlerin geleceğe iyimser baktıklarını ve kısa-orta vade içinde kendi hayatlarında olumlu gelişmeler yaşanacağına inandıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Gençliğin geleceğe yönelik bu iyimser bakış açısı, gençlerin kendilerine olan güvenleriyle ilişkilendirilebileceği gibi, bir bütün olarak ülkenin yakaladığı ve vatandaşlarına hissettirdiği istikrarla ve onun yansımalarıyla da ilişkilendirilebilir.

Tablo 13 Gençliğin Çocuk Beklentisi

Çocuk sahibi olmak konusunda ne düşünüyorsunuz		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	61	1,9
Bir çocuk olsun yeter	623	19,4
En az 2-3 çocuk isterim	1140	35,5
Kaç tane kismetse o kadar isterim	438	13,6
Bakabileceğim sayıda çocuk isterim	733	22,8
Çocuk istemiyorum	214	6,7
Toplam	3209	100,0

Araştırma kapsamında kendisine ulaşılan gençlere yöneltilen “Çocuk sahibi olmak konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, “en az 2-3 çocuk isterim” seçeneğinin ön plana çıktığı gözlenmektedir. Buna göre, yaklaşık her üç gençten biri (% 35,5), en az 2-3 çocuk sahibi olmak istemektedir. Yine yaklaşık her beş gençten biri de (% 19,4) “bir çocuk olsun yeter” düşüncesini sahiplenmektedir. Çocuk sayısını, sahip olduğu ekonomik imkânlarla paralel olarak değerlendirenlerin oranı % 22,8 iken, kaderci bir yaklaşımla değerlendirenlerin oranı ise % 13,6’dır. Buna karşılık hiçbir şekilde çocuk istemediğini ifade edenlerin oranı yalnızca % 6,7 olarak çıkmaktadır. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, Türkiye’deki gençlerin kahir ekseriyetinin çocuk sahibi olmak konusunda herhangi bir tereddüt yaşamadıkları ve pozitif bir tutum içerisinde bulundukları söylenebilir. Ancak bu sonuçlar, genç nüfusun genel nüfus içindeki oranının giderek azalmaya başladığı ülkemizde, gençlerin konuya yönelik bilinç ve ilgilerini artıracak, onları çocuk sahibi olma noktasında daha

çok teşvik edecek çalışmaların yapılması gerektiğini de ortaya koymaktadır.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Çocuk sahibi olmak konusunda ne düşünüyorsunuz	Cevapsız	1,3	2,6	1,9
	Bir çocuk olsun yeter	16,6	22,8	19,4
	En az 2-3 çocuk isterim	38,4	32,1	35,5
	Kaç tane kısmetse o kadar isterim	16,5	10,3	13,6
	Bakabileceğim sayıda çocuk isterim	21,1	24,9	22,8
	Çocuk istemiyorum	6,1	7,3	6,7
Toplam		100,0	100,0	100,0

Bu sorunun cinsiyet temelinde oluşan çaprazları incelendiğinde, erkeklerle kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu gözlenmektedir. Her bir seçenek ayrı ayrı ele alındığında, “bir çocuk olsun yeter” diyenlerin erkekler arasında % 16,6’ya, kadınlar arasında ise % 22,8’e denk düştüğü gözlenmektedir. “En az iki-üç çocuk isterim” seçeneği söz konusu olduğunda ise erkeklerin kadınlara nazaran daha istekli oldukları görülmektedir. Zira erkeklerin % 38,4’ü, kadınların ise % 32,1’i en az iki ya da üç çocuk istediğini ifade etmektedir. “Çocuk istemiyorum” seçeneği baz alındığında ise erkeklerle kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek bir farklılığın oluşmadığı görülmektedir. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, erkeklerin kadınlara nazaran çocuk sahibi olma, çok çocuk sahibi olma konusunda daha olumlu bir yaklaşım içinde bulundukları görülmektedir.

Aşağıda sayılan kulüp, dernek gibi kuruluş türlerine üyelik durumu ya da etkinliklerine katılma durumu Yüzde

Tablo 14 Gençliğin Sosyal Etkinliklere Katılım Durumu

Aşağıda sayılan kulüp, dernek gibi kuruluş türlerine üyelik durumu ya da etkinliklerine katılma durumu	
	Yüzde
Sosyal yardımlaşma ya da hayır kurumları	8,4
İslami cemaat, vakıf, gruplar	14,1
Doğa, çevre ya da hayvanları koruma örgütleri	11,1
Kültür - sanat kuruluşları	13,4
Öğrenci kulüp ya da dernekleri	17,5
Özel meraklarla (koleksiyonculuk, bilgisayar vb) ilgili kulüp ya da kuruluşlar	12,2
Folklor kulübü, dernekleri	7,5
Sendikalar	5,8
Siyasal/sosyal/kültürel nitelikli vakıf ya da dernekler	8,3
Siyasi partiler	9,1
Spor kulüpleri/dernekleri	19,7

Gençlerin sivil toplum örgütlerine katılım düzeyini ölçmeye yönelik olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, ilk sırayı “spor kulüpleri/dernekleri”

seçeneğinin aldığı görülmektedir (% 19,7). Bu seçeneği, sırasıyla “ğrenci kulüp ya da dernekleri” (% 17,5), “İslamî cemaat, vakıf, gruplar” (% 14,1), “kültür-sanat kuruluşları” (% 13,4) ve diğerleri takip etmektedir. Katılımcıların bu soruda birden fazla şıkkı işaretledikleri düşünüldüğünde, sivil toplum kuruluşlarına katılım düzeyinin gençler arasında görece düşük biçimde seyretmekte olduğu söylenebilir. Zira yukarıdaki sonuçların da ortaya koyduğu üzere, hiçbir seçeneğe yönelik ilgi düzeyi % 20 bandını aşamamaktadır. Oysa sosyal, kültürel ve/veya siyasal etkinliklere katılım düzeyinin en yüksek çıkması gereken toplumsal kesimlerin başında gençler/gençlik gelmelidir. Bu gerçekten hareket edildiği takdirde, Türkiye’deki gençlerin sivil toplum örgütlerine ve etkinliklerine katılım düzeyinin düşük seviyelerde seyrettiği söylenebilir. Gençlerin STK’lara ye olma konusunda çekinceli davranmasının nedenleri arasında vesayet dönemlerinin ve darbelerin etkili olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Tablo 15 Gençliğin Gelecek 10 Yıl İçindeki Beklentileri

Gelecek 10 yıl içinde gerçekleşme olasılığı daha yüksek olan hangisidir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	190	5,9
Maddi açıdan rahat yaşamak	2038	63,5
Para sıkıntısı çekmek	981	30,6
Toplam	3209	100,0
Gelecek 10 yıl içinde gerçekleşme olasılığı daha yüksek olan hangisidir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	263	8,2
Toplumda barış ve huzurun hakim olması	1573	49,0
Anarşi ve terörün artması	1373	42,8
Toplam	3209	100,0
Gelecek 10 yıl içinde gerçekleşme olasılığı daha yüksek olan hangisidir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	254	7,9
Özgürlüklerin artması	1658	51,7
Özgürlüklerin kısıtlanması	1297	40,4
Toplam	3209	100,0
Gelecek 10 yıl içinde gerçekleşme olasılığı daha yüksek olan hangisidir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	235	7,3
Dünyada barış ve huzurun artması	1366	42,6
Dünyada savaşların ve zulmün artması	1608	50,1
Toplam	3209	100,0
Gelecek 10 yıl içinde gerçekleşme olasılığı daha yüksek olan hangisidir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	259	8,1
İslami değerlerin yükselmesi	1887	58,8
İslami değerlerin gerilemesi	1063	33,1
Toplam	3209	100,0

Yukarıdaki sorular, gençlerin geleceğe yönelik bakış açılarını daha spesifik temalar üzerinden ölçmeye dönük olarak hazırlanmış olup, her soruda birbirine karşıt iki temaya yer verilmiştir. Böylece gençlerin belirli konulara ilişkin olarak nasıl bir beklenti içerisinde oldukları, gelecek 10 yıl boyunca ne türden gelişmelerin yaşanma olasılığına daha çok inandıkları hususunda karşılaştırmalı istatistiksel sonuçlar elde edilmiştir.

Bu bağlamda, gençlere ilk olarak gelecek 10 yıl boyunca maddi açıdan nasıl bir beklenti içerisinde oldukları sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtlara bakıldığında, gençlerin üçte ikisinin (% 63,5) maddi açıdan rahat bir gelecek beklentisi içerisinde oldukları, buna

karşılık geriye kalan üçte birlik kesimin de (% 30,6) aksi yönde görüş beyan ettikleri görülmektedir. Bu durum, gençlerin gelecek 10 yıl boyunca Türkiye'deki refah seviyesinin artacağına yönelik büyük bir iyimserlik taşıdıklarını ortaya koymaktadır.

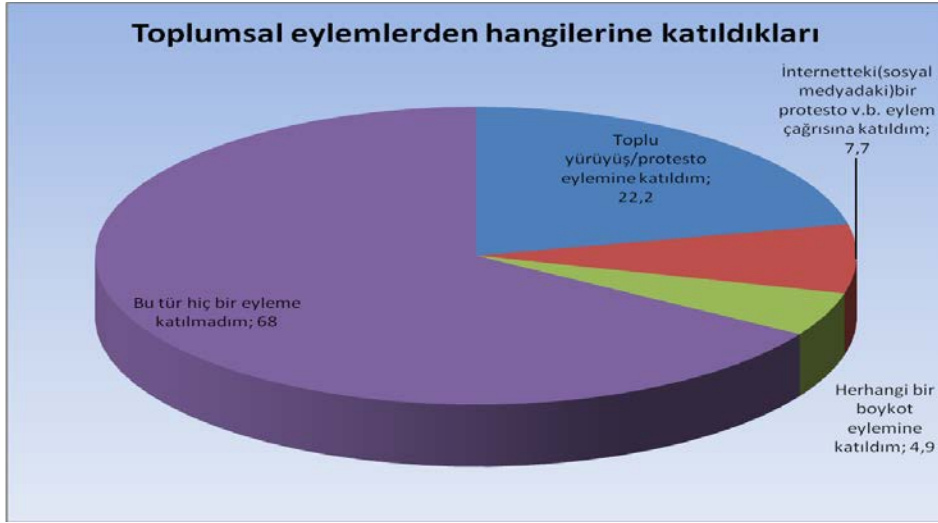
Gelecek 10 yıl içinde ülkedeki toplumsal barışın ve huzurun mu, yoksa anarşi ve terörün mü artacağı yönündeki soruya verilen yanıtlar incelendiğinde ise, gençlerin daha çok olumlu görüş beyan ettikleri görülmektedir. Zira bu soruya önümüzdeki yıllarda ülkeye "toplumsal barış ve huzurun hâkim olacağı" yönünde yanıt verenlerin oranı % 49 iken, aksi yönde yanıt verenlerin oranı % 42,8'dir. Ancak her ne kadar geleceğe iyimser bakanların sayısı daha fazla görünse de, gelecek 10 yıl içinde ülkede anarşi ve terörün artacağına inanan gençlerin sayısı da bir hayli fazladır. Bu durum, gençlerin önemli bir kısmının ülkedeki toplumsal barışın ve istikrarın bozulacağına yönelik ciddi bir tedirginlik yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Özgürlüklere ilişkin gelişmelerin önümüzdeki 10 yıl boyunca ne şekilde seyredeceğine yönelik sorulara verilen yanıtlar, gençlerin yarısından fazlasının (% 51,7) özgürlüklerin artacağı beklentisi içerisinde olduklarını ortaya koymaktadır. Buna karşılık, özgürlüklerin önümüzdeki 10 yıllık süreçte azalacağını düşünenlerin oranı ise % 40,4'dür. Esasında burada da gençler arasında simetrik bir dağılımın olduğu söylenebilir. Gençlerin büyük kısmı özgürlüklerin artacağını düşünse de, bu yöndeki gelişmelerin olumsuz şekilde seyredeceğini düşünenlerin oranı da görece önemli bir düzeydedir. Gençlerin hangi gerekçelerle özgürlük alanlarının gelecek yıllarda azalacağını düşündüğü üzerinde kapsamlı çalışmaların yapılması büyük bir önem taşımaktadır.

Barış ve huzurun küresel ölçekte ne şekilde seyredeceğine yönelik soruya verilen yanıtlar incelendiğindeyse, gençlerin kötümser bir bakış açısını sahiplendikleri görülmektedir. Zira gençlerin yarısından fazlası (% 50,1) gelecek 10 yıl içinde dünyada savaşların ve zulmün artacağını düşünmektedir. Buna mukabil, yakın gelecekte dünyada barış ve huzurun egemen olacağını düşünen gençlerin oranı ise % 42,6'dır. Bu durum, Türkiye'deki gençlerin büyük kısmının küresel düzeyde etkili olacak bir barış ve huzur ortamının oluşacağına inanmadığını göstermektedir.

İslamî değerlerin hangi doğrultuda seyredeceği yönündeki soruya verilen yanıtlar, bu değerlerin yükseliş eğilimi içerisinde olduğunu düşünen gençlerin sayısının çok daha

fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Bu soruya İslamî değerlerin önümüzdeki 10 yıl içinde yükseleceğini ifade ederek yanıt verenlerin oranı % 58,8 iken, aksi yönde yanıt verenlerin oranı % 33,1'dir. Bu durum, gençlerin büyük bir kısmının İslamî değerleri 'yükselen bir değer' olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

Tablo 16 Gençliğin Toplumsal Eylemlere Katılım Düzeyi

Toplumsal eylemlerden hangilerine katıldıkları		
	Frekans	Yüzde
Toplu yürüyüş/protesto eylemine katıldım	711	22,2
İnternetteki(sosyal medyadaki)bir protesto v.b. eylem çağrısına katıldım	246	7,7
Herhangi bir boykot eylemine katıldım	156	4,9
Bu tür hiç bir eyleme katılmadım	2182	68,0

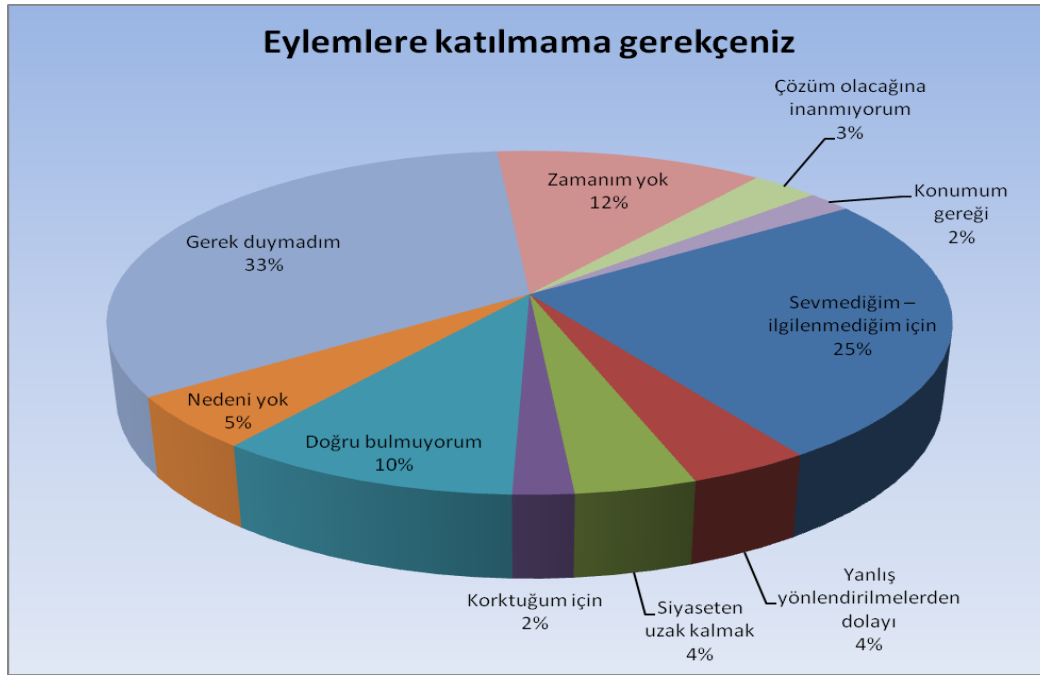
Gençlerin %22,2'si toplu yürüyüş/protesto eylemlerine katıldığını, %7,7'si internet temelli protesto çağrılarına katıldığını, % 4,9'u boykot tarzı eylemlere katıldığını ifade ederken, %68'i de hiçbir eylem türüne iştirak etmediğini belirtmektedir. Bu bulgular, Türkiye'deki gençlerin üçte ikisinden fazlasının protesto temelli hiçbir eylem türüyle ilişkisellik içerisinde olmadığını göstermektedir. Esasında dünya genelindeki toplumsal eylemlerin katılımcı profiline bakıldığında, gençlerin enerjik ve dinamik yapılarıyla bu tür eylemlerin en başat aktörü olduğu söylenebilir. Lakin bu soruya verilen yanıtlar, Türkiye'deki gençliğin önemli bir kısmının bu tür eylem biçimlerine uygun bir profil taşımadıklarını ortaya koymaktadır. Son yıllarda Türkiye'de gerçekleştirilen protestoların ve sokak eylemlerinin siyasi ve ideolojik angajmanı ile Türk toplumunun siyasi tercihlerini karşılaştırdığımızda bu durumun yanıtı bir miktar veriliyor olsa da, çalışmamızda ortaya çıkan bu durumun gerekçeleri üzerine farklı bir takım sosyolojik araştırmaların yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Fakat, % 68'lik oran gençlerin apolitik olduğunu teyit etmektedir.

Tablo 17 Gençlerin Eylemlere Katılma Gerekçeleri

Eylemlere katılma gerekçeniz			
	Frekans	Genel Yüzde	Yüzde
Destek vermek için	214	6,7	30,0
Hakkımı, düşüncelerimi savunmak için	233	7,3	33,0
Sesimizi duyurmak için	69	2,2	10,0
İnancım ve barış için	76	2,4	11,0
Çevre baskısı(aile,arkadaş)	47	1,5	6,0
Gezi parkı için	39	1,2	5,0
Özgürlük	23	,7	3,0
Adalet	14	,4	2,0
Toplam	710		100

Toplumsal eylemlerin herhangi bir türüne iştirak ettiğini söyleyen gençlere yöneltilen bu soruya verilen yanıtlar, gençlerin muhtelif gerekçelerle bu eylemlere katıldığını göstermektedir. Bu gerekçelerin başında ise “hakkımı-düşüncelerimi savunmak” (% 7,3) ve “destek vermek” (% 6,7) seçenekleri gelmektedir. Diğer seçeneklerin ise birbirine yakın oranlarda desteklendiği görülmektedir. Bu bulgular, gençlerin spesifik-somut nedenlerden çok, genel ideolojik yönelimleri ve ilgileri üzerinden toplumsal eylemlere iştirak ettiğini göstermektedir. Bu soruya cevap verenler içindeki oranlara bakıldığında “Hakkımı, düşüncelerimi savunmak için” diyenlerin oranı % 33, eylemlere “destek vermek” amacıyla olanların % 30 düzeyinde olduğu görülmektedir.

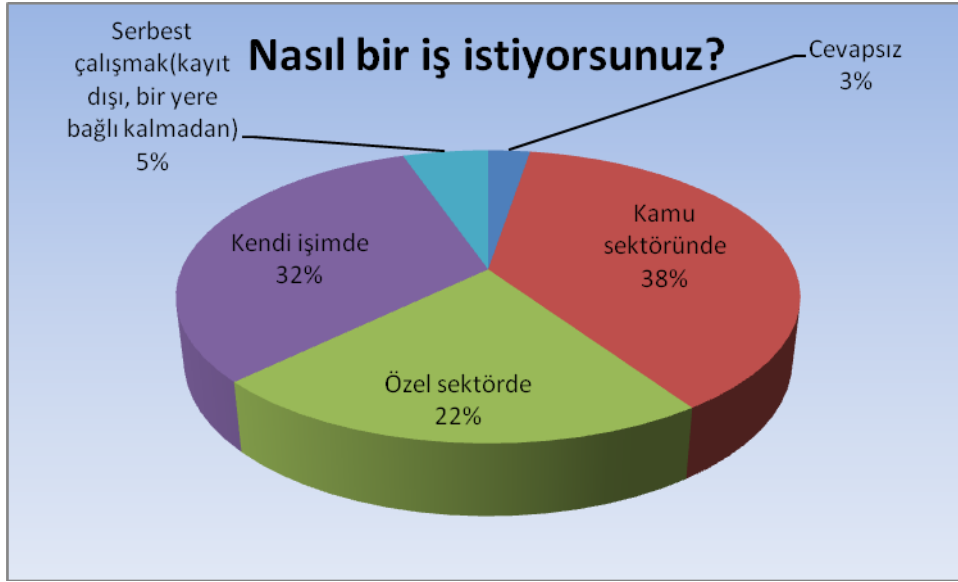

Tablo 18 Gençlerin Eylemlere Katılmama Gerekçesi

Eylemlere katılmama gerekçeniz			
	Frekans	Genel Yüzde	Yüzde
Sevmediğim – ilgilenmediğim için	436	13,6	25,0
Yanlış yönlendirilmelerden dolayı	69	2,2	4,0
Siyaseten uzak kalmak	76	2,4	4,0
Korktuğum için	36	1,1	2,0
Doğru bulmuyorum	163	5,1	10,0
Nedeni yok	92	2,9	5,0
Gerek duymadım	565	17,6	33,0
Zamanım yok	203	6,3	12,0
Çözüm olacağına inanmıyorum	54	1,7	3,0
Konumum gereği	26	,8	2,0
Toplam	1350		100,0

Herhangi bir toplumsal eyleme katılmadığını belirten büyük çoğunluğa yöneltilen bu soruya verilen yanıtlar, gençlerin çoğunlukla “gerek duymadıkları” için bu eylemlere iştirak etmediğini ortaya koymaktadır (% 17,6). “Sevmediğim-ilgilenmediğim için bu eylemlere katılmıyorum” diyenlerin oluşturduğu oran ise (% 13,6) ikinci sırada gelmektedir. Bu türden eylemlere katılmamanın gerekçesi olarak öne sürülen diğer seçeneklerin ise birbirlerine yakın oranlarda bir dağılım oluşturdukları görülmektedir. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin toplumsal nitelikli eylemlere iştirak etmemelerinin oldukça zengin sayılabilecek bir gerekçeler listesine dayandığı söylenebilir. Ancak bu gerekçelerin çoğunlukla bahse konu protesto eylemlerine olan inançsızlıktan ya da bu ve benzeri eylemler dolayısıyla sorunların çözüm sürecine

gireceği yönünde bir umut taşımamalarından kaynaklandığı belirtilebilir.

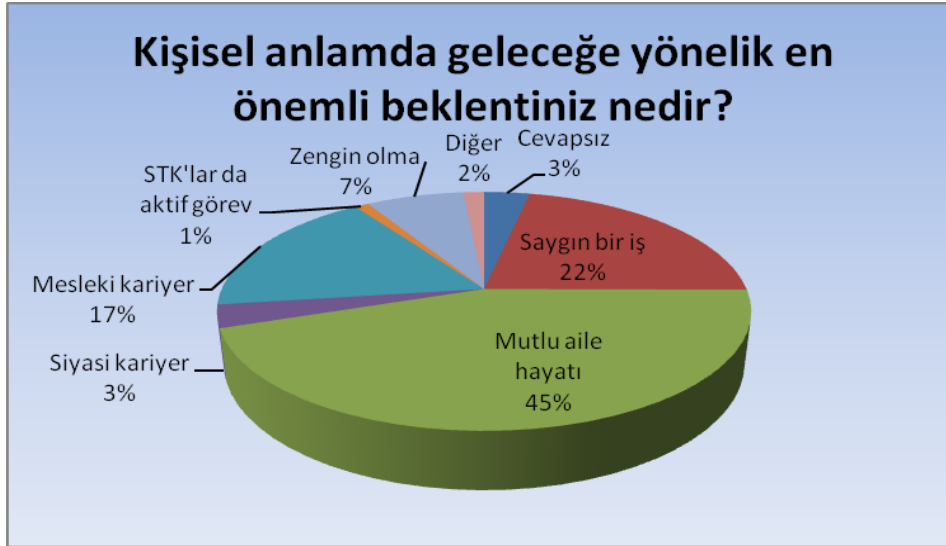
Tablo 19 Gençlerin İsteddiği İş Sektörleri

Nasıl bir iş istiyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	82	2,6
Kamu sektöründe	1217	37,9
Özel sektörde	715	22,3
Kendi işimde	1025	31,9
Serbest çalışmak(kayıt dışı, bir yere bağlı kalmadan)	170	5,3
Toplam	3209	100,0

Katılımcılara yöneltilen; “Nasıl bir iş istiyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, gençlerin üçte birinden fazlasının (% 37,9) kamu sektörünü tercih ettiğini göstermektedir. Buna karşılık, kendi işinde çalışmak isteyen gençlerin oranı % 31,9, özel sektörde çalışmak isteyen gençlerin oranı ise % 22,3’dür. Herhangi bir yere ya da kuruma bağlı olmadan serbest çalışmak isteyen gençlerin oranı da % 5,3’dür. Bu bulgulardan hareketle, Türkiye’deki gençlerin büyük kısmının devleti/kamu sektörünü iş kapısı olarak gördükleri söylenebilir. Ancak bu durumun yalnızca gençlerin kişisel tercihindен kaynaklanmadığı ve Türkiye’deki yaygın kamuoyu eğiliminin de bunda etkili olduğu ifade edilebilir. Bir başka deyişle, Türkiye’de devletin en önemli işveren olarak görülmesi yönündeki geleneksel tutumun gençler tarafından da paylaşıldığı gözlenmektedir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Nasıl bir iş istiyorsunuz?	Cevapsız	2,2	3,0	2,6
	Kamu sektöründe	34,3	42,1	37,9
	Özel sektörde	23,6	20,7	22,3
	Kendi işimde	34,5	29,0	31,9
	Serbest çalışmak(kayıt dışı, bir yere bağlı kalmadan)	5,4	5,2	5,3
Toplam		100,0	100,0	100,0

Bu sorunun cinsiyet temelinde oluşan çapraz tablosu incelendiğinde, kadınların erkeklere nazaran kamu sektörünü daha çok tercih ettikleri, buna mukabil erkeklerin de kadınlara göre özel sektörde ve kendi işinde çalışmayı daha çok istedikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu durum erkeklerin kamu sektörüne ilgisiz olduğu anlamına da gelmemektedir. Zira erkeklerin de yaklaşık üçte biri (% 34,3) kamu sektöründe çalışmak istediğini ifade etmektedir. Ancak kadınlar devlet güvencesi ya da garantisinin olduğu işleri erkeklere kıyasla daha çok öncelemektedir (% 42,1).

Tablo 20 Gençlerin Gelecek Beklentileri

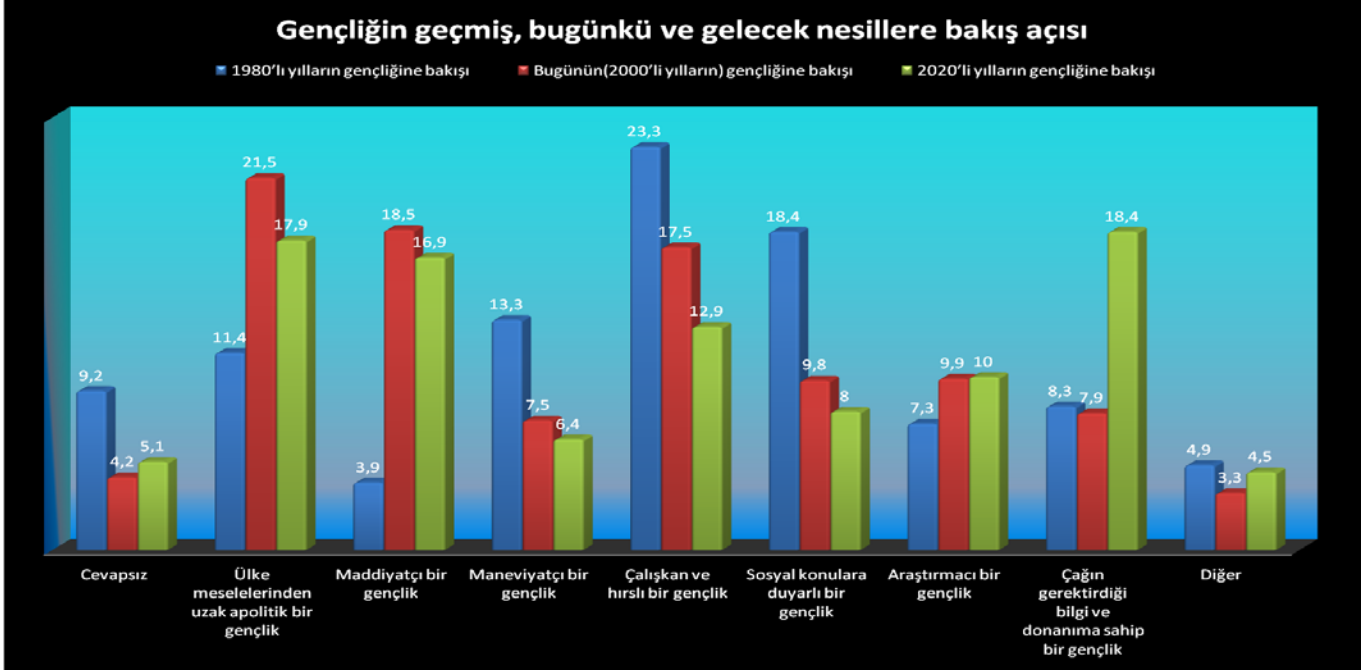
Kişisel anlamda geleceğe yönelik en önemli beklentiniz nedir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	107	3,3
Saygın bir iş	698	21,8
Mutlu aile hayatı	1434	44,7
Siyasi kariyer	100	3,1
Mesleki kariyer	561	17,5
STK'lar da aktif görev	33	1,0
Zengin olma	229	7,1
Diğer	47	1,5
Toplam	3209	100,0

Gençlerin geleceğe yönelik en önemli kişisel beklentilerinin başında % 44,7 oranı ile ‘mutlu aile hayatı’ seçeneği gelmektedir. Bu seçeneği sırasıyla, “saygın bir iş” (% 21,8), “mesleki kariyer” (% 17,5), “zengin olma” (% 7,1) ve diğerleri takip etmektedir. Gençlerin bu seçeneklere yönelik teveccühleri karşılaştırıldığında, aile hayatına ve iş hayatına yönelik vurguların öne çıktığı gözlenmektedir. Diğer seçeneklere ise görece önemsiz sayılabilecek düzeylerde bir vurgu yapıldığı görülmektedir. Bütün bu bulgular, gençlerin aile kurumuna verdikleri büyük önemi ve gelecek planlamalarının merkezine bu kurumu yerleştirdiklerini ortaya koymaktadır. Esasında iş hayatına yönelik güçlü vurguyu da bu çerçevede değerlendirmek mümkündür. Mutlu bir aile hayatı ile maddi refah arasındaki doğru orantılı ilişkiselliğin bu iki seçeneği öne çıkardığı söylenebilir. Gençlerin saygın bir iş sahibi olma arzuları, toplumda saygın bir yer edinme kaygılarının işareti olarak da değerlendirilebilir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Geleceğinizi nasıl görüyorsunuz?	Cevapsız	5,2	4,1	4,7
	Umutluyum	65,2	73,7	69,1
	Umutsuzum	17,3	12,3	15,0
	Değişen bir şey olmaz	12,4	9,9	11,2
Toplam		100,0	100,0	100,0

Türkiye’deki gençlerin geleceğe dair bakış açılarını ölçmek amacıyla yöneltilen bu soruya, araştırmaya katılan erkeklerin yaklaşık üçte ikisi (% 65,2), kadınların ise yaklaşık dörtte üçü (% 73,7) “umutluyum” yanıtını vermektedir. Buna karşılık “umutsuzum” diyen erkeklerin oranı % 17,3, kadınların oranı ise % 12,3’dür. Bu sonuçlar, erkeklerin de kadınların da geleceğe dair güçlü bir iyimserlik taşıdığını göstermekle beraber, erkeklerin kadınlara kıyasla daha az umutlu olduklarını da ortaya koymaktadır.

2.1.7.GENÇLİĞİN KUŞAKLARARASI FARKLILIKLARA BAKIŞI

Tablo 21 Gençliğin Nesillere Bakışı

Gençliğin geçmiş, bugünkü ve gelecek nesillere bakış açısı			
	1980'li yılların gençliğine bakışı	Bugünün(2000'li yılların) gençliğine bakışı	2020'li yılların gençliğine bakışı
Cevapsız	9,2	4,2	5,1
Ülke meselelerinden uzak apolitik bir gençlik	11,4	21,5	17,9
Maddiyatçı bir gençlik	3,9	18,5	16,9
Maneviyatçı bir gençlik	13,3	7,5	6,4
Çalışkan ve hırslı bir gençlik	23,3	17,5	12,9
Sosyal konulara duyarlı bir gençlik	18,4	9,8	8,0
Araştırmacı bir gençlik	7,3	9,9	10,0
Çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip bir gençlik	8,3	7,9	18,4
Diğer	4,9	3,3	4,5
Toplam	100,0	100,0	100,0

Gençliğin, kendinden önceki ve sonraki nesillere nasıl baktığını ya da gençler arasındaki kuşaklararası farklılıkları nasıl değerlendirdiğini ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar, istatistiksel olarak anlamlı ve karşılaştırma yapmaya imkân tanıyan bir dağılım oluşturmaktadır. Buna göre, Türkiye'deki gençler kendi kuşaklarını 80'li yılların ve 2020'li yılların kuşaklarına nazaran daha apolitik olarak tanımlamaktadırlar. Dün, bugün ve yarın ekseninde değerlendirildiğinde, gençlerin apolitik yönelimler açısından en zayıf bulunduğu kuşak 80 ve sonrasındaki kuşak iken (% 11,4), en güçlü bulunduğu kuşak günümüz kuşağıdır (% 21,5). Yakın gelecekteki gençliği temsil eden 2020'li yılların kuşaklarının ise günümüz kuşaklarına göre daha az apolitik

bir yönelim içerisinde olacağı düşünülmektedir (% 17,9). Bu bulgular, günümüz gençlerinin siyasete, siyasal eylemlere, siyasal katılımcılığa ve benzerine yönelik ilgisizliklerini ortaya koyan yukarıdaki başka bulguları teyit eder bir nitelik sunmaktadır.

Gençlerin “maddiyatçı bir gençlik” tanımlaması üzerinden kuşaklararası farklılıkları değerlendirme biçimine bakıldığında, yine günümüzdeki gençlik kuşağının en olumsuz kuşağı temsil ettiği yönünde bir kanaatin olduğu gözlenmektedir. Bu çerçevede verilen yanıtlar incelendiğinde, 80’li yıllardaki gençlik kuşağının % 3,9 oranında, 2020’li yılların gençlik kuşağının % 16,9 oranında ve günümüz gençliğinin de % 18,5 oranında maddiyatçı olarak tanımlandığı gözlenmektedir.

Maneviyatçı gençlik tanımlaması açısından bakıldığında da, yukarıdaki ile benzer bir dağılımın olduğu gözlenmektedir. Gençlerin maneviyat açısından en güçlü buldukları kuşak 80’li yılların kuşağı iken (% 13,3), en zayıf buldukları kuşak 2020’li yılların kuşağı (% 6,4) ve günümüz kuşağıdır (% 7,5). Maddiyatçı ve maneviyatçı gençlik tanımlamalarına ilişkin sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, geçmiş kuşaklara yönelik bir olumlamanın olduğu söylenebilir. Bu olumlamanın gerçekten belirli gerekçelere mi dayandığı, yoksa nostaljik bir tutum alışın sonucunda mı gerçekleştiğinin başka araştırmalarla analiz edilmesi önemlidir.

‘Çalışkan ve hırslı gençlik’ tanımlaması açısından da 80’li yılların kuşaklarına yönelik bir olumlamanın bulunduğu (% 23,8), buna karşılık günümüz gençlik kuşağına ve gelecek kuşaklara yönelik bir güvensizliğin bulunduğu görülmektedir. Aynı tedirginliğin, “sosyal konulara duyarlı gençlik” tanımlaması açısından da geçerli olduğu gözlenmektedir. Bütün bu tanımlamalar açısından 80’li yılların gençliği daha çok olumlanırken, bugünün ve yarının gençliği daha az olumlanmaktadır.

“Araştırmacı bir gençlik” ve “çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip bir gençlik” tanımlamaları açısından bakıldığında, en çok olumlanan kuşağın yakın gelecekteki gençlik kuşağı olduğu gözlenmektedir. Bu durumun, başta internet olmak üzere, bilimsel ve teknik düzeydeki gelişmelere gençlerin giderek artan erişim imkânlarıyla ve artan refah seviyesinin gelecek kuşaklara daha olumlu yansıtacağına olan inançla ilişkili olduğu söylenebilir.

Gençlik kendisinin geçmişten daha kötü, gelecekte daha iyi olduğu konularında sağlam bir özeleştirici geliştirmiştir. Bu durum dikkate alınarak gençliğin nitelenmesinde kullanılan verilere odaklanmış çalışmaların kapsamı da genişletilerek artırılmalıdır.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Sizce 1980'li yılların gençliği için aşağıdaki tanımlardan en uygunu hangisidir?	Cevapsız	4,2	11,0	8,5	9,6	8,8	9,2
	Ülke meselelerinden uzak apolitik bir gençlik	23,6	8,2	12,1	10,6	12,5	11,4
	Maddiyatçı bir gençlik	1,4	3,0	4,9	3,9	3,2	3,9
	Maneviyatçı bir gençlik	8,3	14,7	13,1	14,5	11,8	13,3
	Çalışkan ve hırslı bir gençlik	23,6	24,0	23,3	20,1	26,2	23,3
	Sosyal konulara duyarlı bir gençlik	19,4	18,5	17,2	18,5	20,1	18,4
	Araştırmacı bir gençlik	6,9	6,6	7,0	9,8	5,8	7,3
	Çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip bir gençlik	8,3	8,9	8,6	8,8	6,7	8,3
	Diğer	4,2	5,1	5,3	4,2	5,0	4,9
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2000'li yılların gençliği için aşağıdaki tanımlardan en uygunu hangisidir?(Yani sizinde içinde olduğunuz gençliği)	Cevapsız	1,4	5,4	2,9	5,2	4,6	4,2
	Ülke meselelerinden uzak apolitik bir gençlik	13,9	17,5	22,7	24,1	20,8	21,5
	Maddiyatçı bir gençlik	9,7	17,3	18,2	19,7	19,8	18,5
	Maneviyatçı bir gençlik	13,9	6,5	8,6	6,8	6,2	7,5
	Çalışkan ve hırslı bir gençlik	16,7	19,8	15,8	15,8	20,6	17,5
	Sosyal konulara duyarlı bir gençlik	16,7	10,7	10,8	8,5	7,5	9,8
	Araştırmacı bir gençlik	6,9	8,9	11,0	9,5	9,4	9,9
	Çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip bir gençlik	15,3	10,0	7,1	7,4	7,5	7,9
	Diğer	5,6	4,0	2,8	3,1	3,5	3,3
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2020'nin gençliği için aşağıdaki tanımlardan hangisi en doğrusu olacaktır?	Cevapsız	1,4	5,2	5,2	5,4	5,1	5,1
	Ülke meselelerinden uzak apolitik bir gençlik	16,7	16,3	19,0	19,2	15,8	17,9
	Maddiyatçı bir gençlik	18,1	18,0	16,7	16,7	16,1	16,9
	Maneviyatçı bir gençlik	1,4	5,9	7,2	6,8	5,4	6,4
	Çalışkan ve hırslı bir gençlik	11,1	11,7	13,3	12,4	13,9	12,9
	Sosyal konulara duyarlı bir gençlik	12,5	8,7	9,2	6,0	6,7	8,0
	Araştırmacı bir gençlik	18,1	11,0	9,1	9,8	10,2	10,0
	Çağın gerektirdiği bilgi ve donanıma sahip bir gençlik	18,1	18,5	15,6	19,4	22,4	18,4
	Diğer	2,8	4,5	4,8	4,2	4,3	4,5
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Gençlerin geçmiş, şimdiki durum ve gelecek algılarını ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu sorunun yaş grupları temelinde oluşan dağılımı incelendiğinde, 1980'li yılların gençlik kuşağının tüm yaş grupları açısından en politik ve en maneviyatçı gençlik kuşağı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Buna mukabil, araştırmaya katılan gençler, kendi kuşaklarını ve gelecek kuşakları daha apolitik ve maddiyatçı bir kuşak olarak tanımlamaktadır. Bu bulgu, gençlerin, içinde bulundukları yaş grubundan bağımsız olarak, geçmişe romantik bir değer atfettiğini ve kendi kuşaklarına kıyasla 80'li yılların gençliğini ülke ve dünya meselelerine karşı daha duyarlı olarak tanımladıklarını ortaya koymaktadır.

2.1.8.GENÇLİK SORUNLARINA BAKIŞ

Tablo 22 Gençliğin En Önemli Sorunları

Sizce Türkiye’deki gençliğin en önemli sorunu nedir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	401	12,5
İşsizlik	860	26,8
Eğitim	558	17,4
Özenti	52	1,6
Ahlak	90	2,8
Milletine sahip çıkmama	15	0,5
Madde bağımlılığı (sigara, alkol, uyuşturucu)	71	2,2
Sorun yok	13	0,4
Maddiyat, para, gelecek kaygısı	230	7,2
Duyarsız, ilgisiz olmaları	222	6,9
Başıboş olmaları	120	3,7
Kuşak çatışması, iletişimsizlik	89	2,8
Tembellik	45	1,4
Dinden uzak olmaları	72	2,2
Memnuniyetsizlik/Mutsuzluk	39	1,2
İnternet bağımlılığı	63	2,0
Önemsenmemek, anlaşılmamak	64	2,0
Özgür olmamaları	48	1,5
Terör	26	0,8
Diğer	131	4,1
Toplam	3209	100,0

Katılımcılara açık uçlu olarak yöneltilen; “Sizce Türkiye’deki gençliğin en önemli sorunu nedir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, “işsizlik” (% 26,8) ve “eğitim” (% 17,4) seçeneklerinin belirgin şekilde öne çıktığı gözlenmektedir. İfade edilen diğer sorun alanlarının ya da başlıklarının ise dengeli bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Yaklaşık her dört gençten birinin işsizlik seçeneğini Türkiye’deki gençliğin en önemli sorunu olarak göstermesi, ülke realitesi açısından normal karşılanabilecek bir durumdur. Zira işsizlik Türkiye’de yalnızca gençlerin değil, ülkedeki tüm toplumsal kesimlerin bir biçimde şikâyetçi olduğu bir sorun alanıdır. İşsizlikten en çok etkilenen kesimi oluşturan gençlerin bu sorunu birinci derecede önemsemeleri son derece doğaldır. İkinci düzeyde en çok ifade edilen sorun alanını eğitim başlığının oluşturması ise gençlerin eğitim olgusuna verdiklerin önemin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Her ne kadar bu soruya verilen yanıtlardan gençlerin eğitimi hangi açı(lar)dan sorun olarak gördüklerini belirlemek mümkün olmasa da, eğitim olgusunun gençlerin en önemli sorunlarından biri olarak görülmesinin bizatihi kendisi bile kayda değer bir bulgudur. Diğer seçeneklere bakıldığında ise, ifade edilen her bir sorunun toplumsal düzeydeki karşılıklarına uygun bir dağılım oranı ile temsil edildikleri söylenebilir.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Sizce Türkiye'deki gençliğin en önemli sorunu nedir?	Cevapsız	18,1	16,8	11,9	11,7	10,1	12,5
	İşsizlik	26,4	14,5	25,7	31,0	35,5	26,8
	Eğitim	11,1	22,6	18,0	15,2	14,7	17,4
	Özenti	1,4	1,4	2,0	2,1	,5	1,6
	Ahlak	2,8	1,7	2,1	3,6	4,2	2,8
	Milletine sahip çıkmama		,3	,7	,4	,3	,5
	Madde bağımlılığı(sigara,alkol,uyuşturucu)		3,1	2,5	1,7	1,6	2,2
	Sorun yok	1,4	,9	,3	,1	,3	,4
	Maddiyat,para,gelecek kaygısı	11,1	7,5	6,1	7,3	8,5	7,2
	Duyarsız,ilgisiz	6,9	5,4	9,1	6,1	5,0	6,9
	Başıboş	4,2	3,7	3,9	3,9	3,2	3,7
	Kuşak çatışması,iletişimsizlik	2,8	3,3	2,5	2,5	3,0	2,8
	Tembellik	2,8	1,6	1,1	2,1	1,0	1,4
	Dinden uzak olmaları	1,4	1,4	1,8	2,6	3,5	2,2
	Memnuniyetsizlik/Mutsuzluk	1,4	1,2	1,1	1,5	1,1	1,2
	İnternet bağımlılığı		3,8	1,8	1,3	1,6	2,0
	Önemsenmemek,anlaşılmamak		2,8	2,2	1,5	1,6	2,0
	Özgür olmamaları	1,4	2,4	1,6	1,0	1,0	1,5
	Terör		,2	1,1	1,1	,6	,8
	Diğer	6,9	5,2	4,5	3,2	2,9	4,1
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

15-17 yaş grubundaki gençler, Türkiye’deki gençliğin en önemli sorununun eğitim olduğunu düşünürken (% 22,6), diğer yaş grupları için en önemli sorun işsizlik olarak temayüz etmektedir. 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 25,7’si; 25-29 yaş grubundaki

gençlerin % 31'i ve 30-35 yaş grubundaki gençlerin de % 35,5'i işsizliği en önemli sorun olarak görmektedir. Bu durum, yaşı ilerlemesiyle paralel olarak işsizlik sorununun daha çok hissedildiğini ve önemsendiğini göstermektedir. Ancak belirtilmesi gerekir ki, bu yaş gruplarının tamamının işsizlikten sonra ifade ettikleri ikinci en önemli sorun alanı eğitimidir. Bu da, 15-17 yaş grubundaki gençlerin hassasiyetinin diğer yaş gruplarındaki gençler tarafından da paylaşıldığını göstermektedir. Burada dikkat çekici bir başka bulgu ise, Türkiye'nin son otuz yılına bir biçimde damgasını vurmuş olan terör hadisesinin gençlerin gündeminde kendisine yer bulamamış olmasıdır. Zira terörü en önemli sorun alanı olarak görenlerin oranı tüm yaş grupları açısından yalnızca % 1 düzeyinde çıkmaktadır. Çözüm süreci ile birlikte terörün sorun olduğu algısı gençler üzerinde sona ermiş görülüyor.

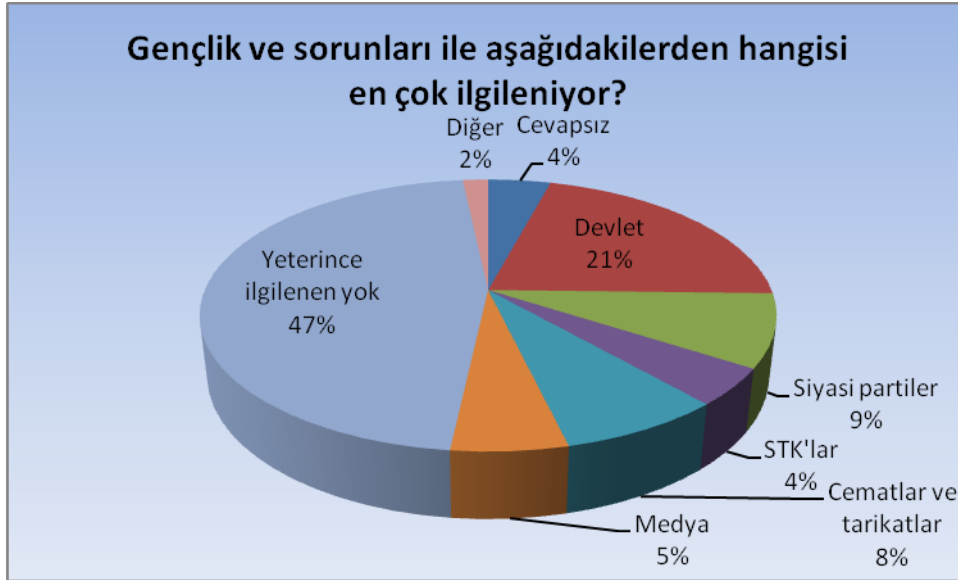
Bugün Türkiye'yi siz yönetseniz, ilk el atacağınız sorun hangisi olurdu?

Tablo 23 Gençlik Türkiye'yi Yönetse İlk Yapacakları

Bugün Türkiye'yi siz yönetseniz, ilk el atacağınız sorun hangisi olurdu?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	162	5,0
Çalışma hayatı/istihdam	622	19,4
Zengin-fakir uçurumu	444	13,8
Kürt sorunu	242	7,5
İrtica	25	,8
Terör	331	10,3
Adalet	311	9,7
Eğitim	474	14,8
Sağlık	50	1,6
Ahlaki değerlerde yozlaşma	143	4,5
Uyuşturucu bağımlılığı	80	2,5
Çarpık kentleşme/betonlaşma/gecekondu	20	0,6
Çevre kirliliği	20	0,6
Kır/Kent dengesizliği	12	0,4
Toplum hizmetleri(sağlık,sosyal güvenlik vb.)	96	3,0
Türkiye'nin kendi kültürünü koruması	57	1,8
Rüşvet/yolsuzluk	21	0,7
Mezheplerin devlet nezdinde eşit olmayan konumu	29	0,9
Diğer	70	2,2
Toplam	3209	100,0

“Bugün Türkiye’yi siz yönetseydiniz ilk el atacağınız sorun hangisi olurdu?” sorusuna, sırasıyla, “çalışma hayatı/istihdam” (% 19,4), “eğitim” (14,8), “zengin-fakir uçurumu” (% 13,8), “terör” (% 10,3), “Kürt sorunu” (% 7,5) ve diğer seçeneklerle yanıt verilmektedir. Esasında bu soruya verilen yanıtların bir önceki açık uçlu soruya verilen yanıtlarla paralellik taşıdığı ve onları tamamladığı söylenebilir. Bir önceki sorunun da ortaya koyduğu üzere, Türkiye’deki gençler işsizliği ve eğitimi gençliğin en önemli sorunları olarak konumlandırmaktadır. Bu nedenle, istihdamın ve eğitimin gençlerin olası bir iktidarında çözülecek ilk sorunlar arasında görülmesi doğal ve tutarlı bir sonuçtur. Ancak burada en dikkat çekici sonuçlardan biri, Türkiye’nin en can yakıcı sorunlarından biri olan Kürt sorununun gençler nezdinde düşük düzeyde de olsa görünür olmaya başlamasıdır. Bir önceki sorunun spesifik olarak gençlere özgü olması nedeniyle ifade edilmeyen Kürt sorunu burada kendisini hissettirmekte ve gençler tarafından, çözülmesi gereken sorunlar listesinin beşinci sırasında konumlandırılmaktadır. Aslında Kürt sorunu ekseninde yaşanan terör olgusuna ilişkin seçenek de (% 10,3) dikkate alındığında, gençlerin önemli bir sorun olarak görmedikleri terörü yönetici sıfatı ile çözmenin önemli bir sorun olarak algılamaktadır.

Tablo 24 Gençlik Sorunları İle En Çok İlgilenenler

Gençlik ve sorunları ile aşağıdakilerden hangisi en çok ilgileniyor?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	134	4,2
Devlet	679	21,2
Siyasi partiler	279	8,7
STK'lar	142	4,4
Cemaatlar ve tarikatlar	249	7,8
Medya	175	5,5
Yeterince ilgilenen yok	1495	46,6
Diğer	56	1,7
Toplam	3209	100,0

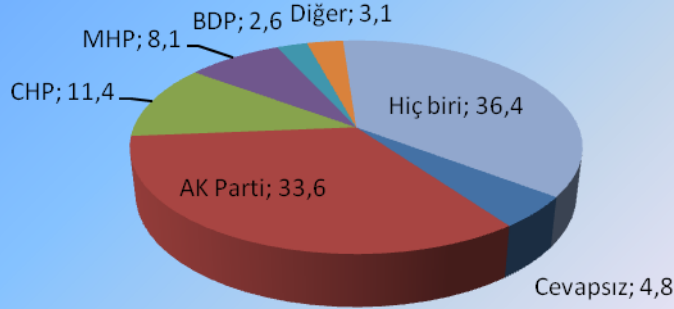
“Gençlik ve sorunları ile aşağıdakilerden hangisi en çok ilgileniyor?” sorusuna, katılımcıların yarısına yakını (% 46,7) “yeterince ilgilenen yok” yanıtını vermektedir. Bu bulgu, gençlerin kendileriyle ilgili olarak öne çıkan herhangi bir kurum algısına güçlü şekilde sahip olmadıklarını ortaya koymaktadır. Bir başka deyişle, gençliği ve gençlik sorunlarını önceleyen bir kurumsal yönelimin bulunmadığı yönünde gençler arasında yaygın bir kanaatin olduğu gözlenmektedir.

Ancak yine de gençlikle ve gençlik sorunlarıyla en çok ilgilenen aktörün ‘devlet’ olduğu yönünde bir eğilimin öne çıktığı da belirtilmelidir. Zira gençlerin yaklaşık beşte biri (% 21,2) devletin gençlikle en çok ilgilenen aktör olduğunu ifade etmektedir. Siyasal partilerin, cemaatlerin, medya ve sivil toplum kuruluşlarının ise bu anlamda iyi bir algıya sahip olmadıkları görülmektedir. Fakat buradaki ‘devlet’ vurgusunun münhasıran soyut bir kurumsal akla ya da varlığa değil de, o varlığı görünür kılan iktidar olgusuna yönelik olduğu düşünüldüğünde, iktidardaki siyasal partinin bu

noktada olumlandığı söylenebilir. Nitekim aşağıdaki tablo da bu düşünceyi teyit etmektedir.

Buradaki dikkat çekici sonuçlardan biri de, kendisini çoğunlukla gençler üzerinden var eden cemaat-tarikat ve sivil toplum örgütlerinin gençler arasındaki algısının zayıf çıkmasıdır. Gençler bu yapıların kendileriyle ve kendi sorunlarıyla yeterince ilgilenmediği yönünde görüş belirtmektedirler.

Sizce hangi parti gençlikle ve gençliğin sorunlarıyla daha çok ilgileniyor?

Tablo 25 Gençlikle En Çok İlgilenen Partiler

Sizce hangi parti gençlikle ve gençliğin sorunlarıyla daha çok ilgileniyor?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	155	4,8
AK Parti	1078	33,6
CHP	366	11,4
MHP	260	8,1
BDP	83	2,6
Diğer	99	3,1
Hiç biri	1168	36,4
Toplam	3209	100,0

Gençlikle ve gençliğin sorunlarıyla en çok ilgilenen siyasal partinin hangisi olduğunu ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar, AK Parti'nin diğer siyasal partilerle kıyas kabul etmeyecek şekilde öne çıktığını göstermektedir. Zira gençlerin yaklaşık üçte biri (% 33,6) AK Parti'nin kendileriyle en çok ilgilenen siyasal parti olduğunu düşünmektedir. AK Parti'yi ikinci sırada % 11,4 oranı ile CHP, % 8,1 oranı ile MHP ve % 2,6 oranı ile de BDP takip etmektedir. Diğerlerinin toplam oranı % 3,1'dir.

Bu sonuçlar, AK Parti'nin gençler arasında en olumlu imaja sahip siyasal parti olduğunu ve AK Parti'nin gençlik politikalarının görece önemli bir beğeni oluşturduğunu göstermektedir. Fakat 'Hiç biri' cevabı verenlerin oranı % 36,4 düzeyinde olması da dikkat çekicidir.

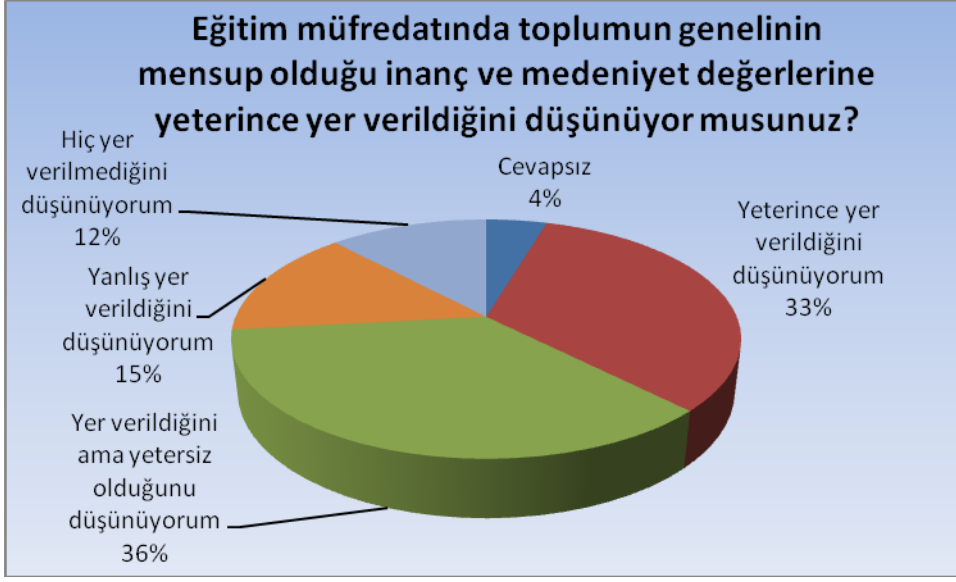
Tablo 26 Gençlikle İlgili Başarılı Olunan Alanlar

Hükümetin ya da yerel yönetimlerin gençlere yönelik olarak en çok hangi alanda başarılı olduğunu düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	282	8,8
Eğitim	760	23,7
Spor	704	21,9
Kültür	219	6,8
Sağlık	390	12,2
İstihdam/ekonomi	239	7,4
Çevre	154	4,8
Demokratikleşme	109	3,4
Sosyal eşitlik	92	2,9
Adalet	73	2,3
Diğer	187	5,8
Toplam	3209	100,0

“Hükümetin ya da yerel yönetimlerin gençlere yönelik olarak en çok hangi alanda başarılı olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, eğitim alanının % 23,7 oranı ile ilk sırada, spor alanının % 21,9 oranı ile ikinci sırada ve sağlık alanının da % 12,2 oranı ile üçüncü sırada çıktığı gözlenmektedir. Diğer seçeneklerin ise birbirine yakın oranlarda bir destek düzeyine sahip olduğu gözlenmektedir.

Esasında eğitim, spor ve kültür alanlarıyla gençlik olgusu arasındaki yakın ilişkisellik dikkate alındığında, Hükümetin ya da yerel yönetimlerin, kültür alanı hariç, görece başarılı bulundukları söylenebilir. Zira gençler kendilerini en çok ilgilendiren alanlardan eğitim ve spor bahsinde Hükümeti ve yerel yönetimleri kayda değer oranlarda başarılı bulmaktadır.

2.1.9.GENÇLİĞİN EĞİTİME İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI

Tablo 27 Eğitim Müfredatında Medeniyet Değerlerine Yer Verilme Durumu

Eğitim müfredatında toplumun genelinin mensup olduğu inanç ve medeniyet değerlerine yeterince yer verildiğini düşünüyor musunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	149	4,6
Yeterince yer verildiğini düşünüyorum	1056	32,9
Yer verildiğini ama yetersiz olduğunu düşünüyorum	1146	35,7
Yanlış yer verildiğini düşünüyorum	473	14,7
Hiç yer verilmediğini düşünüyorum	385	12,0
Toplam	3209	100,0

“Eğitim müfredatında toplumun genelinin mensup olduğu inanç ve medeniyet değerlerine yeterince yer verildiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtların ilk iki seçenek arasında dengeli bir şekilde dağıldığı gözlenmektedir. Buna göre katılımcıların % 35,7’si bu değerlere eğitim müfredatında, “yeterince olmamakla birlikte yer verildiğini”, % 32,9’u ise “yeterince yer verildiğini” düşünmektedir. Bu değerlere eğitim müfredatında yanlış yer verildiğini ya da hiç yer verilmediğini düşünenlerin toplam oranı ise % 26,7’dir. Bu bulgular, gençlerin yaklaşık üçte ikisinin, bazı açılardan eksikleri ve yetersizlikleri olmakla birlikte, Türk eğitim sisteminin toplumun inanç ve medeniyet değerlerine yer veren bir içerikte dizayn edildiğini düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 28 Liselere Kur'a-I Kerim Ve Siyer Derslerinin Seçmeli Konulması

Liselere Kur'an-ı Kerim ve Siyer derslerinin seçmeli ders olarak konulması hakkında ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	139	4,3
Çok doğru buluyorum	1528	47,6
Geçikmiş, ama isabetli bir karar	760	23,7
Yanlış buluyorum	481	15,0
Laikliğe aykırı buluyorum	301	9,4
Toplam	3209	100,0

Gençlerin yaklaşık dörtte üçünün liselere Kur'an-ı Kerim ve siyer derslerinin seçmeli ders olarak konulması konusunda ittifak ettikleri görülmektedir. Bu kararı olumlayanların toplam oranı % 71,3 iken, bu karara karşı çıkanların toplam oranı % 24,4'dür. Bu bulgular, söz konusu uygulamanın gençler tarafından inanç özgürlüğünün bir gereği olarak değerlendirildiği ve takdir edildiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 29 Türkçe Dışındaki Yerel Dillerin Seçmeli Ders Olarak Okutulması

Türkiye’de konuşulan Türkçe dışındaki dillerin (Arapça- Kürtçe gb.) seçmeli ders olarak okutulması hakkında ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	219	6,8
Eşit vatandaşlık ilkesinin gereği olduğunu düşünüyorum	1454	45,3
Ülkeyi bölecek bir adım olarak görüyorum	981	30,6
Fikrim yok	555	17,3
Toplam	3209	100,0

Türkçe dışındaki yerel dillerin okullarda seçimlik ders statüsünde okutulmasına yönelik tutumları ölçmeye dönük sorunun da gençlerin büyük kısmı tarafından olumlandığı görülmektedir. Zira gençlerin % 45,3’ü bu uygulamayı, “eşit vatandaşlık ilkesinin bir gereği” olarak değerlendirirken, % 30,6’sı ise, ‘ülkeyi bölecek bir adım’ olarak görmektedir. Önceki tabloya kıyasla bakıldığında, seçimlik ders uygulamasına yönelik desteğin burada bir miktar azaldığı görülse de, gençlerin büyük kısmının bu uygulamayı da demokratik hukuk devletinin bir gereği ve eğitim hakkının kullanımı olarak gördükleri söylenebilir.

2.1.10.GENÇLİĞİN İÇ POLİTİKAYA İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI

2.1.10.1.ÇÖZÜM SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

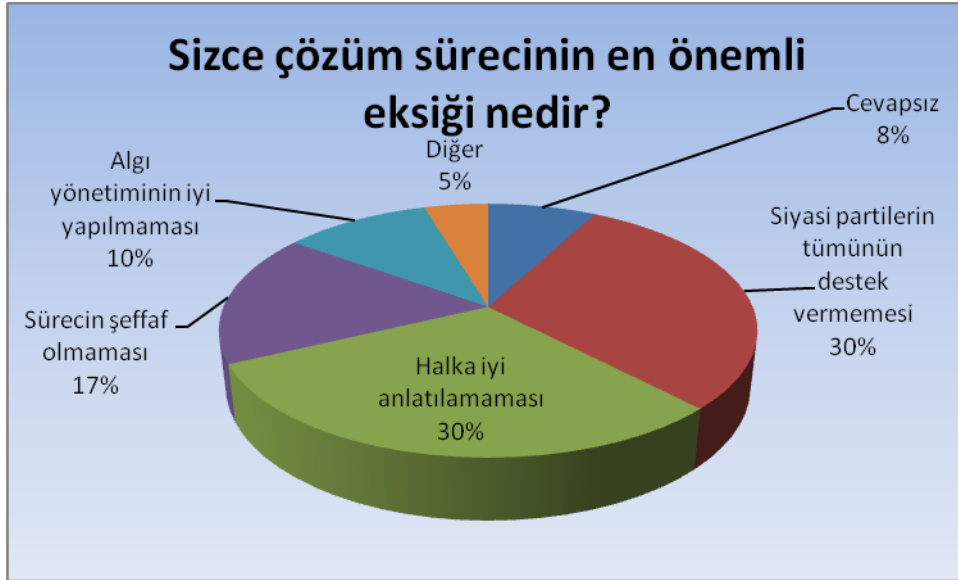
Tablo 30 Çözüm Süreci Hakkındaki Düşünceler

Çözüm Süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	115	3,6
Akan kanı durduracak bir süreç	803	25,0
Türkiye'nin birçok temel sorununu çözecek bir süreç	763	23,8
Türkiye'yi bölecek bir süreç	838	26,1
Fikrim yok	690	21,5
Toplam	3209	100,0

“Çözüm süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, gençlerin bu süreci büyük oranda desteklediğini göstermektedir. Zira araştırmaya katılan gençlerin % 25’i çözüm sürecini, “akan kanı durduracak bir süreç”, % 23,8’i de “Türkiye’nin birçok temel sorununu çözecek bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Bu sürece açıkça karşı çıkan ve “Türkiye’yi bölecek bir süreç” olarak tanımlayanların oranı ise % 26,1’dir.

Ancak burada dikkat çekici bir başka bulgu da gençlerin yaklaşık dörtte birinin (% 25,1) sürece ilişkin herhangi bir görüş beyan etmemiş ya da “fikrim yok” seçeneğini işaretlemiş olmasıdır. Bu bulgular, Türkiye’deki gençlerin yarısının çözüm sürecini olumladığını ve bu süreç sayesinde Türkiye’nin kronik birçok sorunundan kurtulacağını düşündüğünü göstermektedir. Fakat gençlerin dörtte birinden fazlasının bu sürece karşı

ıkması da üzerinde durulması gereken önemli bir bulgudur. Bu noktada, gençlerin sürece ilişkin tutumlarının kamuoyundaki genel siyasal eğilimle paralel bir nitelik taşıdığı söylenebilir.

Tablo 31 Çözüm Sürecinin En Önemli Eksikliği

Sizce çözüm sürecinin en önemli eksikliği nedir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	249	7,8
Siyasi partilerin tümünün destek vermemesi	963	30,0
Halka iyi anlatılamaması	967	30,1
Sürecin şeffaf olmaması	547	17,0
Algı yönetiminin iyi yapılmaması	336	10,5
Diğer	147	4,6
Toplam	3209	100,0

“Sizce çözüm sürecinin en önemli eksikliği nedir?” sorusuna verilen yanıtlar iki seçeneğin öne çıktığını göstermektedir. Araştırmaya katılan gençlerin, “siyasi partilerin tümünün sürece destek vermemesi” seçeneği ile, “sürecin halka iyi anlatılamaması” seçeneklerine eşit şekilde destek verdikleri gözlenmektedir. Her iki seçenek de % 30 oranı ile sürecin en temel eksiklikleri olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık, sürecin en temel eksikliğinin, “şeffaf olmaması” olduğunu düşünenlerin oranı % 17, “kötü algı yönetimi” olduğunu düşünenlerin oranı ise % 10,5’tir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin tüm siyasal partilerin sürece destek vermemesini büyük bir eksiklik olarak gördükleri ve sürecin halka yansıyan yönünün, yani PR kısmının eksik kaldığını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 32 Çözüm Sürecinin Başarı Durumu

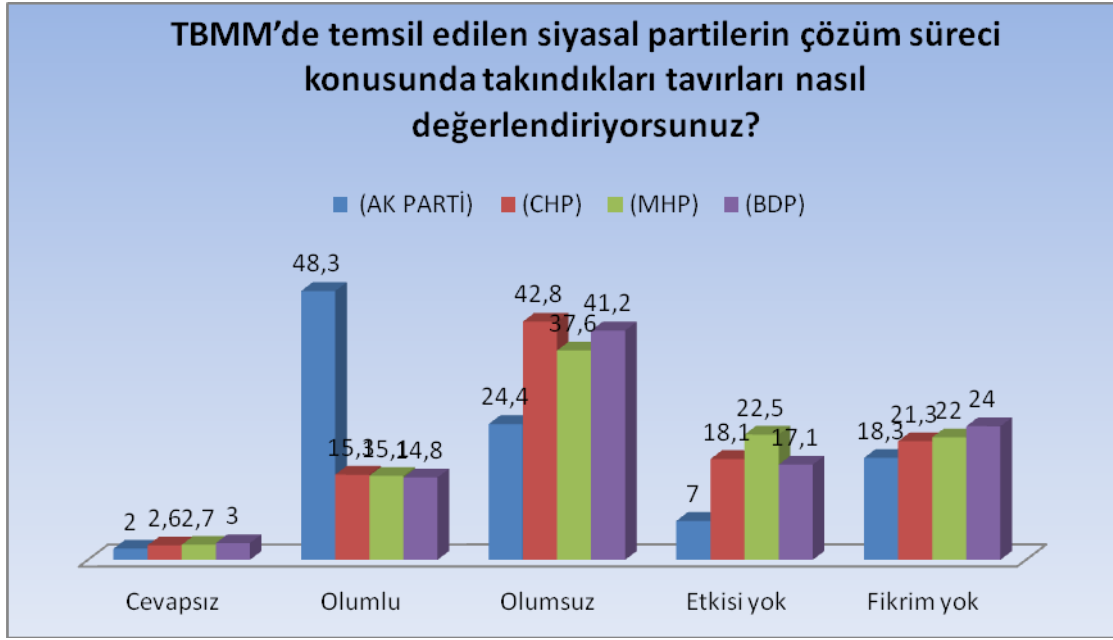
Çözüm süreci sizce başarıya ulaşacak mı?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	109	3,4
Evet	1077	33,6
Hayır	969	30,2
Fikrim yok	1054	32,8
Toplam	3209	100,0

Çözüm sürecinin başarıya ulaşıp ulaşamayacağı yönündeki soruya verilen yanıtların tüm seçenekler arasında dengeli bir şekilde dağıldığı gözlenmektedir. Gençlerin % 33,6'sı sürecin "başarıya ulaşacağını" düşünürken, % 30,2'si bu sürecin "başarısız olacağını" düşünmektedir. Geriye kalan üçte birlik kesim ise (% 32,8) sürecin sonucuna ilişkin herhangi bir fikri olmadığını ifade etmektedir.

Bu bulgular, sürecin sonucuna ilişkin gençler arasında çok az fark da olsa iyimser bir bakış açısının bulunduğunu göstermektedir. Gençlerin iyimser bakışının oranının yüksek olmasına rağmen farkın çok büyük olmamasının nedenlerine ilişkin ipuçlarını yukarıda analiz edilen tablonun bulguları vermektedir. Gençlerin sürecin temel eksiklikleri olarak gördüğü, "siyasal partiler arasındaki görüş ayrılığı" ve "halka sürecin iyi anlatılamaması" gibi faktörlerin, onları daha da iyimser düşünmekten alıkoyduğu söylenebilir.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Çözüm süreci sizce başarıya ulaşacak mı?	Cevapsız	6,9	2,6	3,1	2,2	5,6	3,4
	Evet	31,9	26,6	28,4	31,9	34,8	33,6
	Hayır	29,2	32,0	36,0	33,6	27,0	30,2
	Fikrim yok	31,9	38,8	32,5	32,2	32,6	32,8
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kürt sorununun çözümüne ilişkin başlatılan sürece yönelik bakış açısını ölçen bu soruya verilen yanıtların yaş gruplarına göre oluşan dağılımı incelendiğinde, sürece en iyimser yaklaşanların 30-35 arası yaş grubu olduğu gözlenmektedir. Bu yaş grubundaki gençlerin % 34,8'i sürecin başarıya ulaşacağını düşünürken, 25-29 yaş grubunda bu oran % 31,9'a, 18-24 yaş grubunda 28,4'e, 15-17 yaş grubunda ise % 26,6'ya düşmektedir. Bu da, sürece olan güvenin ve iyimserliğin, yaş grubunun küçülmesiyle paralel şekilde azaldığını göstermektedir.

Tablo 33 Çözüm Süreci Hakkında Siyasi Partilerin Tavrı

TBMM’de temsil edilen siyasal partilerin çözüm süreci konusunda takındıkları tavırları nasıl değerlendiriyorsunuz?				
	(AK PARTİ)	(CHP)	(MHP)	(BDP)
Cevapsız	2,0	2,6	2,7	3,0
Olumlu	48,3	15,3	15,1	14,8
Olumsuz	24,4	42,8	37,6	41,2
Etkisi yok	7,0	18,1	22,5	17,1
Fikrim yok	18,3	21,3	22,0	24,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0

TBMM’de temsil edilen siyasal partilerin Çözüm Süreci konusunda takındıkları tavır ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar, en çok olumlanan partinin AK Parti olduğunu ortaya koymaktadır. AK Parti’nin sürece ilişkin tavrını olumlu bulanların oranı % 48,3’dür. Muhalefet partileri söz konusu olduğunda ise aynı oranların yüzde 10-15 bandına indiği gözlenmektedir. CHP’nin sürece ilişkin tavrını olumlu bulanların oranı % 15,3, MHP’nin tavrını olumlu bulanların oranı % 15,1, BDP’nin tavrını olumlu bulanların oranı ise % 14,8’dir. Olumsuz kanaatler açısından bakıldığında ise CHP’nin % 42,8 oranı ile başı çektiği, BDP’nin % 41,2 oranıyla, MHP’ninse % 37,6 oranıyla onu takip ettikleri görülmektedir.

AK Parti’nin sürece ilişkin tavrını olumsuz bulanların oranı ise % 24,4’dür. Bütün bu sonuçlar AK Parti’nin Çözüm Süreci bağlamında en çok takdir edilen siyasal parti olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak burada dikkat çekici bir bulgunun altını çizmekte fayda bulunmaktadır. Sürecin doğal muhataplarından biri olması gereken BDP’nin

sürece katkı sunmadığı yönünde gençler arasında güçlü bir eğilimin oluştuğu gözlenmektedir. Ancak yine de BDP'nin tüm Türkiye genelindeki oy oranının çok üstünde bir oranda (% 14,8) olumlandığı da bir gerçektir. Bu açıdan bakıldığında, AK Parti ve MHP'nin kendi ortalama oy oranlarına yakın bir olumlanma ile karşılandıkları, buna mukabil BDP'nin kendi oy oranından fazla, CHP'nin ise kendi oy oranından az bir olumlanma düzeyine sahip olduğu gözlenmektedir.

2.1.10.2.GEZİ OLAYLARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Tablo 34 Gezi Olayları Hakkındaki Düşünceler

Gezi Olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	27	,8
Demokratik bir hak olarak görüyorum	934	29,1
Dış mihrakların planladığı, şiddet içerikli,marjinal grupların organize ettiği, demokratik düzene yönelik bir kalkışmadır	1711	53,3
Fikrim yok	537	16,7
Toplam	3209	100,0

Gençlerin Gezi Olaylarını nasıl değerlendirdiğini ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, Gezi Olaylarının oldukça geniş bir temelde tanımlandığı/değerlendirildiği görülmektedir. Oranlara genel olarak bakıldığında % 29,1'i "Demokratik bir hak olarak görüyorum" derken, bu şekilde düşünmeyenlerin toplam oranının % 70 düzeyine ulaştığı görülmektedir. Gezi olaylarını, "dış mihrakların planladığı, şiddet içerikli, marjinal grupların organize ettiği, demokratik düzene yönelik bir kalkışmadır" şeklinde tanımlayanların oranı % 53,3 düzeyine ulaşmaktadır. "Fikrim yok" diyenlerin oranı % 16,7, cevapsızların oranı ise % 0,8 oranındadır.

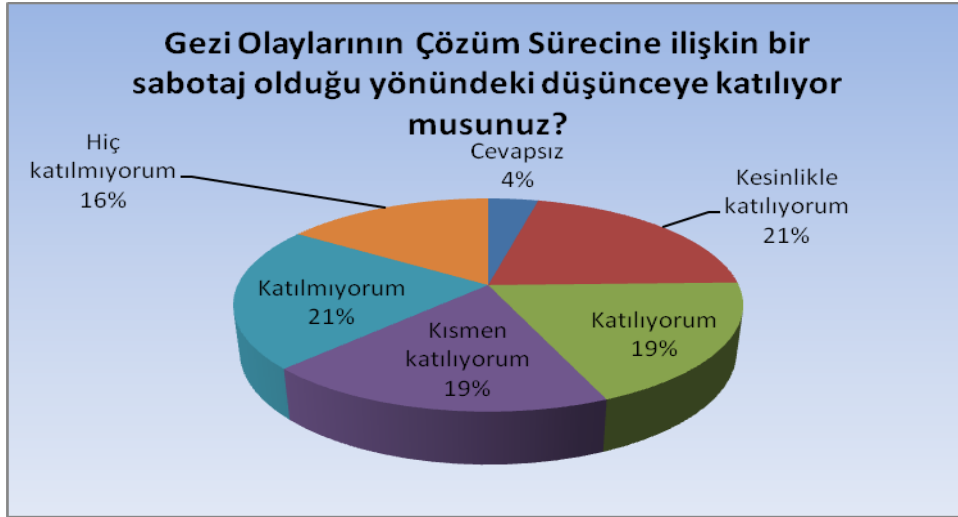
Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, Gezi Olaylarını demokratik hak kategorisinde görenlerin ya da bu minvalde tanımlayanların oransal olarak daha az olduğu görülmektedir.

Tablo 35 Hükümetin Gezi Olayları Sürecinde Sergilediği Tavrı Hakkında

Hükümetin Gezi Olayları süresince sergilediği tavrı nasıl değerlendiriyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	20	,6
Doğru buluyorum	1506	46,9
Yanlış buluyorum	1140	35,5
Fikrim yok	543	16,9
Toplam	3209	100,0

Hükümetin Gezi Olayları süresince sergilediği tavır genel manada % 46,9 oranında doğru bulmaktadır. Yanlış bulanların oranı ise % 35,5'dir. Bu oranlar birlikte değerlendirildiğinde, Hükümetin tavrının gençlerin büyük kısmı tarafından olumlandığı söylenebilir. Bu konuda fikri olmadığını ifade edenlerin oranı % 16,9'dur. Olumlayanların oranı yanlış bulanlara göre %11,4 oranında daha yüksektir.

Tablo 36 Gezi Olaylarının Çözüm Sürecine Yönelik Sabotaj Olduğu Hakkında

Gezi Olaylarının Çözüm Sürecine ilişkin bir sabotaj olduğu yönündeki düşünceye katılıyor musunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	123	3,8
Katılıyorum	1883	58,7
Katılmıyorum	1203	37,5
Toplam	3209	100,0

“Gezi Olaylarının Çözüm Sürecine ilişkin bir sabotaj olduğu yönündeki düşünceye katılıyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar, farklı kesinlik düzeylerinde olmakla birlikte, gençlerin büyük kısmının bu düşüncüyü desteklediğini göstermektedir. Zira araştırmaya katılan gençlerin toplam % 58,7’si bu düşünceye katıldığını ifade ederken, katılmadığını belirtenlerin toplam oranı % 37,5’dir. Bu da, gençlerin üçte ikisinin Gezi Olaylarını Çözüm Sürecine yönelik bir sabotaj olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

Burada dikkat çeken bir bulgu ise, bu olayların Çözüm Süreciyle ilişkilendirilmesine karşı çıkanların oranının (% 37,5), bir önceki tabloda Hükümetin tavrını yanlış bulduğunu ifade edenlerin oranına (%35,5) çok yakın çıkmasıdır.

2.1.10.3.ASKERİ DARBE İHTİMALİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Tablo 37 Türkiye’de Darbe İhtimali Hakkındaki Düşünceler

Türkiye’de darbe ihtimalinin artık kalmadığını düşünüyor musunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	93	2,9
Evet, Türkiye’de artık darbeler döneminin bittiğini düşünüyorum	1732	54,00
Türkiye’de askeri darbe riskinin her zaman olduğunu düşünüyorum	751	23,37
Kısa, orta vadede olmasa bile uzun vade de bu riskin halen olduğunu düşünüyorum	633	19,73
Toplam	3209	100,00

Gençlerin % 54’ü “Türkiye’de artık darbeler döneminin bittiğini”, % 23,37’si “askerî darbe riskinin her zaman olduğunu”, % 19,73’ü ise “kısa-orta vadede olmasa bile, uzun vadede bu riskin her zaman bulunduğunu” düşünmektedir.

Türkiye’nin özellikle son yıllarda kat ettiği demokratikleşme düzeyi göz önünde bulundurulduğunda, gençlerin yarısından fazlasının askerî darbe ihtimalinin artık kalmadığına inanması normal bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ancak gençlerin diğer yarısının askerî darbelere karşı teyakkuz halinde olması, vesayetçi paradigmaların ve yapılanmaların Türkiye’de etkisini en azından algı düzeyinde halen sürdürdüğünü göstermektedir.

2.1.10.4.KAMUDA BAŞÖRTÜSÜ HAKKINDA GÖRÜŞLER

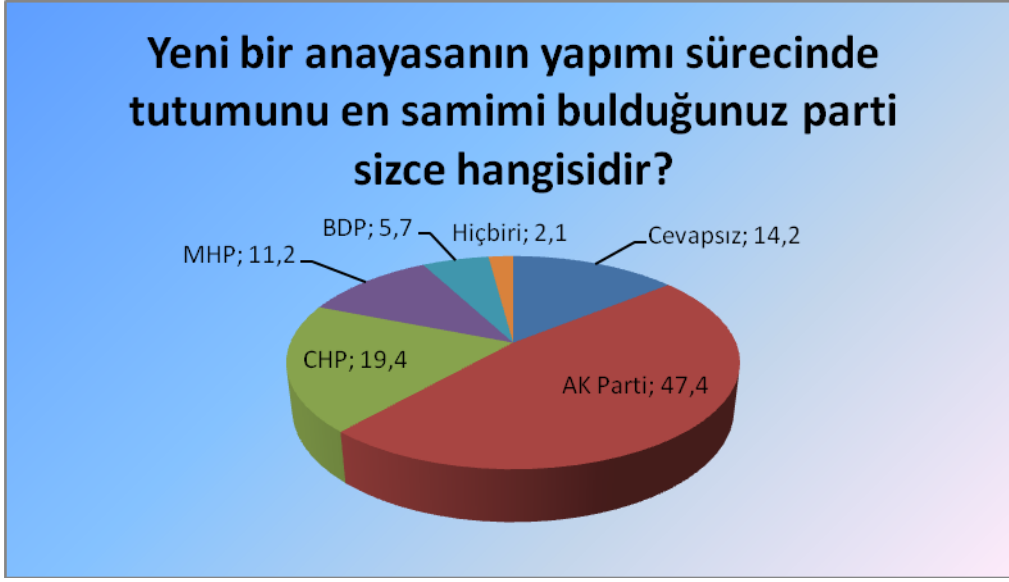
Tablo 38 Kamu Görevlilerinin Başörtüsü İle Görev Yapmaları Hakkında

Kamu görevlilerinin başörtüsüyle görev yapabilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	49	1,5
Demokratik bir hak olduğunu düşünüyorum	1670	52,0
Gecikmiş doğal bir hak olduğunu düşünüyorum	748	23,3
Laikliğe aykırı olduğunu düşünüyorum	396	12,3
Bazı meslek grupları için sınırlı olarak tanınması gerektiğini düşünüyorum	346	10,8
Toplam	3209	100,0

Kamu görevlilerinin başörtüsüyle görev yapabilmesi konusunda gençler arasında güçlü bir uzlaşının olduğu söylenebilir. Zira gençlerin büyük çoğunluğu bu hakkın tanınmasının ve kullanımının önündeki engellerin kaldırılmasının doğru olduğu yönünde görüş beyan etmektedir.

Kamu görevlilerinin başörtüsüyle görev yapabilmesini “demokratik bir hak” olarak değerlendirenlerin oranı % 52, “gecikmiş doğal bir hak” olarak değerlendirenlerin oranı % 23,3, “bazı meslek gruplarıyla sınırlı olarak tanınması gereken bir hak” olarak değerlendirenlerin oranı ise % 10,8’dir. Bunun laikliğe aykırı olduğunu düşünenlerin oranı ise yalnızca % 12,3’dür. Bütün bu sonuçlar, başörtüsüne kamu hizmetinde serbestiyet tanınması yönündeki kararın gençlerin büyük kısmı tarafından olumlandığını göstermektedir.

2.1.10.5. YENİ ANAYASA ÇALIŞMALARI HAKKINDA GÖRÜŞLER

Tablo 39 Yeni Anayasa İçin En Samimi Çalışan Parti

Yeni bir anayasanın yapımı sürecinde tutumunu en samimi bulduğunuz parti sizce hangisidir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	456	14,2
AK Parti	1520	47,4
CHP	621	19,4
MHP	361	11,2
BDP	184	5,7
Hiçbiri	67	2,1
Toplam	3209	100,0

Gençlerin % 47,4'ü AK Parti'yi, % 19,4'ü CHP'yi, % 11,2'si MHP'yi, % 5,7'si ise BDP'yi yeni anayasa yapım sürecinde en samimi siyasal parti olarak görmektedir. Söz konusu siyasal partilerin genel kamuoyu nezdindeki desteklenme düzeylerine yakın değerleri yansıtan bu oranlar, AK Parti'nin yeni anayasa yapım sürecinde, diğerleriyle kıyas kabul etmeyecek şekilde öne çıktığını ve gençlerin en çok güvendiği- en samimi bulunduğu siyasal parti olduğunu göstermektedir.

2.1.10.6.SEÇİLME YAŞININ 18'E İNDİRİLMESİ HAKKINDA GÖRÜŞLER

Tablo 40 Seçilme Yaşının 18'e İndirilmesi Hakkında

Seçilme yaşının 18'e indirilmesi yönündeki hazırlıklar hakkında ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	94	2,9
Doğru buluyorum	1277	39,8
Gereksiz görüyorum	654	20,4
Yanlış buluyorum	723	22,5
Fikrim yok	461	14,4
Toplam	3209	100,0

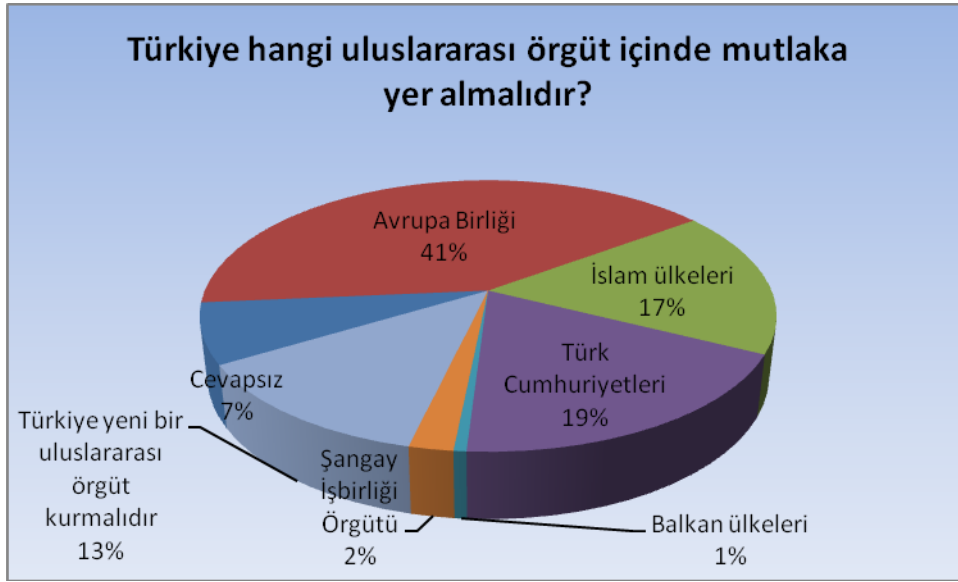
“Seçilme yaşının 18'e indirilmesi yönündeki hazırlıklar hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, “doğru buluyorum” seçeneğini işaretleyenlerin oranının % 39,8, “yanlış buluyorum” seçeneğini işaretleyenlerin oranının % 22,5, “gereksiz görüyorum” seçeneğini işaretleyenlerin oranının % 20,4 olduğu görülmektedir.

Bu bulgular, seçilme yaşının 18'e indirilmesi yönündeki hazırlıkların gençler arasında beklenenden daha az ilgiyle ve destekle karşılandığını göstermektedir. Bu durumun, kısmen gençlerin siyasete yönelik ilgisizliğinden, kısmen de gençliğin kendisine olan güvensizliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Seçilme yaşının 18'e indirilmesi yönündeki hazırlıklar hakkında ne düşünüyorsunuz?	Cevapsız	4,2	1,9	2,6	3,5	3,7	2,9
	Doğru buluyorum	45,8	41,4	43,9	33,9	36,4	39,8
	Gereksiz görüyorum	15,3	19,6	18,7	25,4	19,2	20,4
	Yanlış buluyorum	16,7	21,3	21,5	22,9	25,9	22,5
	Fikrim yok	18,1	15,7	13,3	14,4	14,9	14,4
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Lise ve üniversite çağındaki gençlerin, seçilme yaşının 18'e indirilmesi yönündeki hazırlıkları daha çok destekledikleri gözlenmektedir. 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 41,4'ü, 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 43,9'u; 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 33,9'u, 30-35 yaş grubundaki gençlerin ise % 36,4'ü bu yöndeki hazırlıkları doğru bulduğunu ifade etmektedir. Bu da, küçük yaş gruplarında daha fazla olmakla birlikte, seçilme yaşının indirilmesi yönündeki hazırlıkların tüm gençler tarafından büyük oranda desteklendiğini ortaya koymaktadır.

2.1.11.GENÇLİĞİN DIŞ POLİTİKAYA İLİŞKİN GÜNCEL KONULARA BAKIŞI

Tablo 41 Türkiye'nin Yer Alması İstenen Uluslararası Örgütler

Türkiye hangi uluslararası örgüt içinde mutlaka yer almalıdır?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	231	7,2
Avrupa Birliği	1326	41,3
İslam ülkeleri	562	17,5
Türk Cumhuriyetleri	596	18,6
Balkan ülkeleri	18	,6
Şangay İşbirliği Örgütü	67	2,1
Türkiye yeni bir uluslararası örgüt kurmalıdır	409	12,7
Toplam	3209	100,0

Araştırmaya katılan gençlerin % 41,3'ü Türkiye'nin içinde mutlaka yer alması gereken uluslararası örgütün Avrupa Birliği olduğunu düşünmektedir. Buna karşılık gençlerin % 18,6'sı Türk Cumhuriyetleri'nin oluşturduğu bir birlik, % 17,5'i de İslam ülkelerinin oluşturduğu bir birlik içinde yer alınması gerektiğine inanmaktadır. Gençlerin %12,7'si de Türkiye'nin öncülüğünde yeni bir uluslararası örgütün kurulması gerektiğini düşünmektedir.

Bu sonuçlar, Türkiye'deki gençler arasında en güçlü algıya sahip olan uluslararası örgütün Avrupa Birliği olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. Son zamanlarda yapılan kamuoyu araştırmalarında Avrupa Birliği'ne olan desteğin giderek azaldığı düşünüldüğünde, gençlerin Avrupa Birliği üyeliği konusundaki bu güçlü vurgusu kayda değerdir.

Yine burada dikkat çeken bir başka sonuç da, Türkiye'nin etnik ya da dinî temelde tanımlanmış uluslararası örgütlerin içinde yer almasına yönelik zayıf destektir. Bu durumun, Türk Cumhuriyetlerine ya da İslam ülkelerine yönelik ilgisizlikten ziyade, Avrupa Birliği ve benzeri örgütlerin temsil ettiği varsayılan demokratik değerlere yönelik ilgiden kaynaklandığı söylenebilir.

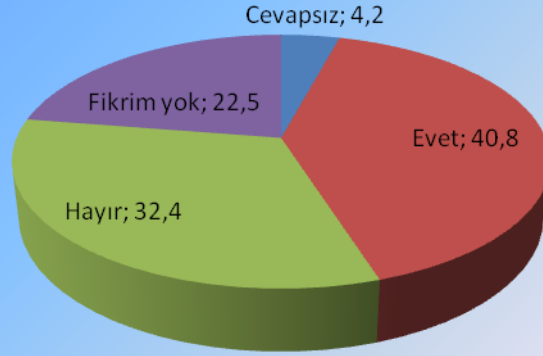
Tablo 42 Ortadoğu'daki Gelişmelerin Türkiye'nin Geleceği İçin Tehlike Yarattığı

Ortadoğu'daki karışıklık ve gelişmelerin Türkiye'nin geleceği için tehlike yarattığını düşünüyor musunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	41	1,3
Evet	1983	61,8
Hayır	491	15,3
Fikrim yok	694	21,6
Toplam	3209	100,0

Gençlerin yaklaşık üçte ikisi (% 61,8), Ortadoğu'daki karışıklık ve gelişmelerin Türkiye'nin geleceği için tehlike yarattığını düşünmektedir. Gençlerin % 15,3'ü ise bu düşünceye katılmadığını ifade etmektedir. Yaklaşık her beş gençten biri ise (% 21,6) bu konuya ilişkin herhangi bir fikri olmadığını ifade etmektedir.

Bu bulgular, gençlerin büyük çoğunluğunun Ortadoğu merkezli gelişmeleri Türkiye açısından tehlikeli bulduklarını ve bir tedirginlik yaşadıklarını göstermektedir. Ancak burada dikkat çeken en önemli bulgu, gençlerin hatırı sayılır bir kısmının konuya ilişkin fikir beyan etmemesidir. Bu durumun gençlerin siyasete yönelik genel ilgisizliklerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Türkiye'nin Suriye'de izlediği politikayı doğru buluyor musunuz?

Tablo 43 Türkiye'nin Suriye'de İzlediği Politika Hakkında

Türkiye'nin Suriye'de izlediği politikayı doğru buluyor musunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	135	4,2
Evet	1310	40,8
Hayır	1041	32,4
Fikrim yok	723	22,5
Toplam	3209	100,0

Türkiye'nin Suriye'de izlediği politikayı tamamen doğru bulanların oranı % 40,8, doğru bulmayanların oranı da % 32,4'dür. Konuya ilişkin fikir beyan etmeyenlerin oranı ise % 22,5'dir.

Bu bulgular, Hükümetin Suriye politikasının gençlerin çoğunluğu tarafından onaylandığını/olumlandığını göstermektedir. Fakat onaylama/olumlama düzeyi ile onaylamayanlar arasında büyük fark bulunmamaktadır. Suriye'deki krizin yıllara yayılması ve kamuoyunda bu krizin kısa-orta vadeli bir gelecek içinde çözülebileceği yönünde bir iyimserliğin bulunmaması nedeniyle bu desteğin düşük düzeyde çıktığı söylenebilir.

Tablo 44 Mısır'daki Darbe Hakkında

Mısır'da gerçekleşen askeri darbe hakkında ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	56	1,7
Gerekçesi ne olursa olsun doğru bulmuyorum	1866	58,1
Doğru bulmuyorum, ama Cumhurbaşkanı Mursi'nin uygulamaları ile buna zemin hazırladığını düşünüyorum	482	15,0
Doğru buluyorum	158	4,9
Fikrim yok	647	20,2
Toplam	3209	100,0

“Mısır'da gerçekleşen askeri darbe hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, gençlerin yaklaşık üçte ikisinin (% 58,1), “gerekçesi ne olursa olsun doğru bulmuyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Buna karşılık, askeri darbeyi doğru bulmamakla birlikte, Cumhurbaşkanı Mursi'nin uygulamalarının buna zemin hazırladığını düşünenlerin oranı ise % 15'dir. Askeri darbeyi açıkça destekleyen/doğru bulanların oranıysa % 4,9'dur.

Bütün bu oranlar, gençlerin büyük çoğunluğunun askeri darbelere karşı sert bir tutum içerisinde olduğunu açıkça göstermektedir. Ancak yaklaşık her beş gençten birinin de askeri darbeleri açıkça doğru bulduğu ya da koşulların oluşması halinde askeri darbelerin olmasını normal karşıladığı belirtilmelidir. Ayrıca dış politika alanına ilişkin tabloların tamamı birlikte değerlendirildiğinde, gençlerin yaklaşık % 20'sinin dış-politik temelli gelişmelere karşı genel bir ilgisizlik/bilgisizlik içinde olduğu gözlenmektedir.

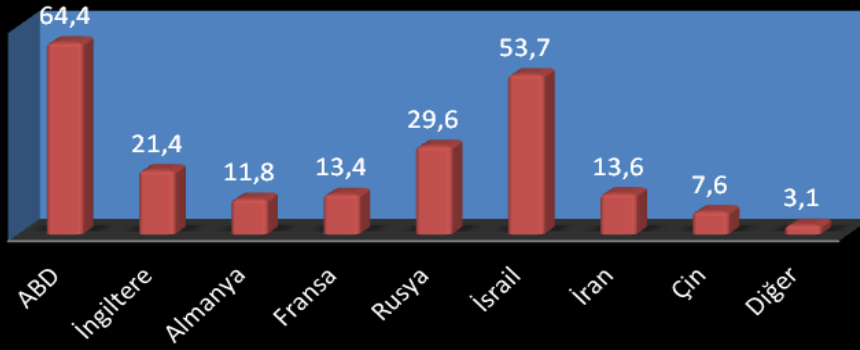

Tablo 45 Türkiye'nin Bölgesel Ve Küresel Güç Olması Hakkında

Türkiye'nin bölgesel ve küresel oyuncu olması konusunda ne düşünüyorsunuz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	156	4,9
Bu ideale çok yakın olduğumu düşünüyorum	1045	32,6
Bir ütopyadan ibaret olduğumu düşünüyorum	551	17,2
Bölgesel olarak mümkün- küresel olarak mümkün değil	616	19,2
Mümkün, ancak bugün bu ekonomik güce sahip değil	841	26,2
Toplam	3209	100,0

“Türkiye'nin bölgesel ve küresel oyuncu olması konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, “bu ideale çok yakın olduğumu düşünüyorum” seçeneğinin katılımcıların üzerinde en çok ittifak ettikleri seçenek olduğu gözlenmektedir (% 32,6). Bu seçeneği sırasıyla, “mümkün, ancak bugün bu ekonomik güce sahip değil” seçeneği (% 26,2), “bölgesel olarak mümkün, küresel olarak değil” seçeneği (% 19,2) ve “bir ütopyadan ibaret olduğumu düşünüyorum” seçeneği (% 17,2) takip etmektedir. Bu sonuçlar, gençlerin Türkiye'nin bölgesel ve küresel bir güç olacağına/olabileceğine dair güçlü bir iyimserlik ve özgüven taşıdıklarını göstermektedir.

Türkiye'nin bölgesel ve küresel güç olma hedefi sizce aşağıdaki ülkelerden en çok hangilerini rahatsız ediyor?

Tablo 46 Türkiye'nin Bölgesel Ve Küresel Güç Olmasını İstemeyen Ülkeler Hakkında

Türkiye'nin bölgesel ve küresel güç olma hedefi sizce aşağıdaki ülkelerden en çok hangilerini rahatsız ediyor?		
	Frekans	Yüzde
ABD	2068	64,4
İngiltere	686	21,4
Almanya	378	11,8
Fransa	429	13,4
Rusya	949	29,6
İsrail	1723	53,7
İran	435	13,6
Çin	245	7,6
Diğer	98	3,1

Araştırmaya katılan gençlere çoklu tercih yapabilecekleri şekilde; "Türkiye'nin bölgesel ve küresel güç olma hedefi sizce en çok hangi ülkeleri rahatsız ediyor?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, ABD (% 64,4) ve İsrail'in (% 53,7) belirgin şekilde öne çıktıkları gözlenmektedir. Bu ülkeleri sırasıyla Rusya (% 29,6), İngiltere (% 21,4), İran (% 13,6) ve Almanya (% 11,8) takip etmektedir.

Bu sonuçlar, gençlerin, Türkiye'nin bölgesel ve küresel güç olmasından, başta ABD ve İsrail olmak üzere birçok ülkenin rahatsız olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

2.1.12.GENÇLERİN SİYASAL TUTUM VE TERCİHLERİ

Tablo 47 Gençlerin Tercih Ettiği Parti Belirlediği Kriterler

Oy verdiğiniz/vereceğiniz partiyi aşağıdaki kriterlerden hangisine göre belirlersiniz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	96	3,0
Partinin ideolojisi	1189	37,1
Partinin lideri	391	12,2
Partinin kadrosu	127	4,0
Partinin programı	205	6,4
Partinin sunduğu çözüm önerileri	906	28,2
Aile geleneği	128	4,0
Toplumdaki kanaat önderlerinin tavsiyesi	72	2,2
Yakın çevre	43	1,3
Diğer	52	1,6
Toplam	3209	100,0

Gençlerin % 37,1'i oy vereceği siyasal partiyi belirlerken "partinin ideolojisine" baktığını, % 28,2'si "partinin sunduğu çözüm önerilerine" baktığını, % 12,2'si ise "partinin liderine" baktığını ifade etmektedir. Partinin kadrosuna, toplumdaki kanaat önderlerinin tavsiyesine ve yakın çevresine bakarak oy vereceği siyasal partiyi

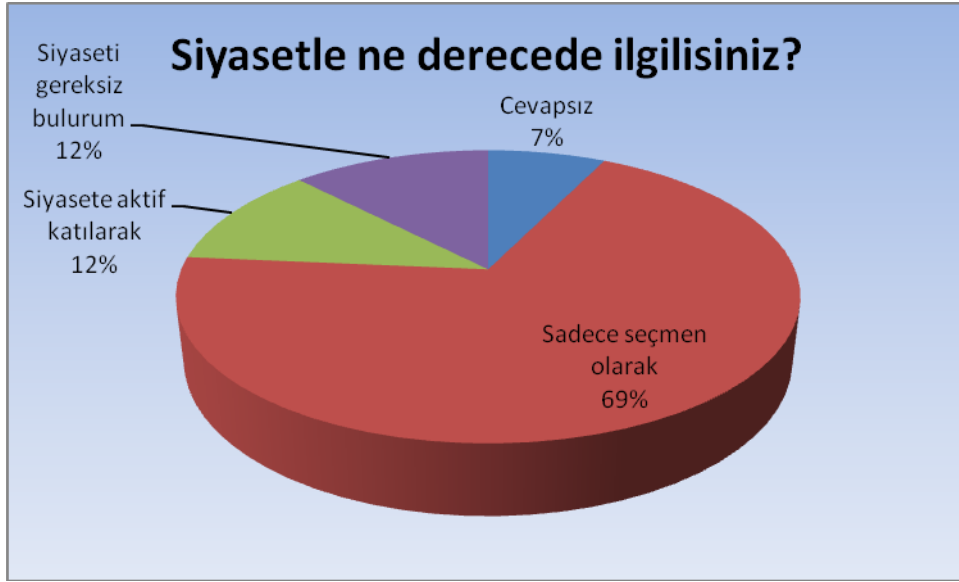
belirlediğini söyleyenlerin oranı ise birbirine yakın düzeylerde çıkmaktadır. Bu bulgular, Türkiye’deki gençlerin çoğunluğunun siyasal parti tercihlerinin ideolojik temelde yaptıklarını göstermektedir. Ancak herhangi bir ideoloji ile kendisini kayıtlı tutmayan ve partilerin sunduğu çözüm önerilerine bakarak tercih yapan, yani oyunu daha esnek kriterlere göre kullananların oranı da görece önemli bir değeri yansıtmaktadır.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
Oy verdiğiniz/vereceğiniz partiyi aşağıdaki kriterlerden hangisine göre belirlersiniz?	Cevapsız	2,7	3,3	3,0
	Partinin ideolojisi	38,9	34,9	37,1
	Partinin lideri	12,7	11,6	12,2
	Partinin kadrosu	4,6	3,2	4,0
	Partinin programı	6,6	6,2	6,4
	Partinin sunduğu çözüm önerileri	24,3	32,8	28,2
	Aile geleneği	4,0	4,0	4,0
	Toplumdaki kanaat önderlerinin tavsiyesi	3,0	1,3	2,2
	Yakın çevre	1,5	1,2	1,3
	Diğer	1,7	1,6	1,6
Toplam		100,0	100,0	100,0

Bu sorunun cinsiyet temelinde oluşan dağılımı incelendiğinde, erkeklerin de kadınların da üzerinde en çok durdukları kriterin “partinin ideolojisi” kriteri olduğu gözlenmektedir. Erkeklerin % 38,9’u, kadınların ise % 34,9’u oy verdiği ya da vereceği partiyi belirlerken bu kriteri öncelediğini ifade etmektedir. Oy verme davranışını belirleyen diğer kriterler bağlamında da, kadın ve erkekler arasında bir paralelliğin olduğu gözlenmektedir. Ancak, “partinin sunduğu çözüm önerileri” bahsinde küçük bir istisnanın olduğu da belirtilmelidir. Zira burada kadınların erkeklere kıyasla daha hassas oldukları ve bu konuyu daha çok önemsedikleri anlaşılmaktadır.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Oy verdiğiniz/vereceğiniz partiyi aşağıdaki kriterlerden hangisine göre belirlersiniz?	Cevapsız	2,8	3,3	2,5	3,1	3,7	3,0
	Partinin ideolojisi	33,3	29,2	40,0	39,3	36,3	37,1
	Partinin lideri	8,3	13,3	11,1	11,4	14,5	12,2
	Partinin kadrosu	5,6	1,7	4,1	4,2	5,3	4,0
	Partinin programı	4,2	5,4	5,8	7,4	7,5	6,4
	Partinin sunduğu çözüm önerileri	23,6	34,3	27,5	27,3	25,7	28,2
	Aile geleneği	12,5	5,1	3,8	3,9	2,4	4,0
	Toplumdaki kanaat önderlerinin tavsiyesi	6,9	3,8	2,0	1,3	1,8	2,2
	Yakın çevre		1,6	1,4	1,7	,8	1,3
	Diğer	2,8	2,3	1,7	,4	2,1	1,6
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

15-17 yaş grubundaki gençlerin, oy vereceği siyasal partiyi belirlerken başvuracağını ifade ettiği en önemli kriter, “partinin sunduğu çözüm önerileri” kriteridir. Söz konusu gençlerin % 34,3’ü bu kritere göre oy vereceğini ifade etmektedir. Buna karşılık, diğer yaş grupları açısından en önemli kriter, “partinin ideolojisi”dir. 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 40’ı, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 39,3’ü, 30-35 yaş grubundaki gençlerin de % 36,3’ü partinin ideolojisine göre oy verdiğini ya da vereceğini belirtmektedir. Bu bulgu, lise çağındaki gençlerin, bir başka deyişle henüz oy verme ehliyetini haiz olmayan gençlerin daha rasyonel gerekçelerle veya kriterlerle oy verme davranışını şekillendirdiğini; buna mukabil ileri yaş gruplarındaki gençlerin ise daha ideolojik tutumlarla hareket ettiğini göstermektedir.

Tablo 48 Gençliğin Siyasetle İlgilili Derecesi

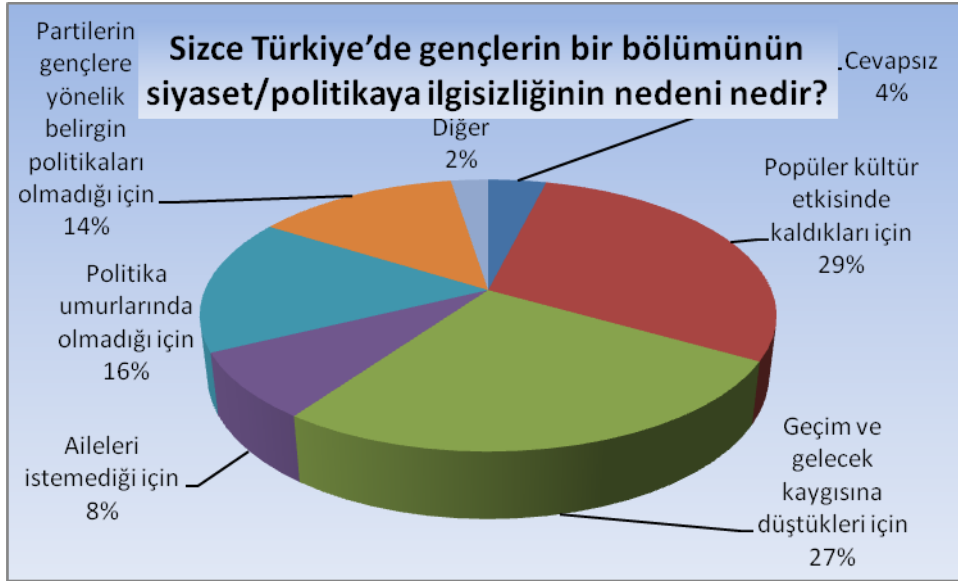
Siyasetle ne derecede ilgilisiniz?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	234	7,3
Sadece seçmen olarak	2216	69,1
Siyasete aktif katılarak	363	11,3
Siyaseti gereksiz bulurum	396	12,3
Toplam	3209	100,0

Gençlerin üçte ikisinden fazlası (% 69,1) siyasetle sadece seçmen olarak, % 11,3'ü ise aktif katılımcı olarak ilgilendiğini belirtmektedir. Siyaseti gereksiz bulduğunu ifade edenlerin oranı ise % 12,3'tür.

Bu sonuçlar, araştırmanın neredeyse tamamına yayılan ve 'gençlerin siyasete yönelik ilgisizliklerini' ima eden bulguyu açık bir şekilde ve kesin olarak teyit etmektedir. Türkiye'deki gençlerin yalnızca % 11,3'ü siyaset ile aktif olarak ilgilendiğini belirtmektedir. Geriye kalan büyük çoğunluk ise siyasetle ya bütünüyle ilgisiz ya da yalnızca oy verme davranışıyla sınırlı bir ilgi içindedir.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
Siyasetle ne derecede ilgilisiniz?	Cevapsız	16,7	6,5	6,6	6,0	9,7	7,3
	Sadece seçmen olarak	58,3	58,4	68,9	74,1	74,6	69,1
	Siyasete aktif katılarak	11,1	12,1	12,8	9,9	9,4	11,3
	Siyaseti gereksiz bulurum	13,9	23,1	11,7	10,0	6,2	12,3
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Yaşın ilerlemesiyle ters orantılı olarak siyasete yönelik ilginin de azaldığı ya da başka ifadeyle, salt seçmen düzeyinde bir ilgiye dönüştüğü gözlenmektedir. 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 58,4'ü, 18-24 yaş grubundaki gençlerin % 68,9'u, 25-29 yaş grubundaki gençlerin % 74,1'i ve 30-35 yaş grubundaki gençlerin de % 74,6'sı siyasetle sadece seçmen düzeyinde ilgili olduğunu belirtmektedir. Esasında bu oranlar, lise ve üniversite düzeyinde siyasete yönelik zayıf da olsa bir ilginin bulunduğunu gösterse de, Türkiye gençliğinin tüm yaş grupları bağlamında apolitik bir yönelim içinde olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 49 Gençlerin Siyasete İlgisizliği Hakkında

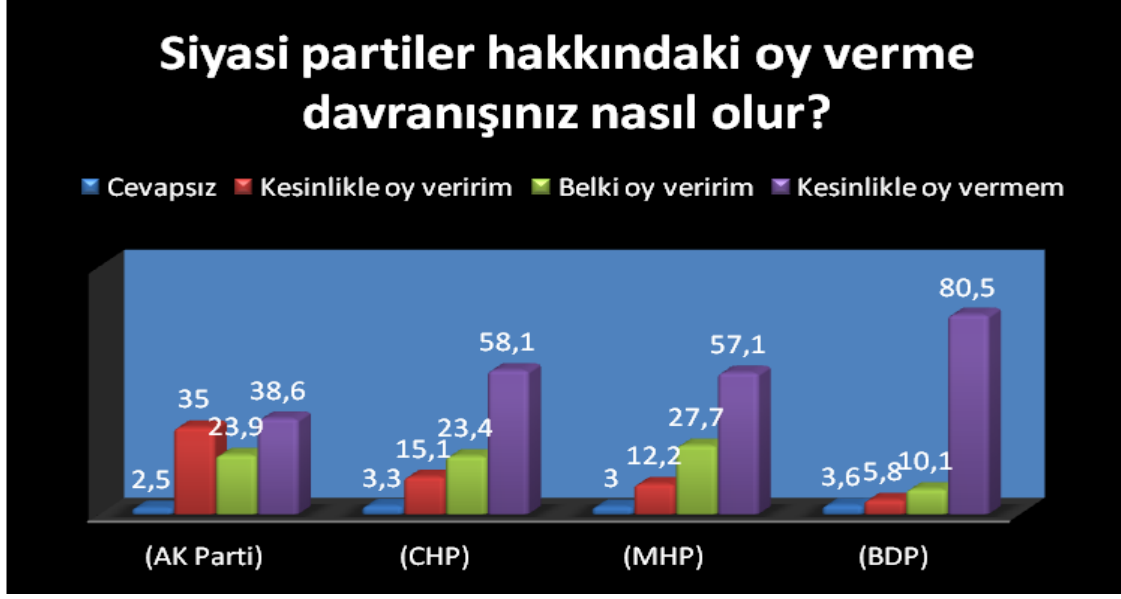
Sizce Türkiye’de gençlerin bir bölümünün siyaset/politikaya ilgisizliğinin nedeni nedir?		
	Frekans	Yüzde
Cevapsız	125	3,9
Popüler kültür etkisinde kaldıkları için	941	29,3
Geçim ve gelecek kaygısına düştükleri için	855	26,6
Aileleri istemediği için	252	7,9
Politika umurlarında olmadığı için	518	16,1
Partilerin gençlere yönelik belirgin politikaları olmadığı için	438	13,6
Diğer	80	2,5
Toplam	3209	100,0

“Sizce Türkiye’de gençlerin bir bölümünün siyasete karşı ilgisiz olmasının nedeni nedir?” sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, iki seçeneğin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu seçeneklerden birincisi, “gençlerin popüler kültürün etkisi altında kalması” (% 29,3), ikincisi ise “gençlerin geçim ve gelecek kaygısına düşmesi” şeklindedir (% 26,6). Bu seçenekleri sırasıyla, “gençlerin siyaseti umursamamaları” (% 16,1), “siyasal partilerin gençlere yönelik belirgin bir politikasının olmaması” (% 13,6) ve “gençlerin ailelerinin istememesi” (% 7,9) seçenekleri takip etmektedir.

Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde, gençliğin siyasete yönelik ilgisizliğinin tek bir nedenin ya da faktörün belirleyiciliğinde açıklanamayacak denli geniş ve karmaşık bir muhtevaya sahip olduğu söylenebilir. Ancak tüketime dayalı ve gençleri

salt güncel yaşamın akışına duyarlı kılan popüler kültür etkisi ile maddi temelli kaygılar, gençlerin apolitik yönelimler kazanmasındaki başat aktörler olarak değerlendirilmektedir.

2.1.13.GENÇLERİN OY VERME DAVRANIŞI

Tablo 50 Gençlerin Siyasi Partilere Oy Verme Davranışı

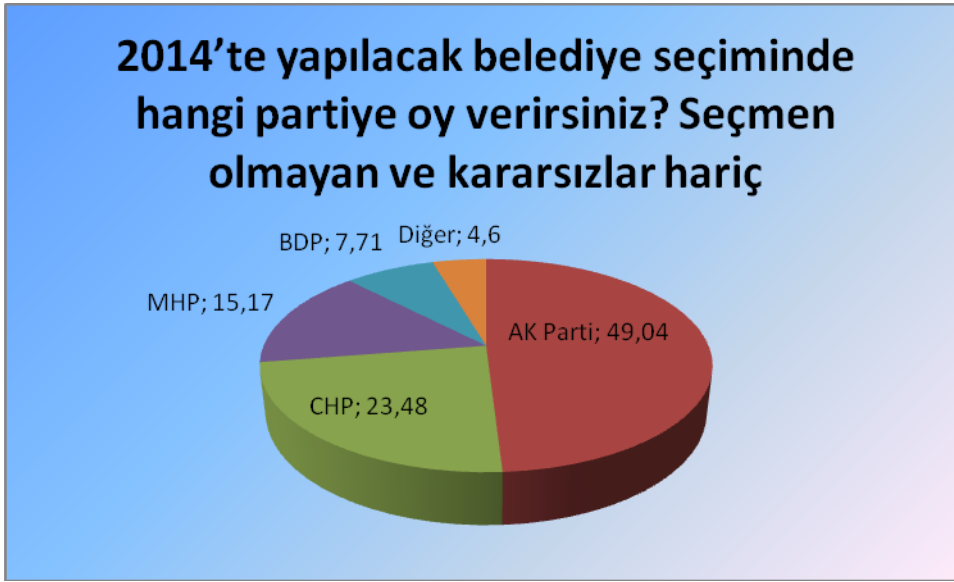
Siyasi partiler hakkındaki oy verme davranışınız nasıl olur?				
	(AK Parti)	(CHP)	(MHP)	(BDP)
Cevapsız	2,5	3,3	3,0	3,6
Kesinlikle oy veririm	35,0	15,1	12,2	5,8
Belki oy veririm	23,9	23,4	27,7	10,1
Kesinlikle oy vermem	38,6	58,1	57,1	80,5
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0

Gençlerin siyasal partilere yönelik oy verme davranışlarını çeşitli değişkenler ekseninde analiz etmeye dönük olarak hazırlanan bu soru, siyasal partilerin gençlik nezdinde ki imaj kategorilerini de ortaya koymaktadır. Bu açıdan bakıldığında, gençlerin “kesinlikle oy veririm” dediği siyasal partilerin başında AK Parti’nin geldiği görülmektedir (% 35). AK Parti’yi sırasıyla CHP (% 15,1), MHP (12,2), BDP (% 5,8) takip etmektedir. Gençlerin, “belki oy veririm” dediği siyasal partiler sıralamasında ise MHP’nin birinci sırada çıktığı (% 27,7), bu partiyi sırasıyla AK Parti’nin (% 23,9) ve CHP’nin (23,4) takip ettiği görülmektedir. Esasında, “kesinlikle oy veririm” seçeneği ile “belki oy veririm” seçeneği toplandığında, AK Parti’nin ilk sırada (%58,9) çıktığı, onu %39,9 oy oranıyla MHP’nin, %38,5’la da CHP’nin izlediği görülmektedir. BDP ise (%15,9) son sırada yer alıyor. Bu oranlar partilerin oy potansiyellerini vermesi açısından çok önemlidir. Gençlerin “kesinlikle oy vermem” dediği siyasal partilerin başında ise BDP (% 80,5) ilk sırada gelmektedir. TBMM’de temsil edilen partiler içinde CHP (% 58,1) “kesinlikle oy verilmeyecek” ikinci parti konumunda. MHP ise CHP’yi % 1,0’lik farkla (%57,1) takip ediyor. Gençlerin üçte birinden (%38,6) biraz fazlası AK Parti’ye “Kesinlikle oy

vermem" diyor. Buna göre, "kesinlikle oy vermem" kategorisinde en olumlu konuma sahip olan siyasal parti AK Parti'dir.

Ortaya çıkan sonuçlara göre AK Parti'nin maksimum oy potansiyeli % 58,9'lar düzeyindedir. AK Parti'nin bu oy potansiyeline 12 Eylül 2010 Anayasa referandumunda ulaştığı görülüyor. CHP'nin oy potansiyeline ulaşabilmesi için % 13'ler düzeyinde bir oya ihtiyaç bulunuyor. MHP'nin ise sahip olduğu % 39,9'luk potansiyeline ulaşabilmesi için % 23 daha fazla oy alması gerekiyor. MHP'nin oy potansiyelinin CHP'den 1 puan daha yüksek olması dikkat çekicidir.

2.1.14. GENÇLERİN SİYASİ PARTİLERE OY VERME TERCİHLERİ

Tablo 51 Gençlerin 2014'de Yapılacak Seçimde Oy Verme Düşüncesi

2014'te yapılacak belediye seçiminde hangi partiye oy verirsiniz?			
	Frekans	Yüzde	Seçmen olmayan ve kararsızlar hariç
Cevapsız	121	3,8	
AK Parti	1023	31,9	49,04
CHP	490	15,3	23,48
MHP	317	9,9	15,17
BDP	161	5,0	7,71
Diğer	95	3,0	4,60
Oy kullanmam	170	5,3	
Kararsızım	628	19,6	
Seçmen değil	204	6,4	
Toplam	3209	100,0	100,0

2014 Mart'ında yapılacak olan yerel seçimlerde gençlerin % 49,04'ü AK Parti'yi, %23,49'u CHP'yi, %15,19'u MHP'yi, %7,71'i de BDP'yi, %4,60'ı diğerlerini tercih edeceğini ifade etmektedir. Bu da, gençlerin 2009 yerel seçimlerinden çok 2011 milletvekili genel seçimlerinde kullandıkları oy tercihlerine göre cevap verdiklerini göstermektedir. Bu da, gençlerin önceki milletvekili seçimlerine kıyasla yerel seçimde tercihlerinde herhangi bir değişikliğe gitmedikleri anlamına gelmektedir.

		Cinsiyeti		Toplam
		Erkek	Kadın	
14'te yapılacak belediye seçiminde hangi partiye oy verirsiniz?	Cevapsız	4,4	3,1	3,8
	AK Parti	33,7	29,8	31,9
	CHP	12,1	19,0	15,3
	MHP	12,7	6,5	9,9
	BDP	5,9	3,9	5,0
	Diğer	3,9	2,1	3,1
	Oy kullanmam	4,8	5,9	5,3
	Kararsızım	17,5	22,0	19,6
	Seçmen değil	5,1	7,8	6,4
Toplam		100,0	100,0	100,0

“2014'te yapılacak belediye seçiminde hangi partiye oy verirsiniz?” sorusuna, araştırmaya katılan erkeklerin % 33,7'si AK Parti, % 12,1'i CHP, % 12,7'si MHP ve % 5,9'u da BDP yanıtını vermektedir. Kadınların ise % 29,8'i AK Parti, % 19'u CHP, % 6,5'i MHP ve % 3,9'u da BDP yanıtını vermektedir.

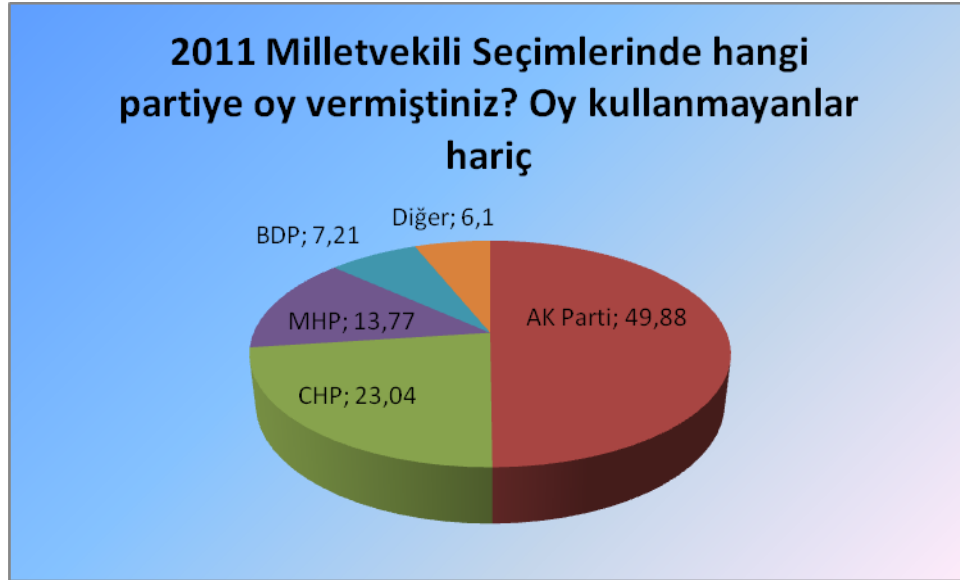
Bu oranlar, AK Parti'nin hem erkekler hem de kadınlar nezdinde ilk sırada geldiğini göstermektedir. Ayrıca burada dikkat çekici bir başka sonuç da, MHP'ye oy vereceğim diyen erkeklerin oranının kadınlardan, CHP'ye oy vereceğim diyen kadınların oranının ise erkeklerden çok daha yüksek çıkmasıdır. BDP'li seçmenler arasında ise daha dengeli bir dağılımın olduğu gözlenmektedir.

		Yaş					Toplam
		Cevapsız	15-17 arası	18-24 arası	25-29 arası	30-35 arası	
2014'te yapılacak belediye seçiminde hangi partiye oy verirsiniz?	Cevapsız	4,2	2,8	3,8	4,9	3,2	3,8
	AK Parti	27,8	21,5	33,1	34,4	36,6	31,9
	CHP	15,3	11,7	16,1	16,9	15,0	15,3
	MHP	15,3	8,4	10,6	9,6	9,6	9,9
	BDP	2,8	2,4	5,1	6,3	6,1	5,0
	Diğer	2,8	1,4	3,0	2,3	4,8	2,9
	Oy kullanmam	5,6	9,3	5,4	3,9	3,0	5,3
	Kararsızım	19,4	13,3	20,8	21,1	21,2	19,6
	Seçmen değil	6,9	29,2	2,0	,6	,5	6,4
Toplam		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2014 yılında yapılacak yerel seçimlerde gençlerin hangi siyasal partiye oy vereceğini ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtların yaş grupları bağlamında oluşan dağılımı incelendiğinde, AK Parti'nin tüm yaş gruplarında ilk sırada çıktığı gözlenmektedir. Ancak belirtilmesi gerekir ki, AK Parti'ye oy vereceğini ifade edenlerin oranı yaşın ilerlemesiyle paralel olarak artmaktadır. 15-17 yaş grubundaki gençlerin % 21,5'i AK Parti'ye oy vereceğini ifade ederken; bu oran 18-24 yaş grubunda % 33,1'e, 25-29 yaş grubunda % 34,4'e ve 30-35 yaş grubunda da % 36,6'ya çıkmaktadır.

Esasında henüz oy verme ehliyetini kazanmamış olan 15-17 yaş grubu gençlerin

oluřturduđu kategori, sadece AK Parti açısından deđil, diđer siyasi partiler açısından en dűřűk oranı temsil etmektedir. CHP, MHP ve BDP'nin diđer yař gruplarından aldıkları oy oranları ise gűrece birbirine yakın deđerleri temsil etmektedir.

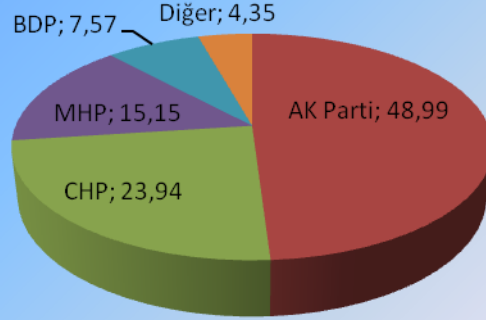

Tablo 52 Gençlerin 2011 Milletvekili Seçimlerinde Oy Verdiği Partiler

2011 Milletvekili Seçimlerinde hangi partiye oy vermişsiniz?			
	Frekans	Yüzde	Oy kullanmayanlar hariç
Cevapsız	162	5,0	
AK Parti	898	28,0	49,88
CHP	415	12,9	23,04
MHP	248	7,7	13,77
BDP	134	4,2	7,21
Diğer	105	3,3	6,10
Oy kullanmadım	543	16,9	
Seçmen değil	704	21,9	
Toplam	3209	100,0	100,0

Gençlerin % 49,88'i 2011 milletvekili seçimlerinde AK Parti'ye, % 23,05'i CHP'ye, % 13,77'si MHP'ye ve % 7,44'ü de BDP'ye oy verdiğini ifade etmektedir. Bu oranların 2011 genel seçimlerindeki resmi seçim sonuçlarına oldukça yakın bir dağılım oluşturduğu ve bu yönüyle Türkiye'nin tamamı için bilimsel genellemelerde bulunmaya imkân sağladığı söylenebilir.

Bugün milletvekili genel seçimi olsa hangi partiye oy verirsiniz? Seçmen olmayan ve kararsızlar hariç

Tablo 53 Bugün Milletvekili Seçimi Olsa Gençlerin Oy Verme Davranışı

Bugün milletvekili genel seçimi olsa hangi partiye oy verirsiniz?			
	Frekans	Yüzde	Seçmen olmayan ve kararsızlar hariç
Cevapsız	144	4,5	
AK Parti	1048	32,7	48,99
CHP	512	16,0	23,94
MHP	324	10,1	15,15
BDP	162	5,0	7,57
Diğer	93	2,9	4,35
Oy kullanmam	161	5,0	
Kararsızım	574	17,9	
Seçmen değil	191	6,0	
Toplam	3209	100,0	100,0

Gençlerin olası bir genel seçim durumunda hangi siyasal partiye oy vereceklerini ölçmeye dönük olarak hazırlanan bu soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, gençlerin oy verme davranışlarını değiştirmedikleri ya da başka bir deyişle, tercihlerini aynı doğrultuda kullanmaya devam ettikleri görülmektedir. Zira bu soruya verilen yanıtlar, gençlerin neredeyse tamamının 2011 genel seçimlerindeki oy verme davranışlarını sürdürdüklerini göstermektedir. Buna göre, gençlerin % 48,99'u AK Parti'ye, % 23,94'ü CHP'ye, % 15,14'ü MHP'ye ve % 7,57'si de BDP'ye oy vereceğini ifade etmektedir.

Gençlerin gerek yerel seçimlere, gerekse genel seçimlere yönelik bu istikrarlı tutumları, onların siyasal tercihlerinin kolaylıkla değişmediğinin/değiştirilemediğinin işareti olarak değerlendirilebilir.

Ancak burada belirtmemiz gerekir ki, henüz 18 yaşına gelmediği için seçmen ehliyetini

kazanamamış olan gençlerle, soruyu yanıtsız bırakanları ve kararsız olduğunu ifade edenleri dışarıda tuttuğumuzda, siyasi partilerin oy oranları AK Parti % 32,7, CHP %16, MHP %10,1 ve BDP % 5 olarak gerçekleşmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GENÇLİK PROFİLİ

NİTEL BULGULAR

3.1. DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME BULGULARI

Türkiye genelinde 40 kişiyle yüz yüze yapılan derinlemesine görüşmelerden oluşan nitel araştırmada, görüşülen kişilerin cinsiyetleri, yaş aralıkları, STK'lara ve gençlik konseylerine üyelikleri göz önüne alınarak farklı bakış açılarının yansıtılması amaçlanmıştır. Nitel araştırma çerçevesinde katılımcılara yarı yapılandırılmış açık uçlu 11 farklı soru sorulmuş ve her soruya açıklayıcı nitelikte farklı sondaj sorular ilave edilmiştir.

Araştırma kapsamında yapılan derinlemesine görüşmelerin analizinde aşağıdaki kodlama sistemi kullanılmıştır. Parantez içinde belirtilen kodlarda, ilk sırayı görüşülen kişinin hangi ilde bulunduğu bilgisi oluştururken, ikinci sırada cinsiyet kodu yer almakta ve son kod ise kişinin yaşını ifade etmektedir.

Örnekle açıklamak gerekirse, (34, E, 18) kodu, İstanbul ilinden, erkek ve 18 yaşındaki bir katılımcının görüşlerine göndermede bulunmaktadır.

3.1.1. Türkiye’de Gençliğin En Önemli Sorunları

Toplumsal yapının en dinamik parçasını oluşturan gençliğin, tüm dünyada olduğu üzere, Türkiye’de de muhtelif sorunlarla/sorun alanlarıyla muhatap olduğu söylenebilir. Doğrudan ya da dolaylı olarak gençlikle ilişkilendirilebilecek bu sorunların, çoğunlukla ülke genelinde yaşanan ve neredeyse tüm toplumsal kesimleri etkileyen diğer sorun alanlarıyla örtüştüğü gözlenmektedir. Bir başka ifadeyle söylendiğinde, her ne kadar gençliğin kendine özgü bir takım sorunları bulursa da, muhatap olunan sorunlar genellikle ülke genelinde yaşanan sorunlarla özdeştir. Türkiye’deki gençliğin en önemli sorununun “işsizlik” ve “eğitim” olduğunu ortaya koyan araştırmamızın nicel kısmındaki veriler de bu gözlemi güçlü şekilde teyit etmektedir.

Araştırmamızın nitel kısmında da, kendisiyle görüşülen gençlerin öncelikli sorun algılarının ne olduğunu ölçmeye dönük bir soru yöneltilmiş ve nicel kısımdaki bulgularla örtüşen sonuçlara ulaşılmıştır. Esasında gençlerin içinde bulundukları siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik bağlam dikkate alındığında, karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların niteliği de farklılaşmaktadır. Ancak genel olarak değerlendirildiğinde, nicel kısımda olduğu üzere, burada da katılımcıların iki temel sorun alanını oluşturan “eğitim ve işsizlik/istihdam” konularına odaklandıkları görülmektedir. Araştırma kapsamında kendisiyle görüşülen bir katılımcının şu sözlerini, tüm gençlerin ortak

gözlemi olarak değerlendirmek mümkündür: “Türkiye’deki gençliğin en önemli sorununun ne olduğu sorusuna ben ‘işsizlik’ yanıtını veririm. Ayrıca eğitimsizliğin de önemli bir sorun olduğunu düşünüyorum” (06.E.20).

Esasında gençler, yaygın şekilde yaşanan bir sorun olan işsizlik ile eğitimin niteliği arasında yakın bir ilişki olduğunu ve bu iki sorunun birbirini beslediğini düşünmektedir. Nitekim kendisiyle görüşülen katılımcıların büyük bir kısmı, nitelikli iş gücünü oluşturan üniversite mezunlarının, kendi mezuniyet alanlarına uygun sektörlerde istihdam edilemediklerini belirtmekte, ülke gerçekliğiyle uyumlu bir istihdam politikasının oluşturulamamasından yakınmaktadır. İstanbul’da yaşayan bir katılımcı bu yakınmayı şu şekilde özetlemektedir: “Gençliğin en önemli sorunu, başta üniversite mezunları olmak üzere, her alanda yaşanan işsizlik sorunudur. Gençler ya iş bulamıyorlar ya da asgarî ücret ile çalışmak zorunda kalıyorlar. Örneğin bir sürü öğretmen açığı varken, ya hiç atama yapılmıyor ya da çok az atama yapılıyor” (34.K.36).

Katılımcılar, istihdam politikalarındaki eksiklikler ya da yanlışlar dolayısıyla, başta öğretmenler olmak üzere, muhtelif meslek gruplarından birçok yüksek eğitilmiş gencin düşük ücretlerle ve en önemlisi de kendi branşlarının dışında çalışmaya mecbur bırakıldığını ifade etmektedir. Bu durum, gençlerin hem özgüven duygularını zedelemekte hem de onların gelecek beklentisini olumsuz yönde etkilemektedir. Eğitimi sürdürmekte olan, ancak meslekî kaygılar nedeniyle geleceğe ilişkin karamsarlığa maruz kalmış bir katılımcı duygularını şöyle belirtmektedir: “Bence Türkiye’deki gençlerin en büyük sorunu geleceğe dair yaşadıkları meslekî kaygıdır. Bu kaygı dolayısıyla, kendim de dâhil olmak üzere, gençlerimizin geleceğini karanlık olarak görüyorum. Çünkü emin olamıyorum. Mesleğimi icra edebilecek miyim, mesleğimi icra edebilecek yer bulabilecek miyim türünden sorulara yanıt veremiyorum” (25.E.22).

Gençler, her ne kadar işsizlik ve eğitim başlıklarını öne çıkarsalar da, gençliğin sorunlarını yalnızca bu iki hususla sınırlamamakta, başka sorun alanlarına da işaret etmektedirler. Örneğin gençliğin işsizlik ve eğitimden daha büyük bir sorunla karşı karşıya bulunduğunu söyleyen Erzurumlu bir katılımcı, manevi yönelimlerdeki eksikliğe-zayıflamaya dikkat çekmektedir: “Bence Türkiye gençliğinin en büyük problemi amaçsızlıktır. Yani kendilerine bir amaç edinememiş olduğunu gördüğümüz bir gençlik var. Önlerini göremiyorlar, kendilerini tam olarak ifade edemiyorlar” (25.E.18).

Esasında bu tespitler, gençliğin manevi dinamiklerden uzaklaştığını ve kültürel yozlaşmadan etkilendiğini düşünen birçok katılımcının sıkça dile getirdiği ve eleştirdiği ortak bir gözleme dayanmaktadır. İnternet teknolojisinin gençleri reel dünyadan uzaklaştırdığı ve sanal dünyaya bağımlı hale getirdiği, bunun da geleneksel ahlaki ve manevi değerlerde ciddi bir yozlaşmaya yol açtığı belirtilmekte, sosyal medyanın bilinçsizce kullanımına yönelik ciddi eleştirilerde bulunmaktadır: “Türkiye’deki gençliğin en önemli sorunu bence maneviyat eksikliği, kültür eksikliğidir. Yani insanlar artık sosyal ağlara bağlandı, hiç kimse büyüğünü küçüğünü bilmiyor. Sürekli olarak sanal âlemde konuşuyorlar. Kültürel değerlerimizi kaybetmiş bulunmaktayız” (38.E.20).

Gençliğin maruz kaldığı manevi aşınmayı, yalnızca internet teknolojisindeki gelişmelere bağlamanın doğru olmayacağını, daha zengin bir gerekçeler listesiyle bu durumun izah edilmesi gerektiğini düşünen katılımcılar da bulunmaktadır. Örneğin bir katılımcı, bu durumun en önemli nedenlerinden birinin rol model olarak nitelendirilebilecek insanların eksikliği ya da yokluğu olduğunu belirtmektedir.

Pek çok sorun var şüphesiz, ancak benim önem verdiğim konu gençliğin geçmişiyle, kültürüyle bağlarını kopartmasıdır. Bu, beni ziyadesiyle üzüyor. Artık bizim gençliğimizin idolleştirebileceği insanlar azaldı. İdoller yok. Mevcut idoller ise çoğunlukla batı tarzının sunmuş olduğu modeller. Gençlerimiz onlara öykünüyorlar. Ve her şeyden önemlisi de maddeye değer veriyor bizim gençliğimiz, madde varsa gençliğimiz ‘tamam’ diyor, madde yoksa ‘olmaz’ diyor... Kendi geçmişi ve kültürüyle bağını koparan ve giderek yozlaşan bir gençlik var, maalesef. Onlarla ilgilenmek, onların önüne modeller çıkarmak gerekiyor. Bu anlamda çalışmalar yapmak gerektiğini düşünüyorum. (42.E.22).

İster internetin sağladığı olanakların yanlış kullanımıyla isterse rol model olarak nitelendirilebilecek insanların azlığı ya da yokluğuyla ilişkilendirilsin, manevi değerlere bağlılığın azaldığı yönündeki tespitin gençlerin neredeyse tamamı arasında paylaşılan ortak bir kabul olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında kendisiyle görüşülen gençler; siyasi bilinçten yoksun, materyalist ve bencil bir genç kuşağın varlığından duydukları rahatsızlığı dile getirmekte, gençliğin sistematik olarak ahlakî yozlaşma politikalarının hedefi olduğunu düşünülmektedir: “Türkiye’deki gençliğin en önemli sorunlarından biri de ahlakî yozlaşmadır. Gençliğin üzerinde sistemli bir şekilde uygulanan ahlakî yozlaşma ve özünü unutturma politikası büyük bir sorundur. Bu politikalar, son 50 yıldır çok sistemli bir şekilde yürütülmektedir ve maalesef de

başarıya ulaşmış durumdadır. Gençliğimiz, ahlaki değerlerden yoksun, vatan-millet sevgisinden bîhaber şekilde yetişmektedir. Bu da gençliğin üzerindeki en büyük problemlerden biridir” (55.E.20).

Yerel kültürel değerlerden, örf ve âdetlerden uzaklaşmanın ortaya çıkaracağı yozlaşma ve öykünmeciliğe dikkat çeken katılımcılar, popüler kültürün gençleri taklitçiliğe ve özentiye sürüklediğine vurgu yapmaktadır. Türkiye’nin batılılaşma serüveni dikkate alındığında bu tür eleştirilerin sosyal hayatta önemli bir karşılığı bulunmaktadır. Bir katılımcı bu duruma tepkisini şu sözlerle ifade etmiştir:

Bence Türkiye’deki gençliğin en önemli sorunu başka devletlere ya da milletlere özenme sorunudur. Yani kendi geleneklerimizi, göreneklerimizi yaşamak yerine, başka dünyaların değerlerine göre yaşamayı tercih ediyorlar. Örneğin Amerikan modasına uymayı tercih ediyorlar. Kendi değerlerimiz varken, dışarıya daha çok yöneliyorlar. Bu da beni rahatsız ediyor. Çünkü bizim gençliğimizde başkalarına özeni aşırı derecede arttı. (61.E.19).

Görüleceği üzere, gençlerin büyük çoğunluğu, gençliğin milli-manevi değerlerden giderek uzaklaştığını ve salt Batı-merkezli değerlerle tanımlanan bir dünya düzenine öykündüğünü vurgulamakta, bunun da gençlerimizin ahlaki dejenerasyonuna yol açtığını düşünmektedir. Ancak gençliğin temel sorununun, milli-manevi değerlere yönelik ilgisizlikle sınırlı tutulamayacağını, esas problemin gençler arasındaki iletişim kopukluğu olduğunu vurgulayan katılımcılar da bulunmaktadır. Örneğin bir katılımcı bu hususu internetin yaygın kullanımıyla ilişkilendirerek şu tespiti yapmaktadır: “En büyük sorunumuz internet. Bunun nedeni ise gençler arasındaki iletişim kopukluğu” (22.K.22).

Bilgiye erişim açısından internet teknolojilerinin önemi yadsınamaz bir gerçekliktir. Fakat sözlü iletişime daha çok ihtiyaç duyan gençlerin sosyal medyaya bağımlı birer nesnel varlığa dönüşmeleri de kabul edilemez bir durumdur. Yukarıdaki katılımcının sözlerinde de görüldüğü üzere, internet teknolojilerini yoğun olarak kullanan gençlerin kendileri de iletişim kopukluğundan yakınmaktadır. Bu durum, yüzyüze iletişimin insan hayatında meydana getirdiği değişim ve etkileşimin yerini sanal teknolojilerin doldurmasının olası olmadığını ortaya koymakta, geleneksel iletişim yöntemlerinin gücünü ve önemini göstermektedir.

3.1.2.Gençlerin Kamu Politikalarına Bakışı

Gençlerin, gerek kendi bireysel varlıklarına ilişkin algılarını gerekse bir bütün olarak gençliğe yönelik bakış açılarını şekillendiren temel etkenlerin başında, içinde yaşadıkları siyasi ve toplumsal düzenin kendilerine verdiği ya da hissettirdiği “değer” gelmektedir. Tanımı itibarıyla soyut bir içeriğe sahip olan bu “değeri” somutlaştıran veya başka bir ifadeyle ete kemiğe büründüren şey ise, şüphesiz ki, devletin gençlere yönelik yasa ve politikalarıdır. Dolayısıyla gençliğin bu yasa ve politikalar hakkındaki görüşlerini detaylı bir şekilde ele almak büyük bir önem taşımaktadır.

Bu öneme istinaden, katılımcılara “devletin gençlere ilişkin yasa ve politikaları hakkında eleştirileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Söz konusu soruya, katılımcıların düşünce yapılarına göre farklılık göstermekle birlikte, eğitimden spora, evlilikten işsizliğe kadar birçok alanı içerecek genişlikte normatif temelli yanıtlar verilmiştir. Ancak katılımcıların gençliğe yönelik politikalar hakkındaki genel görüşleri analiz edildiğinde, iki farklı yaklaşımın olduğu gözlenmektedir. Mevcut politikaları bazı açılardan ihtiyatla karşılamasına rağmen, geçmişe nazaran olumlu bulanlar birinci yaklaşımı; bu politikaları neredeyse bütünüyle olumsuz bulanlar ise ikinci yaklaşımı oluşturmaktadır.

Geçmişle mukayese edildiğinde gençliği ilgilendiren konularda iyi gelişmeler olduğunu dile getiren, ancak bunu yeterli görmeyen ve daha kalıcı adımlar atılmasını, fizikî, sosyal ve kültürel altyapının iyileştirilmesini talep eden Diyarbakırlı bir öğrencinin şu sözlerini, gençler arasındaki birinci yaklaşıma örnek olarak vermek mümkündür:

Yasaların kimine göre yanlış, kimine göre doğru, kimine göre eksik tarafları vardır elbette. Sonuçta herkese aynı şey doğru gelmeyebilir, bu çok normaldir. Bana göre geçmişe nazaran daha iyi bir noktadayız, önemli iyileşmeler var ve halen düzenlemeler devam ediyor. Fakat yeterli mi diye sorarsanız, açıkçası ben yeterli bulmuyorum. Daha iyi, daha sağlam, daha kalıcı adımlar atılabilir. Sorunlara geçici çözümlerden ziyade, köklü çözümler getirilebilir. Yani tesis anlamında, altyapı anlamında, sosyal-kültürel yatırımlar anlamında sağlanan iyileşmeler daha da geliştirilebilir. (21.E.19).

Yasa ve politikaların göreceliliğini vurgulayan bu tespitler, bir yanıyla gençliğe yönelik çalışmaların giderek iyileşen boyutlarına vurgu yaparken, diğer yanıyla da yapılması gerekenlere ilişkin bir uyarı mahiyetini taşımaktadır. Esasında “yapılanları takdir etme

ve yapılması gerekenleri talep etme” şeklinde özetlenebilecek bu tavır, birçok genç tarafından paylaşılan bir tavidir. Nitekim Bursalı bir üniversite öğrencisinin sözleri de bunu teyit etmektedir: “Devlet son zamanlarda gençlere, Gençlik ve Spor Bakanlığı aracılığıyla çok fazla yatırım yapmaya çalışıyor. Ancak bunların yeterli olduğu söylenemez. Çünkü uzun yılların ihmali birkaç yıl içinde yapılan yatırımlarla kapatılmaya, aşılmaya çalışılıyor” (16.E.23).

Burada Gençlik ve Spor Bakanlığı vurgusunun öne çıktığı gözlenmektedir. Bu Bakanlık aracılığıyla yapılan yatırımların ya da organize edilen etkinliklerin önemine başka katılımcılar da değinmektedir. Örneğin gençlik alanında faaliyet gösteren bir STK’nın yöneticisi olan Samsunlu bir genç, ilgili Bakanlığın ne denli önemli bir misyona sahip olduğunu şu sözlerle vurgulamaktadır: “Öncelikle son yıllarda Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın çeşitli atılımlarla öne çıkarıldığını görüyoruz. Bu bakanlığın gençliğe yönelik olarak yaptığı etkinliklerden, katkılardan bizim haberimiz var. Hatta bizim derneğimiz, Bakanlığın desteğiyle açılmış bir yer. Burada gençlere hizmet veriyoruz, yani bu açıdan hizmetleri olumlu buluyorum”(55.E.24).

Bütün bu görüşler, gençliğe ilişkin yasa ve politikaların, bazı açılardan yetersiz bulunmakla birlikte, çoğunlukla olumlandığını göstermektedir. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere, devletin gençliğe yönelik yasa ve politikalarını bütünüyle olumsuz bulan ikinci bir yaklaşım daha bulunmaktadır. Bu yaklaşım sahiplerinin temel varsayımı, gençlerin yeterince özgür olmadıkları, kendilerine özgür ortamların sağlanmadığı yönündedir. Örneğin üniversitelerdeki abartılı güvenlik uygulamalarının öğrenciler üzerinde büyük bir baskı oluşturduğunu belirten bir katılımcının şu ifadeleri hem eleştiri hem de resmi çevrelere bir mesaj niteliğindedir: Üniversitelerde başta rektörler olmak üzere, çeşitli kanunî düzenlemeler, yönetmelikler, tüzükler aracılığı ile öğrenciler üniversitelerde yoğun bir baskıya maruz kalmaktadır. Mesela birçok üniversitede öğrenciler düşüncelerini dile getirmek için topluluk bile kuramamaktadır. (06.K.21).

Gençlerin özgürlüklerinin kısıtlandığını ve özel hayatlarına kadar uzanan müdahalelere maruz kaldıklarını düşünen bir başka katılımcı ise, yüksek öğrenim yurtlarının kız-erkek şeklinde düzenlenmesi örneğinden yola çıkarak görüşlerini savunmaya çalışmaktadır:

Üniversite yurtlarında bir nevi haremlik-selamlık sistemine dönülmesi ve bunun önünün açılması doğru olmadı. Erkek yurduyla kız yurdunun ayrılması gençlerin bir şekilde kendi duygularını bastırmasına neden oluyor ve bu da ileride daha büyük sıkıntılara yol açıyor. Örneğin geçen gün Dicle Üniversitesi yurdunun girişinde taciz olayı yaşandı. Bu olayların önümüzdeki süreçte daha da artması olasıdır. Üniversitelerin özgürleşmesiyle, eğitim sisteminin düzeltilmesiyle bunun önüne geçilebilir, başka bir şekilde değil. (21.E.22).

Gezi olaylarıyla birlikte özellikle üniversite gençliğinin konumu sıklıkla tartışılmış ve öğrenciler geniş bir çevre tarafından şiddet eylemlerinin öznesi haline gelmekle suçlanmıştır. Barışçıl gösteri düzenlemenin herkesin hakkı olduğuna ve şiddete karşı alınacak önlemlerin çok daha insanî bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi gerektiğine inanan bir katılımcı şunları söylemiştir: “Başımızdaki kişi ‘şu doğrudur’ dediği zaman onu kabul etmek zorunda değiliz. Herkese insan gibi davranılması daha mantıklı. Eğer ki önlem alınacaksa, daha insancıl şartlarda alınmalı. Gençlerin gözüne biber gazı sıkılmamalıdır.” (16.K.23).

Benzer şekilde üniversitelerdeki özgürlük ortamının korunmasını isteyen bir katılımcı, radikal olarak nitelendirdiği siyasî grupların ve polis gücünün okullarda olmaması gerektiğine inanmaktadır: “Gençlerin üniversitelerde daha rahat, daha özgür bırakılması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle üniversitelerde polislerin olmaması gerektiğini düşünüyorum. Herkesin kendi düşüncesini açıklaması, ifade etmesi, bu özgürlüğe sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Ama maalesef ülkemizde böyle bir şey yok. Daha çok baskıcı bir politika var” (34.E.20).

Devletin gençliğe ilişkin yasa ve politikaları hakkında iki farklı tutum içinde olmakla beraber, gençlerin bazı konularda görüş birliği içinde oldukları da görülmektedir. Örneğin gençliğin sporla ilişkisini düzenleyen yasal uygulamalar konusunda katılımcıların farklı önermeleri olsa da, sporda şiddetin önlenmesi için kamu idaresinin daha fazla çaba harcaması gerektiğine dair görüş birliği bulunmaktadır. Yine devletin gençlere karşı yasal sorumluluğunu yerine getirmek amacıyla başlattığı reform çalışmalarının uygulamaya doğru biçimde yansımaları gerektiği de ortaklaşa ifade edilen bir görüş olarak temayüz etmektedir. Türkiye gençliğinin en ciddi sorunlarından biri olan apolitiklik halinin de ortak olarak dile getirilen tespitlerden biri olduğu belirtilmelidir. Siyasî konular başta olmak üzere, gündemi yakından takip edecek ve söyleyecek sözü olacak bir gençliğe duyulan özlem sıklıkla dile getirilmektedir.

3.1.3. Gençler Arasında Sosyal Entegrasyon ve Ortak Bir Üst Kimlik Sağlanmasında Kamu Politikalarının Etkisi

Gençleri bir arada tutacak duygu birlikteliğinin ve onları ortak bir ideal etrafında buluşturacak parametrelerin hangi temel ilke ve değerler ekseninde şekillenmesi gerektiğini tespit etmek, gençliğe ilişkin kamu politikalarının belirlenmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Türkiye'nin halihazırdaki uygulamalarının gençler arasında nasıl bir etki meydana getirdiğine ilişkin genel tespitlere ulaşmayı hedefleyen bu çalışmada katılımcılara "Türkiye'nin mevcut politikalarının, gençler arasında sosyal entegrasyon ve ortak bir üst kimlik oluşturma açısından başarılı olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Söz konusu soruya verilen yanıtlar, birbirinden keskin çizgilerle ayrılan iki ayrı tavrın oluştuğunu göstermektedir. Bir tarafta mevcut politikaların gençleri bütünleştirmek yerine ayrıştırdığını düşünenler, diğer tarafta ise mevcut politikaların sosyal uyum ve ortak bir üst kimlik oluşturma bakımından başarılı olduğunu savunanlar bulunmaktadır.

Mevcut politikaları olumsuzlayanların temel varsayımı, Hükümetin kutuplaştırıcı bir siyaset izlediği ve ötekileştirmeye yol açan bir retorik kullandığı yönündedir. Gençler arasında ortak bir paydanın kalmadığını belirten bir üniversite öğrencinin bu konudaki düşünceleri şu şekildedir:

Kesinlikle başarılı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü hükümetin güttüğü politika gençleri birbirinden uzaklaştırmak ve kutuplaştırmaktır. Bu durum üniversite gençliği için de böyledir. Yani farklı illerden gelmiş gençlerin de artık ortak bir paydası kalmamış durumda. Herkesin kendi inancına, kendi düşüncesine, kendi görüşüne göre düşünme özgürlüğü elbette vardır, ancak ortak payda hala bu politikalardan dolayı oluşturulamadı. (06.E.21).

Bir diğer katılımcı ise, ortak payda sorununun sadece gençleri ilgilendiren bir konu olmadığını, siyaset dünyası ve sivil toplum örgütleri arasında da benzer problemlerin mevcut olduğunu belirtmiştir: "Başarılı değil, gençlerimiz maalesef ortak bir paydada buluşamıyorlar. Hem siyasi partiler hem sivil toplum örgütleri hem dinî gruplar hem futbol takımları maalesef ayrışmaya götürüyor gençleri. En basitinden yapılan bir müzakerede bile çok büyük ayrışmalar oluyor. Birleştirici-bütünleştirici unsurlar spordur, sanattır. Ancak bunlarda bile maalesef ayrışmaya itiliyor gençlerimiz" (55.E.24).

Mevcut politikaların gençlerde özgür düşünceyi geliştirecek ve sosyal bütünleşmeyi sağlayacak düzeyde başarılı olmadığına inanan bir katılımcı, lise ve üniversite

gençliğinin içinde bulunduğu durumun bu olumsuzluğa zemin hazırladığını vurgulamıştır: “Hayır, bu konuda başarılı bulmuyorum. Çünkü şöyle bir durum var, gençlik dediğimiz zaman lise ya da üniversite gençliğinden söz ediyoruz. Baktığımız zaman lise gençliği kendisini tamamen sınava vermiş durumda. Kendilerini başka alanlarda ispat edemiyorlar. Üniversite gençliği ise tamamen bir boş vermişlik içerisinde. Yani gençliğin aktif bir şekilde kullanılabildiğini düşünmüyorum” (55.E.19).

Gençler, siyasal ve toplumsal hayatımızda yaşanan değişim ve ilerlemeyi doğru okuyabilecek ve bu doğrultuda gelecek perspektifine sahip olacak en avantajlı kitleyi oluşturmaya rağmen, çoğu kez kalıp ya da salt ideolojik düşüncelerin esiri haline gelebilmektedir. Değişime direnç gösteren bir gençliği tasvir eden katılımcının sözleri şöyledir: “Şimdi devletimiz çalışıyor, çabalıyor gençlerimiz için. Gençlerin büyük kısmı ideolojik olarak inandıkları şeyin peşinde oldukları için doğruları görmüyorlar, hani at gözlüğüyle bakıyorlar diyeyim. Belli bir doğruya inanmaya çalışıyorlar aslında, o doğrunun yanlış olduğunu bilmiyorlar. Bu da, ne yaparsanız yapın ya da politikalar ne kadar iyi olursa olsun, onların kafalarındaki kalıplaşmış fikri değiştirmiyor” (61.E.22).

Gençlerin siyaset ve sosyal meselelerle ilgilenmeyişlerini farklı uğraş ve davranışlarla açıklayan bir katılımcı, sosyal medyanın bir tür eğlence ve zaman geçirme aracı olarak kullanılmasından yakınmaktadır: “Gençler çok asosyaller, siyasetle pek ilgilenmediklerini düşünüyorum. Çoğu gencin, 15-16 yaşındakilerden konuşuyorum, sosyal medyada gereksiz şeylerle uğraştıklarını düşünüyorum” (16.K.30).

Yaygın bir sorun olarak kabul edilen gençlerin ahlakî yozlaşmanın etkisinde bulunması ve kötü alışkanlıklara sahip olmasını devletin sorumluluk alanı içinde gören ve bu sorunun düzeltilmesini isteyen katılımcılar da bulunmaktadır: “Şu an benim gördüğüm, üniversitelerde olsun liselerde olsun çok kötü bir nesil yetişiyor. Yani uyuşturucu kullanma yaşı ilkokula kadar düşmüş durumda. Bu durum diğer bütün kötü alışkanlıklar için de geçerli. Böyle bir yetiştirme politikası olabilir mi? Kesinlikle hayır. Bunun üzerine düşülmesi-düşünülmesi gerekir” (42.E.24).

Hükümetin izlediği uluslararası politikanın gençlerde bir farkındalık oluşturduğuna inanan katılımcılar bazen sembollerle de olsa ortak paydanın görünür olduğunu düşünmektedir: “Başarılı olduğunu düşünüyorum. Yani Başbakanımız avucunun içine baş parmağını koyduğunda, yaptığı dört işaretinin ne olduğunu bütün gençlerimiz

biliyor. Bu derinlikte bir üst yapının oluştuğu kanaatindeyim”(06.E.33).

Gençlerin farklı kimlik ve anlayış tarzlarıyla bir arada uyum içinde davranma bilincinin göreceli bir durum olduğu ve üst kimlik olgusunun tam olarak anlaşılmadığı bir tabloyla karşılaşılmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak da katılımcıların yorumları çeşitlilik göstermektedir. Bir katılımcının ifadesi şu şekildedir: “Yani mevcut politikalar gençleri bir şekilde yönlendirmeye yönelik faaliyetler. Bunlar aslında gençlere bir üst kimlik kazandırma ve onları ortak bir paydada toplama amacına yönelik. Bu anlamda bir entegrasyonun, sosyal entegrasyonun artık var olabileceğini düşünüyorum”(25.E.23).

Gençlere yönelik politikanın tarafsız ve eşit olması gerektiğini savunan bir başka katılımcı ise mevcut uygulamaların gençleri ideolojik kutuplaşmaya ittiğini belirtmektedir: “Tabi ki de oluyor. Sonuçta sağ ve sol görüşlü olan gençleri ayırt ediyorlar. Mesela mevcut hükümetimiz sağ görüşlü olduğu için, onlara daha yakın olan gençleri daha özel olarak tutuyorlar. Sol görüşlü öğrencilere yönelik bir ayrımcılık politikası güdüyorlar. Onların her yaptığına hayır deniliyor”(16.K.Ö.23).

Eğitim politikalarının gençler arasında düşünce ve anlam bütünlüğünü etkileyen bir faktör olduğunu düşünen bir katılımcı, fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğini ifade ederek bölgeler arasındaki dengesizliklerin eğitimde sosyal entegrasyonu etkilediğine dikkat çekmektedir:

Gençleri bir arada tutacak bir üst kimlik oluşturma açısından başarılı bulmuyorum. Gençler arasında da bir kopukluk var. Yani doğuda okuyan gençle batıda okuyan bir genç arasında kopukluk var bilgi birikimi açısından. Ben doğuda okuyan biri olarak batıda benimle aynı seviyelerde okuyan bir kişinin benden üstün olduğunu görebiliyorum. Eğitim kalitesi açısından benden üstün olduğunu görebiliyorum. Veya ben doğuda doğmuş büyümüş bir kişi olarak yabancı dili burada yeterince öğrenmeye çalışmama rağmen, öğrenemediğimi biliyorum. Ama batıdaki bir gencin yabancı dil bilgisinin benden üst seviyede olduğunu, imkânlarının daha fazla olduğunu görebiliyorum (25.E.22).

Güneydoğu’dan araştırmaya katılan gençlerin ise sosyal entegrasyon ve üst kimlik sağlamaya yönelik uygulamaları, siyasî iktidarın “çözüm süreci” olarak adlandırdığı barış ve kardeşlik projesiyle ilişkilendirdikleri görülmektedir. Bu açıdan

değerlendirildiğinde gençlerin umut dolu bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır: “Bazı iyileşmeler gençler arasında da kendini hissettiriyor. Yani bu böyle devam ederse daha sağlam adımlarla ilerleyeceğimizi düşünüyorum” (21.E.25).

3.1.4. Farklı Bölgelerdeki Gençler Arasında Sivil Diyalogun Geliştirilmesinde Kullanılan Araçlar

Araştırmanın üzerinde durduğu konulardan biri de farklı bölgelerde yaşayan gençler arasında nasıl bir iletişim ve etkileşimin var olduğunu tespit etmek ve bu etkileşimin sağlanmasında hangi araçlardan yararlanıldığını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda katılımcılara; “Türkiye’nin farklı bölgelerinde yaşayan gençler arasında sivil diyalogun artmasına katkı sağlayacak en önemli araç sizce nedir ve Türkiye’nin farklı bölgelerinde yaşayan gençlerin ortak paydasını ne oluşturuyor?” soruları yöneltilmiştir. Yanıtlardan da anlaşılabileceği gibi katılımcılar içinde bulundukları sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik bağlam dolayısıyla farklılıklara vurgu yapmış ve diyalog kültürünün geliştirilmesi bakımından çeşitli önermelerde bulunmuştur. Genel olarak katılımcılar, sosyal medyanın ve internet teknolojilerinin sayesinde bilgi alışverişinin yaygınlaştığını ve farklılıkların bir çatışma aracı olarak değil, diyalog ve iletişim aracı olarak görülmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

İnanç temelli bir ortak paydanın diyalog zeminini güçlendireceğini ifade eden bir katılımcının şu sözleri dikkat çekicidir: “Bence ortak paydalar bulunursa bu diyalog daha da fazla arttırılabilir. Belki insanların dili, dini, mezhebi, toprak yapısı hepsi farklı olabilir, ama ortak payda bulunabilir ve bir uzlaşa ya da konsensüs oluşturulabilir. Şu an tek ortak payda İslam’dır”(06.E.19). İnanç birlikteliğinin yegâne ortak payda olduğuna inanan bir başka katılımcı ise, İslam kardeşliğinin tüm farklılıkların ötesinde bir anlam taşıdığını dile getirmektedir:

İslam kardeşliği çok önemlidir. Müminler ancak kardeştir diyor. Müslüman Müslümanın kardeşi olduğu için o sorumluluğu hissedecektir. İnsanların içine, Allah korkusuyla birlikte kardeşlik duygusunu, İslam kardeşliğini de verdiğiniz zaman bu sıcaklık daha fazla artacaktır. Ortak paydamız İslam’dır. (42.E.26).

Sosyal medyanın gücünden yararlanan ve gençlerin sorunlarının sosyal ağlar üzerinden çok daha kolay dile getirildiğini ifade eden katılımcılar da mevcuttur: “En önemli araç

sosyal medya. Bugün sosyal medya aracılığı ile gençler birbirlerine çağrı yapıp bir araya gelebiliyorsa, bu ciddi bir araçtır. Basılı medya, gençlerin sorunlarını hiçbir şekilde dile getirmemektedir. Biz bunu sosyal medya aracılığı ile dile getiriyoruz” (06.K.24).

İnternete dayalı bilgi teknolojilerinin yazılı ve sözlü kitle iletişim araçlarının yerini aldığı günümüz dünyasında gençlerin diyalog ve kültür alışverişinde kullandıkları en etkili aracın sosyal medya ağı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. İnternet üzerinden kurulacak iletişimin gençler arasında gerçek anlamda bir diyalog kurmaya ve birbirini doğru anlama sonucuna ne denli yaklaştırabildiği ise soru işaretleriyle doludur. Nitekim sanal ortamdaki iletişimin kalıcı bir diyalog ve işbirliği için yararlı fakat yeterli olmayacağı birçok katılımcı tarafından farklı seviyelerde ifade edilmiştir. Bununla birlikte gençlerin sosyal medyayı artık hayatın vazgeçilmez bir iletişim aracı haline getirdiği de bir gerçektir. Dolayısıyla farklı etnik, dinsel ve kültürel özellikleri bulunan gençlerin sürdürülebilir bir sivil diyalog oluşturabilmesi ve bunun sonucunda ortak bir paydaya ulaşabilmeleri bakımından kullanacakları araçlar önem kazanmaktadır. Bir katılımcı, internetin yanı sıra gençlik politikalarından sorumlu resmî kurumların çalışmalarına da dikkat çekmektedir: “En önemli araç internet. İnsanlarda belirli bir merak uyandırıyor, yeni insanları tanımanıza sebep oluyor. İnternetin dışında farklı geziler şuan için yeni yeni başladı. Konuyla alakalı olduğum için söylüyorum, şu anda Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın seyyar projeleri var” (22.E.26).

Araştırmaya katılanlardan biri, farklı bölgelerde yaşanan insanî sorunlara bağlı olarak toplumsal dayanışma ve yardımlaşma duygusunun gençler arasında ortak bir payda konusu olabileceğini ifade etmiştir: “Van depreminde gördük. Türkiye’nin her tarafında yaşayan insanlar oraya yardım etti. Bu yardım duygusu gençler arasındaki ortak paydayı oluşturabilir diye düşünüyorum” (34.E.23).

Medyanın gençler arasında kültürel ve sosyal farklılıkları bir zenginlik olarak sunmasının önemini vurgulayan bir katılımcı ise, düne kadar bu tür farklılıkların yine medya tarafından çatışma ve ayrışma unsuru yapıldığını hatırlatmayı gerekli görmektedir: “Bence sivil diyalogun artmasına katkı sağlayacak en önemli şey medyadır. Daha önce de bu diyaloglar kesilirken, insanlar veya etnik kökenler arasındaki kavgaların artmasına sebep olan şey hep medyaydı. Araç olarak hep medya kullanıldı. Düzeltmesi için de medya büyük bir araç olabilir. Bu şekilde ortak bir paylaşım ve diyalog alanı oluşturulabilir” (61.E.30).

Katılımcılardan biri eğitim konusunda gençlerin sosyal medyayı aktif olarak kullanarak bir platform oluşturabilmelerinin önemine değinmektedir. Bu öneri aynı zamanda farklı bölgelere yayılan eğitimdeki fırsat eşitsizliğini de önleyici bir rolü içinde taşımaktadır. “Sosyal medya en önemli araç. Eğitim olarak bir platformda buluşmalarını, aktif olarak söz sahibi olabilmelerini isterim, ama böyle bir şeyin mümkün olmadığını düşünüyorum Türkiye şartlarında” (16.K.30).

Bu yaklaşımı katılımcıların büyük kısmı desteklemektedir. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında devletin kitle iletişim araçlarını etkin şekilde kullanabilmesi de büyük bir önem taşımaktadır. “Aslında eğitimi her yerde aynı seviyede tutmak gerekmektedir. Ben bu okuldan mezun olduktan sonra, mesela ekstra bir eğitim almak için batıya gitmemem lazım. Buradaki eğitimin bana yeterli olması lazım. Veya devletin üst kademelerinde bir yerlere gelmek için onlarla aynı şartlarda olmam gerektiğini düşünüyorum. Bunun için de oradaki eğitimle buradaki eğitimin aynı seviyelerde olması gerektiğini düşünüyorum” (25.E.24).

Son yıllarda AB kurumlarıyla eğitim kurumlarımız arasında yürütülen öğrenci değişim programlarının gençler arasındaki diyalog ve iletişimi güçlendirdiği bir süreç yaşanmaktadır. Bu duruma dikkat çeken bir katılımcı, hem ülke içindeki değişim programlarını hem de uluslararası öğrenci hareketliliğini kültürel diyalog için gerekli görmektedir: “Seyyah projesi olsun, Avrupa Birliği projeleri olsun, bunlar kültürel diyalog zemini oluşturuyorlar. Bunlar aracılığıyla diyalog artıyor, insanın önyargısı kırılıyor” (22.K.20).

3.1.5. Gençlerin Siyaset/Politikaya İlgisizliğinin Nedenleri

Araştırmanın nicel kısmında da görüldüğü ve başka araştırmalarla da teyit edildiği üzere, Türkiye’deki gençliğin büyük bir kısmı güncel siyasi olaylara karşı genel bir ilgisizlik içinde bulunmaktadır. Siyasete, siyasi olay ve durumlara yönelik bu ilgisizliğin neden veya nelerden kaynaklandığını analiz edebilmek amacıyla, katılımcılara “sizce Türkiye’de gençlerin bir bölümünün politikaya ilgisizliğinin nedeni nedir?” sorusu yöneltilmiştir.

Verilen yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde, askerî vesayetin egemen olduğu

dönemlerden bugüne yansıyan bilinçaltı korkular nedeniyle gençlerin hâlâ siyasete ilgi duymaktan çekindikleri ifade edilmiştir. Aileden başlayan ve giderek genişleyen bir halka şeklinde toplumun diğer kesimlerine de sirayet eden siyaset yapma korkusunun gençleri olumsuz yönde etkilediği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra sosyal medyanın bu konudaki rolü çift yönlü olarak dile getirilmiştir. Katılımcılardan bazıları, sosyal medyanın güncel ve popüler her şeyi anında yansıtan bir araç olması dolayısıyla gençlerin siyasete olan ilgisini azalttığını söylerken, diğer katılımcılar da gençlerin merak ettikleri tüm siyasî figürleri sanal ortamda derinlemesine inceleyebildiğinden hareketle gerçek yaşamda siyasî birtakım görevler üstlenmekten kaçındıklarını belirtmektedir. Bu bağlamda, Ankaralı bir katılımcının dile getirdiği şu sözler çok anlamlıdır: “Daha önce iletişim internet, telefon, cep telefonu, haberleşme ağı bu kadar geniş değildi. Bunlar arttığından beri insanlar tüm dünyayla iç içe geçtiler. Bu hem iyi hem kötü. Bunun kötü olma sebebi bizi apolitikleştirdi. İnsanlar artık Türkiye’de olan biten olaylardan bahaneciliğe geçtiler. Kültürel bir erozyona uğradık” (06.E.23).

Askeri darbe dönemlerini yaşamış ve bu dönemlerin acı hatırasıyla büyümüş ailelerde yetişen 1980 sonrası kuşağına mensup gençler, ebeveynlerinin siyasete karşı ilgisiz olmaları/kalmaları yönündeki telkin, tavsiye ve zorlamalarından muzdarip olduklarını belirtmektedirler. Bir katılımcı bu durumu şöyle açıklamaktadır:

Bu ilgisizliğin temel kaynağı 12 Eylül askerî darbesidir. Darbeden sonra gençler sindirilmiş, aileler aman şu kitabı okuma, şu olaya bulaşma yoksa başına bir iş gelir kaygısına düşmüş ve kendi çocuklarını da geri planda bırakmışlardır. Darbe sonrasında yapılan kıyımlarla gençler sindirilmiştir. Siyasetten koparılmıştır. (06.K.26).

Başka bir katılımcı da benzer görüşleri şu şekilde paylaşmaktadır: “Ailesel baskılardan dolayı. Aman oğlum şuraya karışma başın belaya girer, aman kızım şuraya karışma başın belaya girer. Keza düşünenlerin de sonları pek hayırlı değil. Jandarmaydı, polisti, belirli bir kayıt altında tutulmaydı, gençlerin önü kapatılıyor bu şekilde” (16.E.26).

Aile çevresinin ve sosyal çevrenin ortak bir siyaset korkusu ürettikleri süreç hâlâ varlığını sürdürmektedir: “İlk etapta aile, sonrasında ise komşu baskısı. Bu baskılar, insanların siyasete atılmasını ya da yakın ilgi göstermesini engelliyor” (22.E.26). Darbe dönemlerinin toplumda neden olduğu travma ve buna bağlı algı bozukluğunun gençlerin düşünce ve aksiyon dünyalarını da derin biçimde etkilediği anlaşılmaktadır.

Bu yüzden ebeveynler koşulların değişmesini çok da umursamadan çocuklarını siyaset kurumundan uzak tutmaya çalışmaktadır.

Katılımcılardan biri bu tecrübesini bizzat şöyle yansıtmaktadır: “Bizim annelerimizin, babalarımızın çoğu 12 Eylül darbesini yaşadılar, orada çok büyük sıkıntılar gördüler. Bizler de eğer siyasete atılırsak başımıza bir şekilde o tarz şeylerin geleceğini düşünüyorlar ve geleceğimizi yıpratmayalım diye bizi siyasetten uzak tutmaya çalışıyorlar” (22.K.20).

Benzer görüşleri taşıyan bir başka katılımcının değerlendirmesi şöyledir: “Şu an üniversitede olanların hemen hepsi 90 kuşağı. Dolayısıyla biz 80 kuşağını yaşamış kişilerin çocuklarıyız. İşte 80 döneminde bir şekilde içeri alınan ailelerin çocuklarıyız. Dolayısıyla insanlar çocuklarını korumak amacıyla siyasetten hep uzak tuttular.” (34.K.23). 1980 askeri darbesini yaşamasalar da darbenin yol açtığı toplumsal fobinin nesiller boyu siyasete karşı aşırı bir ilgisizlik ve belki de güvensizliğe dönüşmesinin en canlı göstergesi olan 80 sonrası kuşağın öfkelerini darbecilere yöneltmesi doğaldır: “Bugünkü sorunların ve bizim durumumuzun sorumlusu Kenan Evren ve 80 ihtilalidir” (06.E.24). Ancak bu kaotik süreçlerden artık kurtulan yeni bir Türkiye’nin varlığı da gözden uzak tutulmamalı ve gençler eski dönemlerin olumsuz hikâyelerinden sıyrılarak siyaset kurumuna güven duymayı öğrenebilmelidir. Ancak kimi katılımcıların ısrarla acı dolu örneklerden yola çıkarak kaygılarını dile getirdikleri görülmektedir: “Geçmişten gelen bir sürü örnek var, yani bu ülkede düşünmek güç. Deniz Gezmişler ve başka bir sürü insan asıldı sırf düşündükleri, bazı şeyleri savundukları için” (16.K.30).

Ancak gençlerin siyasete yönelik ilgisizlikleri yalnızca askeri darbeler ve bu darbeler etrafında şekillenen ailevi-çevresel korkularla izah edilmemektedir. Örneğin eğitim sisteminin meydana getirdiği ağır sınav yükünün gençlere nefes aldırmadığını ve aslında bunun gençleri siyasî bilinçten yoksun bırakmak için kasıtlı olarak uygulanan bir devlet politikası olduğunu düşünen bir katılımcının yorumları şöyledir:

Devletin politikası yanlış bana göre. İnsanların önüne o kadar çok şey yığdılar ki... KPSS, ÖSS ve başka bir sürü sınav. Bir çocuk bu ülkede maalesef ne tiyatroya, ne sinemaya vakit ayırıyor, ne de kendini geliştirmeye. Çünkü devlet zaten insanların bilinçlenmesini istemiyor. Tek tip bir gençlik istiyor. Bütün kanalları tıkayıp gençliği

kendi yönüne çekmek ve hiçbir şeyi düşünmemesini sağlamak istiyor. Kof bir insan yaratmaya çalışıyor. (34.K.34).

Gençlerin yoğun olarak eleştirdikleri konulardan biri de siyasî partilerin gençleri yalnızca bir dolgu malzemesi olarak görme temayülleridir. “Siyasî partilerin gençlere değer vermemesi, gençleri sadece bayrak asan, afiş asan, slogan atan kişiler olarak görmesi başlı başına bir sorundur. Onlara yönetimlerde söz sahibi olabilecek pozisyonlarda yer vermemeleri, belediye başkanlığı adaylığında, milletvekili adaylığında hep en son sıralara atmaları gerçeği var karşımızda. Gençlerin siyasete yönelik ilgisizliğinin en büyük nedeni siyasî partilerin bu tavırlarıdır. Ama son dönemde yapılan yeniliklerle gençlere bu noktada önemli fırsatlar doğmuştur” (55.E.23).

Siyasî aktörlerin gençlere yönelik tutum ve davranışları, onların siyasete bakış açılarını da ciddi biçimde şekillendirmektedir. Olumsuz örnekler ve uygulamalar sonucunda gençlerin siyasete ilgisi azaldığı gibi siyasetçiye bakışı da değişmektedir. Bu yüzden siyaset kurumunu temsil edenlerin gençlere güven verecek bir yaklaşıma sahip olması gerekmektedir: “Aslında gençlerin politikaya ilgisiz olup olmadığını hiç düşünmedim. Kendimce, kendi ilgisizliğimden yola çıkarak şöyle bir şey söyleyebilirim: Herkes kendi adamını tutarak bir yerlere getiriyor. Her parti kendi adamını tutuyor, onun da bazı kriterleri var. Daha önce girip çıktığım bir siyasî partiden örnek vermek istiyorum. Bir partiye girip yükselmek istiyorsanız ciddi anlamda birilerine el pençe divan durmak zorundasınız, yani işin çıraklık dönemi uzun sürüyor, bunu herkes kaldıramayabilir. Bu yüzden olduğunu düşünüyorum yani” (61.E.23).

3.1.6. Gençlerin Türkiye’nin Geleceğine İlişkin Beklentileri

Araştırmadaki derinlemesine görüşme sorularından biri, Türkiye’de değişen siyasî, kültürel ve ekonomik koşulların gençlik tarafından nasıl algılandığına ilişkindir. “Türkiye’nin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Bölgesel ve giderek küresel bir güç haline mi geliyor, yoksa bazılarının iddia ettiği gibi bölünme riski mi taşıyor?” sorusuna katılımcılar farklı düzeylerde yanıtlar vermiştir. Ülkedeki demokratikleşme uygulamalarının ve sivil siyaset kurumunun güçlenmesinin ekonomik ve sosyal yaşamı da dönüştürdüğü Türkiye’de, gençlerin etnik, dinî ve kültürel çeşitlilikten yana bir

tutum sergiledikleri görülmektedir. Dolayısıyla bazı çevrelerce üretilen bölünme-parçalanma senaryolarına itibar edilmediği anlaşılmaktadır. Son yıllarda istikrarlı bir siyasi süreç yaşandığını ve ekonominin iyiye gittiğini ifade eden bir katılımcı, ülkenin bölgesel ve küresel bir güç haline geldiğini belirtmektedir:

Kesinlikle küresel güç haline geleceği kanaatindeyim. Çünkü istikrarlı, politik bir zemin oluştu. Bunun devam edeceğini öngörüyorum. Ayrıca milli gelirin 3 bin dolar seviyelerinden 10-11 binlere çıkması, Merkez Bankası'ndaki rezervlerin kat be kat artması ve sürekli rekorlar kırması, ihracat ve ithalatın sürekli artması... Bunların hepsi ülkenin geleceği açısından çok olumlu gelişmelerdir. (06.E.25).

Katılımcılar, etnik bölünmeye karşı gençlerin duyarlı olması gerektiğine vurgu yaparken, dış güçlerin oynamak istediği rollere karşı da uyanık olmak gerektiğinin altını çizmektedir: “Evet, senelerden beri devam eden bir sorun var. Ancak Türkiye bugüne kadar bölünmedi, bundan sonra da bölünmez, bölünemez diye düşünüyorum. Türkiye çok güçlü bir ülke, pek çok kaynağa sahip ama bir o kadar da aleyhine çalışan ülke var. Gençlerin bu konularda duyarlı ve birlik içinde olması lazım. Kürt-Türk ayrımına, etnik köken ayrımına gidilmemesi gerekir” (16.K.30).

Benzer şekilde gençlerin bilinçli olması halinde Türkiye'nin küresel bir güç olmasının önünde bir engel bulunmadığını ifade eden bir katılımcının sözleri şöyledir: “Bence Türkiye bölünme riski yaşıyordu eskiden. Ama şimdi yavaş yavaş toparlanmaya başlıyor. Gençlerin giderek bilinçlendiğini, gençler arasındaki birlik ve beraberlik duygusunun güçlendiğini gözlemliyorum. Türkiye'nin zamanla bölgesel güç olma vasfının üzerine çıkacağını ve küresel bir güce dönüşeceğini düşünüyorum” (34.K.34).

Türkiye'nin küresel bir güç yolunda ilerlediğine inanan bir başka katılımcının ifadeleri şöyledir: “İçinde bulunduğumuz süreçte Türkiye'nin giderek toparlandığını ve güçlendiğini düşünüyorum. Yani Türkiye'nin bölüneceğine asla inanmıyorum. Barış sürecinin olumlu gittiğini düşünüyorum. Ancak herkesin tatmin olması da mümkün değil tabi ki. Zira hayatta herkesi tatmin etmeye çalışırsanız herkes mutsuz olur” (21.E.23).

Bir başka katılımcı, Türkiye'nin komşularıyla yaşadığı sorunlar yüzünden küresel bir güç olamayacağını, fakat bölünme riski de taşımadığını belirtmiştir: “Bence küresel bir güç haline gelmiyoruz. Komşularımızla aramız fazla iyi değil. Komşularımızda savaş ve

krizler var. Bu da bizim gücümüzü azaltıyor. Ancak Türkiye bir bölünme riski taşıyor. Çünkü Türkiye yıllardır birlik içerisinde olmuştur” (38.E.20).

Aynı şekilde bir katılımcı askerî gücü sayesinde Türkiye’nin küresel güç olma yolunda ilerlediğini belirtmiştir: “Türkiye bölünme riski taşıyor. Tam tersine giderek küresel bir güce dönüşüyor. Örneğin geçenlerde kendi ürettiğimiz helikopterleri satmaya karar verdik. Yani bu seviyelere ulaşmış durumdayız” (16.E.26).

Ülkenin siyasî ve ekonomik alanda kaydettiği başarıların küresel güç olma yolunda önemli bir rolü bulunduğunu ifade eden katılımcının görüşleri şöyledir: “Türkiye artık uluslararası arenada bir güç olma yolunda ilerliyor. Bu gerek kendine güvenin gerekse eski dönemlerin kapandığının en önemli göstergelerinden birisidir. Ekonomik ve siyasî anlamda belli bir mesafe kat ettiğimizi gösteriyor aynı zamanda. Hani meşhur bir söylem vardı ya, ‘dört bir tarafımız düşmanlarla çevrili’, bunun yavaş yavaş kırıldığını görüyoruz. Bu, Türkiye’nin bölgesel bir güç odağı olmasının en önemli göstergelerinden birisi” (25.E.28).

Diğer bir katılımcı genel bir değerlendirme yaparak Türkiye’nin yolunun açık olduğunu dile getirmiştir: “Türkiye, son yıllarda dünyanın göze çarpan ülkelerinden biridir. Ben geleceğe iyimser bakıyorum. Örneğin ilk defa bu dönemde milli eğitime ayrılan ödeneğin çok fazla olduğunu görüyoruz. Hem enerji yönünden, hem turizm yönünden, hem liderlik yönünden Türkiye yıldızı parlayan ülkelerden bir tanesidir bana göre” (06.E.33).

3.1.7. Gençlerin Kendi Geleceklerine Yönelik Düşünceleri

Katılımcıların geleceğe ilişkin umutlarını ve hedeflerini analiz eden sorulara verdikleri yanıtlarda genel olarak bir umut hali göze çarpmakla birlikte, yaygın bir karamsarlık duygusu da göze çarpmaktadır. Katılımcılara “geleceğinizi nasıl görüyorsunuz?” sorusu yöneltirken aynı zamanda bugünden daha güzel günlerin kendilerini bekleyip beklemediği, maddî ve manevî olarak mutlu ve umutlu olup olmadıkları da ölçülmeye çalışılmıştır. Dikkat çeken husus, gençlerin kendi gelecekleriyle ilgili değerlendirmelerinde ülkenin sosyo-politik koşullarının belirleyici olmasıdır. Gerçekten de birçok katılımcı, ülkedeki siyasî ve ekonomik istikrarın ya da istikrarsızlığın gelecek

tasavvurlarında belirgin bir etkiye sahip olduğuna inanmaktadır. Bir katılımcının ifadesi şöyledir:

Gelecekte kendi adıma umutluyum, çünkü çabalıyorum ve ümit doluyum. Çaba, inanç ve hayaller bir bütün olduğunda bunların güzel neticeler doğuracağına inanıyorum. Kendi pencereyden bakınca ülkenin de bu yönde iyiye gittiğine inanıyorum. Böyle bir görüntü var. İnşallah dünya çapında da Türkiye'nin söz sahibi olduğu bir dönemdeyiz. Bu yüzden, hem şahsım adına hem de ülkem adına gelecekte umutluyum (61.E.30).

Beklendiği üzere, gençlerin büyük bölümü eğitim ve iş fırsatlarından yeterince yararlanamayacaklarına dair bir karamsarlık duygusu içindedir. Bunun temel nedeni ise ülkenin gelecekte yaşayabileceği siyasî istikrarsızlık ve buna bağlı çalkantılı bir sürece girilmesi riskidir. Bir katılımcı kendi geleceğine dair değerlendirme yaparken bu olası risk faktörüne vurgu yapmış, umut ve kaygılarını paylaşmıştır: “Gençler işgücü anlamında çok aktif değiller. İş bulamıyorlar, mezun oluyorlar ama iş bulma konusunda sıkıntı yaşıyorlar. Gerekli altyapıya sahip değiller. Dolayısıyla gelecekle ilgili umutlarım var ama aynı zamanda kaygılarım da var. Türkiye'nin çok istikrarlı bir ülke olmadığını düşünüyorum. Her an her şeyin olabildiğini, her an işsiz kalabildiğimi, her an her şeyimi kaybedebileceğimi düşünüyorum Türkiye şartlarında. O yüzden çok umutsuz olmadığım gibi, çok umutlu da değilim” (16.K.30).

Dış ve iç faktörlerin değişken olabileceği ve bu değişken koşullara göre planlama yapmak yerine gençlerin kendilerini iyi yetiştirip özgüven kazanmalarının daha doğru olacağını düşünen bir katılımcının görüşleri şu şekildedir: “Geleceğe ne kadar olumlu bakarsan, o kadar iyi şeyler görür ve yaşarsın. Gençlerin küçük şeylerden hareketle karamsarlığa düşmemeleri gerektiğini düşünüyorum. Özgüvenini ve umudunu kaybetmeyen bir gençliğin önü açıktır” (21.E.19).

Kişisel olarak kendi geleceğinden umutlu olduğunu ancak diğer gençler için aynı şeyi söyleyemeyeceğini belirten katılımcılardan biri, iş yaşamındaki olumsuzluklara ve hükümet politikalarına bağladığı düşüncesini şöyle açıklamıştır: “Gelecekte şahsım adına umutluyum. İyi bir okuldayım, kendimi geliştireceğimi düşünüyorum. Ancak aynı şeyi diğer akranlarım için söyleyip söyleyemeyeceğimden emin değilim. Çünkü sürekli daha kötü oluyor her şey, patronlar daha fazla para kazanırken, işçiler eziliyor. Genel olarak hükümetin politikaları bu yönde devam ederse umutlu olamayacağız,

çünkü hiç bu yönde bir yatırım yapmıyorlar. Gençlikle ilgilenmiyorlar" (34.E.23).

Diğer bir katılımcıda ise gelecek kaygısının son derece yüksek olduğu görülmektedir: “Geleceği açıkçası karanlık görüyorum. Elbette, herkes gibi benim de mesleğimde yükselmek ve başarılı olmak yönünde ideallerim var ama gelecek şu anda karanlık gözüküyor. Çünkü istihdam politikaları, zamlar, vergiler, iş kuralları tamamen işsizliği arttırmak yönünde gidiyor” (16.E.26).

Bazı katılımcıların gelecekte bekledikleri oldukça somut olsa da, siyasi çalkantılarla dolu bir döneme girilmesi halinde karamsarlıkların artacağını düşünenler de bulunmaktadır: “Bu konuda karamsarım. Geleceğimi göremiyorum. Yani önümde bir sis var, buğu var. Geleceğim aydınlık mı karanlık mı, onu göremiyorum. Ne olacağını bilmiyorum çünkü. Her an politikalar değişebiliyor. Bir ülkeyle iyiiken kötü olabiliyorsunuz. Her an bir savaş durumu...” (25.E.28).

Ülkenin yakın döneme kadar baş etmek zorunda kaldığı Kürt sorunu ve başörtüsü sorunu gibi yaygın insan hakları sorunlarının çözümünde önemli bir eşiği geçtiğini düşünen katılımcılar yine de temkinli bir ifade tarzı geliştirmektedir. Bir katılımcı, umutla umutsuzluk hali arasındaki kişisel eğilimini şöyle ifade etmektedir: “Genel olarak bakacak olursak, umutlu olunmaması için bir neden yok. Ancak polyannacılık da oynanmaması gerekiyor. Gerçekçiliği ve umudu bir arada taşımamız lazım” (55.E.23).

3.1.8. Gençlerin Çözüm Süreci Hakkındaki Görüşleri

Hükümetin demokratikleşme uygulamaları arasında önemli bir yeri bulunan ve Kürt sorununun barışçıl yollarla çözümünü amaçlayan “çözüm süreci” hakkında gençlerin düşünce ve tepkilerini ifade etmeleri amacıyla katılımcılara “çözüm süreci hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bir bölümü süreç hakkında net ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olmamaktan yakınmakta ve bilgi eksikliği nedeniyle ayrıntılı bir değerlendirme yapamayacaklarını belirtmekteyse de, de genel olarak araştırmaya katılanlar, içeriği ve yöntemi nasıl olursa olsun çözüm sürecini desteklemekte ve ülkenin artık normalleşmesi gerektiğini söylemektedir. Bazı katılımcılar, çözüm süreci ve benzeri uygulamaların kendi siyasî dinamiklerimizle

gerçekleşmesini, dış güçlerin herhangi bir dayatma ya da müdahalesinin kabul edilmemesini önemsemektedir.

Katılımcılardan biri, bu konuda şu değerlendirmeyi yapmıştır: “Çözümün dış odakların istemesiyle başlamaması lazım. Çözüm süreci millî olmalı, millî bir çözüm olmalı. Kesinlikle ırksal bir amaç güdülmemelidir. Herkes Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşları olarak görülmeli” (06.E.23). Türkiye’nin son 30 yılına damgasını vuran en önemli siyasî, sosyal ve ekonomik sorunu olan Kürt sorununda insan haklarına dayalı bir çözüm sürecinin işlemlerinden memnuniyet duyan bir katılımcı duygularını şöyle açıklamıştır:

Çözüm süreci aslında 10 yıl önce hayal bile edilemeyen, üzerine düşünülemez bir şeydi. İnsanların konuşunca dahi kolaylıkla vatan haini edilebileceği gelenekten geliyoruz. Bu anlamda insanların artık bunları konuşması, insanların artık ana diliyle kendini ifade etmesi, ana dilde eğitimin tartışılması bence önemli. Bu, Türkiye’nin çok önemli bir seviyeye geldiğinin göstergesidir. Yani bu açıdan değerlendirildiğinde, çözüm süreci umut vaat edicidir. Türkiye’nin homojenleştiğinin göstergesidir aslında. Baktığımızda, bunların tartışılması, bunların gündemde tutulması çok önemli bir gelişmedir. İyi şeyler olacağını düşünüyorum, sorunların artık çözüleceğini, diyalog kültürünün artık yaygınlaştığını düşünüyorum. (25.E.27).

Başka bir katılımcı ise devasa ekonomik maliyeti olan bu sorunun çözülmesinin önemli olduğunu vurgulayarak, bu doğrultuda atılan adımların artık geri dönülemez biçimde devam edeceğini ummaktadır: “80’li, hatta 70’li yıllardan beri silahla çözülemeyen sorun, kurşun atılarak çözülemeyen sorun, milyar dolarlar harcanarak çözülemeyen sorun, karşılıklı anlaşmayla, birbirini dinlemeyle çözüm yoluna giriyor bugün. Çözüm sürecinin olumlu yönde ilerlediğini düşünüyorum. Sabotaj girişimleri de başarısız oldu. Her kesim elini taşın altına koydu. Kim elini taşın altından çekerse, taş onun üzerine yıkılacaktır. Altında kalacaktır” (06.E.24).

Gençlerin temel insan hakları değerleri bağlamında çözüm sürecini değerlendirmesi ayrıca önemlidir: “Herkesin bildiği, inandığı gibi yaşama hakkı var. İnsanlar birbirlerine saygı duyarsa, hayatlarına, yaşam tarzlarına saygı duyarsa, işte o zaman çözüm olur” (16.K.23).

Bazı katılımcılar ise sürecin iktidar tarafından değil, daha çok Kürt siyasî gruplarca yönetildiği kaygısıyla zihin karışıklığı yaşamaktadır: “Çok kafam karışık o konuda benim. Sürecin BDP, HDP, HDK’nın çalışmaları doğrultusunda yürüdüğünü düşünüyorum. Bu konu hakkında bir şey söylemek istemiyorum” (34.K.27).

Benzer şekilde çözüm sürecinin başladığı tarihten bu yana ülkede şehit verilmemesini anlamlı bulan bir katılımcı, terör örgütüne bir takım tavizler verildiği izlenimi edindiğini ima etse de, çözüm sürecinin başarıya ulaşmasını arzu etmektedir: “Çözüm süreci hakkında malumunuz çok fazla yorum, çok fazla görüş var. Fakat benim en çok dikkatimi çeken nokta şudur: Bir yıldır artık bu ülkede şehit verilmiyor. Bunun karşılığında çeşitli vaatlerle çeşitli fedakârlıklar yapılmış olabilir. Nasıl desem, terör örgütüne karşı çeşitli tavizler verilmiş olabilir. Bunda bir sıkıntı da görmüyorum. Genel itibariyle bakıldığı zaman, bunun çözülme değil, çözüm süreci olduğunu düşünüyorum” (55.E.23).

Çözüm süreciyle ilgili gelişmeleri bölgedeki kentleri gezerek daha yakından takip eden bir katılımcı da halkın sürece ilişkin umutlarını şu sözlerle ifade etmiştir: “Olumlu bir gelişmedir. Doğu ve Güneydoğu’da 10-15 ili dolaştım, tam bir sevinç havası, bir bahar havası gördüm. Bu sürecin başarıya ulaşması halinde, kardeşlik havasının daha da kuvvetleneceği inancındayım” (06.E.33).

Savaş ve çatışmanın çözüm yolu olmadığını belirten ve yıllarca süren çatışmanın çözüm sürecini engellediğine işaret eden bir katılımcı ise umutlu olduğunu dile getirmiştir: “Çözüm sürecini açıkçası çok takip etmiş bir adam değilim. Fakat Tayyip Erdoğan’ın izlediği tutumun doğru olduğuna inanıyorum. Çünkü yıllardır savaşıyor bir yere varılamadı bu ülkede, varılamaz da. Doğu bölgesinde yetişmiş, o psikolojiyle büyümüş bir çocuğun ne hissettiğini de anlamamız lazım. Sorun savaşıyor değil, yalnızca oturup konuşarak, anlaşarak çözülebilirdi ve bugün de o yapıyor zaten” (61.E.33).

Bazı katılımcılar çözüm sürecini siyasi iktidarın oy kazanma stratejisi olarak değerlendirmektedir. Bu kategoriye giren bir katılımcı görüşlerini şöyle açıklamıştır: “Çözüm sürecinin samimiyetinden kuşkuluyuz açıkçası. Gerçekten çözüm süreci mi, yoksa politik bir strateji mi, oy kaygısı mı? Birleştirme amacı mı güdüyor, yoksa birleştirme amacı gibi görünen bir ayrıştırma mı söz konusu? Bunlara yanıt vermek güç” (06.K.26).

Bölgede yaşayan bir başka katılımcı da hükümetin çözüm süreciyle ilgili samimi olmadığını düşünmektedir: “Çözüm sürecinin samimiyetine inanmıyorum. Böyle giderse kötü olacak diye düşünüyorum” (21.E.24).

Sürecin başarılı olacağına inanan bir katılımcı şu sözlerle çözüme olan umudunu yansıtmaktadır: “Çözüm sürecine olumlu yaklaşıyorum, çünkü barış bu yollardan

sağlanmalı. 30 senedir yapılıyor orada savaş. Bir şey çıkmadı. Bu süreç iyi gidiyor. Bence başarılı olacak” (38.E.18).

Özellikle sürecin halka anlatılması ve kamuoyunda tartışılması amacıyla oluşturulan Akil Adamlar heyetlerinin önemli bir rolü olduğunu düşünen katılımcı, ölümlerin tekrar yaşanmaması için atılan adımların devam etmesini talep etmektedir: “Çözüm sürecini olumlu buluyorum. Ama özellikle akil insanlarla başlayan çok hareketli bir gündem vardı. Türkiye’nin her yerinde gündemdeydi. Ondan sonra biraz unutuldu gibi. Türkiye’de bir şeyi soğuk tutmamalısınız. Ama ne olursa olsun, bizim kaç aydan beri şehidimiz yok. Bence önemli olan bu. Türkiye bu konuda adım attı. Attığı adımın arkasında durması gerekiyor” (35.E.24).

3.1.9. Gençlerin Gezi Olayları Hakkındaki Düşünceleri

İstanbul Gezi Parkı’nda yaşanan ve daha sonra ülke geneline yayılan olaylarla ilgili gençlerin duygu ve düşüncelerinin öğrenilmesi amacıyla yöneltilen; “Gezi Parkı olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna katılımcıların verdikleri yanıtlar üç ana kategoriye ayrılmaktadır. Bir grup katılımcı, Gezi Parkı olaylarını doğrudan dış güçlerin bir provokasyonu ve hükümeti devirmeye yönelik bir girişim olarak nitelendirmektedir. Diğer katılımcı grup, olayların masum bir çevre hareketi olarak başladığına, ancak daha sonra çevreci gençlerin kontrolü dışına çıkan bir şiddet hareketine dönüştüğüne inanmaktadır. Son katılımcı grup ise, Gezi Parkı olaylarını gençliğin haklı bir isyanı olarak görmekte ve baskılara karşı direnme hakkı şeklinde değerlendirmektedir.

Katılımcılardan biri, olayların arkasında ABD ve İsrail’in olduğunu ve meselenin çevre duyarlılığı ile izah edilemeyeceğini belirtmiştir: “Aynı PKK olayında olduğu gibi, Gezi olaylarının arkasında da Amerika ve İsrail vardır. Tamamen hükümeti devirmeye yönelik çalışmalardır. Çok sistemli bir harekettir. Hükümete gözdağı vermek için dış güçler tarafından yapılmış bir eylemdir. Yapanlar niçin yaptığını bilmemektedir, oradaki mesele üç beş tane ağaç değildir. Kesinlikle bu ülkenin huzurunu bozmak için yapılmış eylemlerdir. Bu eylemlerin karşısındayız. Bunların içinde olan gençleri de akl-ı selime davet ediyoruz” (55.E.24).

Benzer bir düşünceyi paylaşan başka bir katılımcı da gençlerin uluslararası bir oyuna alet edildiklerini, dolayısıyla kandırıldıklarını düşünmektedir: “Gezi olayları, bilhassa

genç kardeşlerimizin gafil avlandıkları bir süreçtir. Canlı yayın araçlarının bir hafta öncesinden bazı dış mihraklar tarafından kiralandığı, Norveç'ten bir hafta öncesinden gelip canlı yayın ekiplerinin kurulduğu biliniyor. Yani bunlar dış odaklı işler gibi görünüyor. Ben şahsen Türkiye'nin gelişmesini engellemeye çalışanların oyunu olarak görüyorum. Genç kardeşlerimizin de bu oyuna gelmemeleri gerektiği kanaatindeyim" (06.E.24).

Gezi olaylarından hem hükümetin hem de muhalefetin ders çıkarması gerektiğini dile getiren bir başka katılımcı ise, gençler üzerinden toplumun kutuplaştırılmasını doğru bulmadığını şu sözlerle anlatmıştır: "Gezi olaylarına herkes farklı yorum getiriyor. Bu olayları hegemonik baskılardan bunalan insanların öfke patlaması olarak değerlendirenler var. Biz tam manasıyla bu şekilde düşünmüyoruz, ama insanların oluşturulan algıdan dolayı biraz rahatsız olduklarına ve bu algının kesinlikle kırılması gerektiğine de inanıyoruz. Gezi olaylarından hükümetin de muhalefetin de ders çıkartması gerekiyor" (06.E.25).

Gezi Parkı olaylarının çok abartıldığını ve sorunun kökeninde yeşili koruma duygusunun bulunduğunu söyleyen bir katılımcı, uzlaşma kültürünün gelişmemesinin olayları ürkütücü noktalara getirdiğini ifade etmiştir: "Hani illa avm yapacağız diye bu kadar diretmeselerdi, yani bu kadar işi inada bindirmeyip de, muhalefeti de bu kadar sindirmeselerdi, olaylar bu denli gelişmezdi" (16.K.23).

Olayların başlangıcında gençlerin tepkisini haklı bulan bir başka katılımcı, ilerleyen tarihlerde amacın dışına çıkıldığını ve gençlerin ülke aleyhine kışkırtıldığını ileri sürmüştür: "Başta haklı bir başkaldırıydı belki. İlk üç gün için bunu söyleyebiliriz. Ancak zamanla konu saptırıldı ve işler çığırından çıktı. Ülkedeki olumlu gelişmeleri hazmedemeyen güçler devreye girdi. Yani ben doğru olarak başlatılan bir hareketin zamanla haksız ve yanlış bir yere çekildiğini gördüm tüm bu süreçte.." (21.E.25).

Benzer duyguları paylaşan başka bir katılımcı da düşüncelerini kısa ve öz ifade etmiştir: "Gezi olayları hakkında açık konuşmak gerekirse, olayları ilk günde ben de destekliyordum. Yani ağaçların orada kesilmesi yanlış bir olaydı, ama daha sonra olaylar saptırıldı. O yüzden de tasvip etmiyorum" (22.K.20).

Gezi Parkı olaylarında yer alan bir katılımcı, meselenin hükümete yönelik toplumsal bir tepkinin dışavurumundan ibaret olduğunu dile getirmiştir: “Ben başından beri Gezi’nin içindeydim zaten. Gezi’nin bir patlama noktası olduğunu düşünüyorum” (34.K.23). Bu düşünceyi paylaşan başka bir katılımcı da üyesi olduğu siyasî partinin bu süreçten kârlı çıktığını belirtmiştir: “Gezi olayları gerçekten ciddi anlamda bir uyanıştır bize göre. Biz gençlerden umutsuzduk açıkçası. Biz bizyiz sanırdık. Gençler duyarsız, gençler okumuyor, gençler apolitik derdik. Öyle değilmiş. Gezi Parkı’ndan sonra partimize üye olanlar oldu. Politize oldular. Yapılan baskılara bir tepki doğdu bence. Gezi süreci ciddi anlamda bir uyanıştır. Sandıkta da tepkisini gösterecektir bu insanlar. 12 Eylül darbesi ile sindirilmiş olan bu insanlar bir uyanışa geçmişlerdir” (06.K.28).

3.1.10. Gençlerin Türkiye’nin Dış Politikası Hakkındaki Düşünceleri

AK Parti’nin iktidara geldiği 2002 yılından itibaren Türk dış politikasındaki geleneksel yönelimlerin değiştiği yönünde kamuoyunda yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Bu dönemde, gerek iç kamuoyunda gerekse dış kamuoyunda, Türkiye’nin kendi tarihsel hinterlandıyla buluşmaya başladığı, pasif-edilgen bir konumdan çıkarak oyun kurucu ve proaktif olarak nitelendirilen bir aktöre dönüştüğü, bölgesel ve giderek küresel bir güç unsuru haline geldiği yönünde bir kabul oluşmuştur. Bu kabulün Türkiye gençliği arasında nasıl karşılandığını ve gençlerin bu konudaki genel yaklaşımlarını ölçmek amacıyla, katılımcılara “Türkiye’nin son yıllarda izlediği dış politika hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir.

Katılımcıların söz konusu soruya verdikleri yanıtların bir bölümü; rol alan değil, rol dağıtan yeni bir Türkiye gerçekliğinin oluşmasından duyulan memnuniyeti ifade ederken, diğer bir bölümü de komşu ülkelerle ve küresel güçlerle karşı karşıya gelmenin oluşturabileceği olası risklerden hareketle yaşanan tedirginliği ifade etmektedir.

Son yıllardaki proaktif dış politikadan duyduğu memnuniyeti dile getiren bir katılımcı, AK Parti iktidarları döneminde dış politikanın uluslararası ölçekte genişleyen bir başarı yakaladığına değinmekte ve İslâm dünyasındaki haksızlıklara karşı gereken tepkinin ortaya konulduğunu ifade etmektedir:

Türkiye AK Parti dönemi ile beraber Güney Amerika’dan Orta Asya’ya kadar dünyanın

hemen her tarafına elini uzatan, maddî-manevî yardımlar yapan bir ülkeye dönüştü. Bu, ileride bölgesel ve küresel güç olmaya aday bir ülkenin ihtiyaç duyduğu altyapı hazırlıklarıdır. Çevremizde bu kadar yaşanan dramlara karşı, Müslüman kardeşlerimizin çektiği acılara karşı sessiz kalmamız da mümkün değildir. (06.E.24).

Arap Baharının tıkanma aşamasında olduğu Mısır ve Suriye krizlerinde Türkiye'nin izlediği hak ve adalet eksenli politikayı desteklediğini belirten bir diğer katılımcı ise duygularını şöyle açıklamaktadır: “Bunlar geçmişte bizim dostlarımızdı. Onlar bizim nasıl yanımızda duruyorsa, biz de zamanı geldiğinde onların yanında durmak zorundayız” (16.K.30).

Türkiye'nin gerek tarihsel sorumlulukları dolayısıyla gerekse İslam kardeşliği ilkesi uyarınca, mazlum Doğu toplumlarıyla dayanışma içerisine girmesinin ve Müslüman ülkelere yönelik proaktif bir dış politika izlemesinin doğru olduğu düşüncesinin gençler arasında ön plana çıktığı gözlenmektedir. Dış politik yönelimlerdeki bu değişimi ilkesel olarak olumlayan gençler, Türkiye'nin artık yeni ve güçlü bir misyonun taşıyıcısı haline geldiğini düşünmektedirler. Bir katılımcı Türkiye'nin bu yeni konumunu şu sözlerle tanımlamaktadır: “Türkiye son yıllarda dış politikada çok ileri seviyelere geldi, artık sözü dinlenen bir ülke oldu, eskisi gibi değil. Türkiye'nin takındığı tutumu olumlu olarak değerlendiriyorum.” (38.E.18). Bir başka katılımcı ise, Türkiye'nin başta Mısır ve Suriye ekseninde izlediği politikalar olmak üzere, ne denli ahlaki ve doğru bir tutumu temsil ettiğini şu sözlerle belirtmektedir:

Ben Türkiye'nin bütün bu sayılan ülkelerle alakalı tutumunu çok olumlu buluyorum. Benim pencereden çok mantıklı bir tutum var ortada. Ne o uçta ne bu uçta. Suriye'de de haklı bir tarafta olduğunu düşünüyorum. Mısır'daki olaylarda da elinden gelen fazla bir şey yok. Ben Türkiye'yi ergenlik çağındaki bir ülke gibi görüyorum. O yüzden henüz çok söz sahibi değil, ama durduğu noktayı ve geleceği iyi görüyorum. (61.E.33).

Türk dış politikasının temel yönelimlerini olumlayan bu görüşlerin dışında, katılımcılar, iç sorunlarını halletmiş bir Türkiye'nin uluslararası etkinliğinin çok daha fazla olacağını belirtmekte ve askeri darbe gibi insanlık dışı uygulamalara karşı duyarlı olmak gerektiğinin altını çizmektedir: “Türkiye dış politika adına bence gayet olumlu ilerliyor. Mısır'daki darbe ve benzeri konularda tabii ki duyarlı olmamız gerekiyor” (22.E.26). Uluslararası ilişkilerde kar-zarar hesabı yapmanın daha doğru olacağını belirten bir katılımcının sözleri ise şu şekildedir: “Yanlış olduğu noktalar da var, doğru olduğu

noktalar da var. Önemli olan bizim dış politikamızı çok iyi belirlememiz. Maksimum yararı gözetmeliyiz” (22.K.20).

Dış politikanın temel ilkesinin yararcılık olduğunu ifade eden bazı katılımcılar ise, ilkesel olarak doğru tutum içinde olursa bile, ülke çıkarlarının en önemli faktör olduğunu belirtmekte ve reel-politik gerçekliklerle uyumlu bir tutumun sergilenmesi gerektiğini ifade etmektedirler: Bir katılımcının şu sözleri, yararcılık ilkesinin önemine değinen bu görüşü kısa ve yetkin bir şekilde özetlemektedir: “Türkiye, hangi olayın sonucunda ne olursa benim işime yarar diye düşünmeli ve ona göre hareket etmeli. İnsanlara yardım etmek güzel, ama kendi çıkarlarımızı da düşünmeliyiz” (34.K.27).

Görüleceği üzere, gençlerin büyük bir kısmı Türk dış politikasının genel gidişatından memnun olduğunu belirtmekte ve Türkiye’nin bölgesel ve giderek küresel bir güç olma yolunda ilerlediğine inanmaktadır. Ancak genel gidişata yönelik bu memnuniyete rağmen, gençler, dış politikamızın uluslararası ilişkilere ve dengelere uygun, reel-politik gerçekliklerle uyumlu bir ihtiyatı taşıması gerektiğinin de altını çizmektedirler.

3.1.11. Gençlerin Askerî Darbe Süreçlerine İlişkin Görüşleri

Türkiye’nin siyasî tarihini derinden etkileyen geçmişteki askerî darbe süreçlerine yönelik gençlerin algı ve tutumlarının analiz edilmesi ve kısa ya da orta vadede bir darbe riski bulunup bulunmadığına dair görüşlerinin ele alınması amacıyla katılımcılara “Türkiye’de askerî darbeler döneminin kapandığına inanıyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların tamamına yakını, geçmişte yaşanan askerî vesayet rejiminin tekrar yaşanmayacağına inanmaktadır. Sınırlı sayıda katılımcı ise şu anda sindirilmiş de olsa ülkede darbeye teşebbüs edebilecek bir zihniyetin bulunduğunu belirterek uzun vadede bir risk ile karşılaşılabilirliğini ifade etmektedir.

Katılımcılar genel olarak son on yılda gerçekleşen hukukî reformların ve yasal düzenlemelerin askerî vesayet rejimini ortadan kaldıran en önemli ilerleme olduğunu düşünmektedir. 12 Eylül 2010 Anayasa Referandumuyla birlikte Ergenekon ve Balyoz davalarından çıkan mahkûmiyetlerin ve 28 Şubat Davasının bu süreçte çok önemli rol oynadığının altı çizilmektedir.

Katılımcılardan biri, toplumun geçmişe oranla çok daha bilinçli olduğunu ifade ederek, bundan sonra herhangi bir darbe teşebbüsünün yaşanmayacağına dair inancını şu

sözlerle açıklamaktadır: “Türkiye’de darbe diye bir şey kalmadı bence. Bundan sonra da olmaz böyle işler. Çünkü Türkiye artık daha bilinçli. Devlet 12 yıllık eğitimi zorunlu kılarak vatandaşlarını bilinçlendirmeyi öğrendi. Bu şekilde darbe riskini ortadan kaldırmış oldu” (16.E.26). Başka bir katılımcı ise askeri darbe dönemlerinin kapandığını ve gelecekte bir darbe riskinin bulunmadığını şu şekilde ifade etmektedir:

Şu an için böyle bir risk görmüyorum. Umarım tekrar bu darbelerle karşı karşıya kalmayız. Ben 28 Şubat post-modern darbesini gördüm sadece. Ancak tarihten ve büyüklerimizin anlattıklarından biliyoruz ki, darbeler asla fayda getirmemiştir ülkeye. 80 darbesi bugün Kürt meselesinin temel bir etkenidir kesinlikle. Yani ben darbelerin kesinlikle zarar verdiğini, daha da geriye götürdüğünü düşünüyorum. (34.E.24).

Darbelerin ve darbe teşebbüslerinin yargıya intikal etmesi ve sanıklar hakkında açılan davaların bu tür girişimlerde bulunmak isteyenler için ciddi bir uyarı olduğunun altını çizen bir katılımcı, halkın bilinçlenmesinin darbeciler üzerinde caydırıcı bir etki meydana getirdiğini vurgulamıştır: “Bence askeri darbe dönemleri kapanmıştır. Ergenekon olaylarından sonra tamamen bitmiştir yani. Artık halkın bir askeri darbeyi onaylayacağını da sanmıyorum” (38.E.20).

Hükümetin darbelerle mücadele bağlamında ortaya koyduğu iradeye ve gerçekleşen yargı reformlarına dikkat çeken bir katılımcı ise, önümüzdeki dönemde Gezi olayları benzeri sivil eylemler üzerinden yeni tarz darbe girişimlerinin yapılabileceğini ifade etmektedir:

Özellikle Hükümetin 27 Nisan Muhtırasına koymuş olduğu tepkiden sonra ve yeni çıkan yasalarla birlikte askerî darbe dönemi bitmiştir. Ancak bu konudaki oyunlar henüz bitmemiştir. Artık sivil darbe teşebbüsleri, yani darbeleri halk üzerinden yapma girişimleri söz konusu. Türkiye’de de bundan sonra askeri darbe değil de sivil darbeler, sivil ayaklanmalar olacaktır. Bununla alakalı da zaten Gezi olayları en büyük örnektir. Allah ülkemize bu tarz olayları, darbeleri göstermesin inşallah. (55.E.23).

Ülkenin demokratik düzeyini yükselten ve darbe tarzı hukuksuzlukların önüne geçecek düzenlemelerin yapıldığı Avrupa Birliği üyelik süreci sayesinde artık darbe tehdidinin kalmadığına inanan bir katılımcının düşünceleri şu şekildedir: “Kesinlikle öyle bir risk bulunmuyor. Özellikle bu hükümet döneminde yapılan düzenlemelerle ve atılan adımlarla ben bu riskin ortadan kalktığını düşünüyorum. Minimuma çekilmiştir

demiyorum, ortadan kalktığını düşünüyorum. Yani öyle bir şey olacağını hiç sanmıyorum ben” (21.E.27).

Askeri vesayetin gücünü kaybetmesinin yanıltıcı olabileceğini ve asıl önemli olan şeyin darbeci zihniyetle mücadele etmek olduğunu dile getiren bir katılımcı, darbeci askerlerin intikam duygusuyla hareket ederek gelecekte tehlikeli işlere kalkışabileceklerinden endişe etmektedir:

Darbeler dönemi hukuksal anlamda kapandı. Ama bu ülkede her an her şey değişebilir. Çünkü Ergenekon davasında sanık olan komutanlar ve onların gençlik örgütleri büyük bir hırsla yetişiyorlar. Sanki ellerinden alınmış bir hak varmış gibi. Bir mücadele azminde yetişiyorlar. Bir kinle çalışmalarını sürdürüyorlar. Bu çok tehlikeli bir şey. (35.E.23).

Yukarıdaki görüşe benzer şekilde, bir başka katılımcı da, ülkenin darbelerle dolu siyasî tarihinden yola çıkarak, Türkiye’de her zaman için bir darbe riskinin bulunduğunu dile getirmektedir: “Riskler her zaman vardır bu ülkede. Zaten geçmişte baktığınızda 10 senede bir darbe olmuştur. 70’de bir darbe, 80’de bir darbe, 97’de baktığınızda post-modern bir darbe. Ergenekon olayı nedir? Bunlar hep darbe yapmaya çalışan insanlardı. Bu ülke her zaman her şeye müsait bir ülke. Bu ülkeyi bölmek isteyen pek çok insan var. Türkiye ilerlediği sürece bunu yapmak isteyecek çok insan var” (16.K.30).

Toplumun eğitim düzeyinin yükselmesine bağlı olarak siyasî bilincinin de gelişmekte olduğuna inanan bir katılımcı ise, geçmişteki toplumsal yapıyla günümüzdeki toplumsal yapının çok farklı olduğuna dikkat çekmektedir: “Askeri darbeler insanların daha sabit fikirli olduğu dönemlerde olur. Bugün insanlarımız daha bilinçliler. Bu da, askeri darbelerin önünü kesen en önemli etken bence” (22.E.26). Darbenin her türüne karşı olduğunu açıklayan başka bir katılımcının sözleri ise şu şekildedir: “Darbenin iyisi kötüsü olmaz. Her darbe kötüdür. Darbeye kesinlikle karşıyım, darbenin olmasını istemem. O günler geçmişte kaldı artık” (25.E.28).

Bütün bu görüşler, gençlerin Türkiye’nin geldiği/yakaladığı demokratik düzeyin olası darbe risklerini bertaraf edebilecek bir olgunluğa ulaştığını düşündüklerini ortaya koymakla birlikte, ileri demokrasiye geçiş sürecinin henüz tam olarak sağlanamamış olması nedeniyle, muhtemel darbe girişimlerine karşı duyarlı olunması gerektiğine inandıklarını da ortaya koymaktadır.

3.2. GENÇLİK ÇALIŞTAYI BULGULARI ¹

3.2.1. EĞİTİM

Çalıştaya katılan konuşmacılar tarafından işaret edilen sorun alanlarının büyük kısmı eğitim üst başlığı altında dile getirilmiştir. Gençlerin bu kapsamda dile getirdiği sorunları ve bunlara yönelik çözüm önerilerini aşağıdaki gibi tasnif etmek mümkündür:

Eğitimin Niteliği Sorunu: Eğitim süreci nitelikli bilgiye sahip olmak yerine diploma biriktirme yarışına dönüşmüştür. Bunun önüne geçmek amacıyla, başta lise ve üniversite sınavı olmak üzere, öğrencileri yarış atı gibi koşturan sistemden vazgeçilmelidir. Öğrencileri sınav ve diploma kaygısından uzaklaştıracak ve onları daha nitelikli bilgiye yönlendirecek bir eğitim sistemi oluşturulmalıdır. Ezberci eğitimden kaçınılmalı ve yaratıcılık desteklenmelidir.

Eğitimin Gençleri Tek-Tipleştirme Sorunu: Eğitim sistemine hâkim olan paradigma gençleri tek tipleştirmek ve onların her türlü farklılıklarını yok saymak üzerine kurgulanmıştır. Farklılıkların ön plana çıkarılacağı, tek tipleşmeden uzak, çoğulcu ve demokratik bir eğitim sistemi inşa edilmelidir.

Eğitimde Fırsat Eşitsizliği: Eğitimde fırsat eşitsizlikleri her geçen gün daha da azalıyor olsa da, bu yönde adımlar atılmaya devam edilmelidir. Bölgelerarası eşitsizlikler göz önüne alınmalı ve bu eşitsizliğin doğurabileceği adaletsizliklerin önüne geçilmelidir.

Müfredat Sorunu: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından belirlenen müfredat tekrar gözden geçirilmedi. Yeni oluşturulan müfredatın Türkiye gerçeklerinden uzak olmamasına ve günümüz dünya eğitim sistemleriyle uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

Okul Dışı Eğitim: Gençlerin okul dışı eğitimine önem verilmelidir. Eğitim süreci sadece okulda gerçekleşmemelidir. Gençlerin okuma alışkanlıkları ve sosyal faaliyetlere katılımları artırılmalıdır. Gençliğin sosyal faaliyetlere katılımı için dünyadaki eğitim sistemleri özenle incelenmelidir. Gençlerin kişisel gelişimlerini sağlayabilecekleri

¹ Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE) ve Memur Sendikaları Konfederasyonu (MEMUR-SEN) tarafından ortaklaşa düzenlenen “Türkiye’nin Gençlik Sorunları ve Çözüm Yolları” isimli Çalıştay 5 Kasım 2013 tarihlerinde SDE fuaye salonunda gerçekleştirilmiştir. SDE İç Politika ve Demokratikleşme Programı Koordinatörü Dr. Murat Yılmaz’ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen çalıştaya Ankara’da faaliyet gösteren 30’a yakın gençlik STK’sının yanı sıra, Genç MEMURSEN ve SDE Akademi’den temsilciler de katılmıştır. SDE’de düzenlenen çalıştayda ülkemiz gençlerinin sorunlarına ve bu sorunların çözülmesi için yapılması gerekenlere dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

ortamlar oluşturulmalıdır. Okul dışı kişisel gelişim süreci sosyal hayat ile paralel olarak ilerletilmelidir.

Yabancı Dil Eğitimi Sorunu: Ülkemizde yabancı dil eğitimi noktasında önemli sorunlar mevcuttur. Öğrenciler dördüncü sınıftan itibaren bütün örgün eğitimlerinde yabancı dil eğitimi almalarına rağmen yabancı dil bilgileri çok temel seviyede kalmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığımız ve üniversiteler bu konuda daha fazla çaba harcamalıdır.

Özgüven Sorunu: Eğitim süreci boyunca gençler girişkenlik açısından her zaman desteklenmeli, gençlere hem eğitim hayatları hem de eğitim sonrası hayatları için özgüven kazandırılmalıdır.

Boş Zaman Sorunu: Günümüz eğitim sistemi gençlerin kendilerine ve çevrelerindeki zaman ayırmasına imkân vermemektedir. Ortaokul, lise ve üniversite sonrası da dâhil olmak üzere, okul-dershane-ev üçgeninde kendisine ve çevresine zaman ayıramayan, asosyal bir gençlik profilinin ortaya çıkmasına yol açan bugünkü eğitim sistemi tekrar gözden geçirilmelidir. İnsan hayatı için sadece bir araç olan eğitimin amaçlaştırılmaması gerekmektedir. Eğitim sadece bir araçtır, ama bazen eğitimin bir araç olduğu unutulup gençler haftada beş gün okul, hafta sonu iki gün dersane ve okul çıkışları da etütlerde geçen bir hayata kurban edilmektedir. Bu noktada boş zaman ve okul zamanı ayrımı tekrar gözden geçirilmeli, öğrencilerin kendilerine zaman ayırabilecekleri, kişisel gelişimleri için adım atabilecekleri bir eğitim zemini oluşturulmalıdır.

3.2.2. İŞSİZLİK

Çalıştayda ele alınan gençlik sorunlarından bir diğeri ise genç nüfusa sahip ülkemizdeki işsizlik sorunudur. Katılımcıların birçoğu işsizliğin bugün gençlerin karşı karşıya kaldıkları en önemli tehlikelerden biri olduğunu dile getirmiştir.

Üniversite Mezunu İşsiz: Artan üniversite sayısı ülkemizde hemen her gencin üniversite mezunu olmasına fırsat vermektedir. Bugün Türkiye’de yaklaşık 180 tane üniversite vardır. Bu üniversitelerden mezun olan gençlerin birçoğu iş dünyasına girememekte, girseler bile çok düşük fiyatlara istihdam edilmektedir. Bu noktadan yola çıkarak istihdam politikaları yeniden gözden geçirilmelidir. Artan nitelikli iş gücüne

paralel olarak nitelikli işgücü istihdamını artıracak iş alanlarının gelişimlerine imkân verilmelidir. Ulusal istihdam stratejisi oluşturulmalıdır.

Girişimciliğin Desteklenmesi: Türkiye’de genç girişimcilerin sayısı dünya ortalamasının çok altındadır. Bu konuda devlet genç girişimcileri desteklemeli, teşvik programlarını artırmalı ve teşvik programlarının reklamını iyi yaparak tüm Türkiye’deki gençlere duyurmalıdır. Girişimciliğin desteklenmesi beraberinde istihdamı artıracaktır. Bu da hem ülke ekonomisine bir canlılık katacak hem de genç işsizlerin sayısını azaltacaktır. Girişimciliğin desteklenmesi için devlet özel bir kurum kurmalı ve girişimciler için danışmanlık hizmetleri vermelidir.

Ara Eleman Sorunu: Günümüzde meslek liselerinin yapısı yanlış algılanmaktadır. Türkiye’nin ara eleman ihtiyacı var, ama bu göz önünde bulundurulmadan meslek liseleri değersizleştirilmektedir. Meslek liseleri ara eleman ihtiyacını karşılayacak şekilde tekrar düzenlenmeli ve ara eleman ihtiyacı karşılanarak genç işsizliğin önüne geçilmeye çalışılmalıdır.

İstihdamdaki Cinsiyet Ayrımı: Ülkemizde istihdamda kadın-erkek ayrımı devam etmektedir. Genç kadınların istihdam sıkıntısı geçmişten tevarüs ettiğimiz bir sorun olarak hala mevcuttur. Kadınların evlilik ve iş hayatlarını bir arada götürmek zorunda olmaları iş hayatından çekilmelerine neden olmaktadır. Bu noktada kadını iş hayatına kazandıracak düzenlemeler yapılmalıdır.

Gençlerin Eğitim Sürecinde İş Piyasasına Uzak Kalmaları: Eğitim sürecinde okuldershane-ev üçgenine sıkışmış olan gençler iş piyasasına çok uzak kalmaktadır. Bu iş piyasasına uzaklık beraberinde üniversite mezunu işsizleri doğurmaktadır. Bunun çözümü için gençler üniversitedeyken iş dünyası ile tanıştırılmalıdır. Gençlerin iş piyasasına farkındalığı artırılmalıdır. Gençlerin iş dünyasından uzak kalmasını engellemek için yeni düzenlemeler yapılmalıdır. Staj müessesesi geliştirilmeli ve bu sayede gençler iş dünyasına hazırlanmalıdır.

3.2.3. AHLAKİ BİLİNÇ SORUNU

Tarih bilincinden ve kendi ahlakî değerlerinden uzaklaşmış bir gençlik bugünkü en büyük sorunların başında gelmektedir. Çalıştayda gençlerin ahlakî değerlerden uzaklaşmasının günümüzdeki en büyük sorunlardan biri olduğu dile getirilmiştir.

Ahlakî Değerlerden Uzaklaşma: Gençler günümüzde, hiçbir dönemle kıyas kabul edilmeyecek şekilde bir ahlakî erozyona uğramaktadır. Bunun önüne geçecek politikaların ve programların ivedilikle devreye sokulması gerekmektedir.

Aidiyet Duygusunun Kaybı: Köksüzlük problemi yaşayan, aidiyet duygusu zayıflamış, nereye ait olduğu belli olmayan bir gençlik tablosu ile karşı karşıyayız. Gençlere yönelik geçmiş köklerini hatırlatacak yeni projeler geliştirilmelidir. Gençlere aidiyet duygusu kazandıracak ve onları kimlik bunalımından kurtaracak yollarının aranması gerekmektedir.

Dayanışma ve Ortak Çalışma Kültürü: Günümüz dünyası birliktelikten çok bireysellik üzerinden işliyor ve her geçen gün modern insan kendini yalnızlaştırıyor. Bu da, gençleri dayanışma kültüründen uzak bireyler haline getiriyor. Bu noktadan hareketle gençlerin birlikte çalışabileceği, dayanışma kültürünün gelişebileceği ortaklıklara gidilmelidir.

Sorgulanmamış Bir Hayatı Yaşayan, İdealist Olmayan Gençlik: Eğitimin amaçlaştırılması gençleri sorgulanmadan yaşanan bir hayata itiyor. Gelecek için bir ideali olmayan, solgun, girişimcilikten uzak bir gençlik Türkiye'nin geleceği için en büyük sorunlardan birisi olacaktır. Gençlerin hayatı sorgulayacak, günümüze ve geleceğe ait söyleyecek bir şeyleri olmalıdır. Dünyayı değiştirme ideali olmayan, sadece diploma peşinde koşan, dünyada neler olup bittiğinden bihaber bir gençlik sorunlu bir gençliktir. Gençleri bu sorunluluk halinden kurtaracak politikalar geliştirilmelidir.

3.2.4. ASKERLİK

Birçok Avrupa ülkesinde zorunlu askerlik kaldırılmış, askerlik süreleri kısaltılmış ve profesyonel askerlik sistemine geçilmiştir. Avrupa'daki bu değişimin aksine, zorunlu askerlik Türkiye'deki gençlerin önündeki en büyük sorunlardan biridir. Zorunlu askerlik hem gençlerin en verimli çağlarını heba etmekte hem de gençlerin işe girmelerinin önünde engel teşkil etmektedir. Bu da, gençlerin hem eğitim hayatını hem de iş hayatını zora sokmaktadır. Bunun önüne geçmek için askerlikle ilgili yeni düzenleme yapılmalı ve gençler askerlik kaygısından uzak şekilde eğitim ve iş hayatlarına devam etmelidir.

3.2.5. SOSYAL GÜVENLİK

Gençlere ücretsiz sağlık hakkının tanınması gençlerin eğitim sistemi içerisinde kalmalarının en temel garantisidir. Bu nedenle, gençlerin ailelerinden ve diğer kuruluşlardan bağımsız şekilde kendi sosyal güvenlik imkânlarına sahip olmaları gerekmektedir. Bütün üniversite öğrencilerinin ücretsiz sağlık imkânlarından yararlanmaları için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

3.2.6.BAĞIMLILIK

Madde bağımlılığı günümüz gençlerinin en önemli sorunlarından biridir. Madde bağımlılığını azaltacak sosyal programların devreye sokulması ve madde bağımlısı gençler için ücretsiz hizmet veren merkezlerin çoğaltılması gerekmektedir.

3.2.7.SOSYAL MEDYA

Ülkemizde de dünyada olduğu gibi sosyal medya kullanımı her geçen gün giderek artmaktadır. Sosyal medya aracılığıyla bilginin çok hızlı yayılması, etki alanının genişlemesi, toplumsal hareketlenmelerin hızlanması gençlik çalışmalarında sosyal medyaya önemli bir zemin kazandırmıştır. Sosyal medya tek başına ele alındığında iyi bir şeymiş gibi gözükse de, sosyal medyanın bir yüzü gençler için her zaman zararlı olmuştur. Sosyal medya bilgiye hız kattı, ama bu hız katış beraberinde dezenformasyonu da getirdi. Bunun yanı sıra sosyal medya gençleri kolaycılığa itti. Bu kolaycılık ile birlikte okuma ve bilgi edinme alışkanlıkları kaybolmaya başladı. İnternetin sınırsızlığının verdiği destekle ahlakî bir çöküntü sürecine girilmeye başlandı. Bütün bunların önüne geçmek için gençler sosyal medya kullanımı noktasında eğitilmeli, sosyal medyanın daha bilinçli kullanımına yönelik eğitsel programlar devreye sokulmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER²

Gençlik olgusu, toplumların bugünlerinin ve yarınlarının şekillenmesindeki en başat faktörlerden biridir. Ancak bu faktörün toplumların biçimlenmesindeki rolü ve işlevi kendisine verilen değerle, tanınan haklarla ve yapılan yatırımın niteliği ve niceliğiyle doğrudan ilişkilidir. Bu ilişkiyi doğru ve sağlıklı bir temelde tanımlayıp gençlere yönelik kapsayıcı politikalar geliştiren ülkeler hem kalkınma süreçlerini hızlandırmakta hem de geleceklerini güçlü bir şekilde teminat altına almaktadırlar.

Genç nüfusun genel demografik yapı içindeki oranı bakımından dünyanın en şanslı ülkelerinden biri olan Türkiye'nin de gerek 2023 gerekse 2071 hedeflerine ulaşabilmesi için gençliğe yönelik kapsayıcı politikalar geliştirmesi ve gençleri tüm yaşam alanlarında diğer paydaşlarla eşit kılacak bir düzeye erdirmesi gerekmektedir. Bu gereklilik bir yarıyla gençlerin mevcut sorunlarının tespit edilerek çözüme kavuşturulmasını sağlayacak güçlü bir siyasal iradeyi içerirken, diğer yarıyla da kısa, orta ve uzun vadeli tedbirler yoluyla gençlerin önünü açacak ve onları çağdaş dünyadaki akranlarıyla rekabet edebilecek donanıma erdirtirecek engin bir siyasal ufku içermektedir.

Türkiye açısından bakıldığında, özellikle son on yıllık periyotta mevcut sorunların çözümüne yönelik güçlü bir siyasal iradenin de, gençlerin daha kaliteli

² Bu bölümün yazımından önce geniş bir literatür taraması yapılmış ve bu araştırmanın verileriyle uyduğu gözlenen bir dizi bilimsel çalışmanın tespit ve önerilerinden istifade edilmiştir. Söz konusu çalışmalar şunlardır: Ahmet Kızılkaya, vd. “Son On Yıllık Dönemde Gençlik Politikaları Bağlamında Yaşanan Demokratik Evrim Süreci” Gençlik Araştırmaları Dergisi, Sayı: 2013-1: 224-236; Hakan Acar, “Türkiye'nin Ulusal Gençlik Politikası Nasıl Yapılandırılmalıdır?”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 5 (1): 1-20; Armağan Erdoğan, Türk Yükseköğretiminin Yeniden Yapılanma Çalışmaları: Küresel Eğilimler ve Uluslararasılaşma Çerçevesinde Değerlendirmeler, SDE Yayınları, Ankara, 2013; www.gsb.gov.tr; www.tuik.gov.tr; http://www.undp.org.tr/publicationsDocuments/Genclik_Katilimi_ve_Genclik_Politikalari_icin_Oneriler.pdf; <http://journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/sosyalsiyaset/article/view/135/136>; http://www.tcmb.gov.tr/yeni/iletisimgm/esra_kabaklarlimurat_gur.pdf; http://efd.mersin.edu.tr/dergi/meuefd_2005_001_001/pdf/meuefd_2005_001_001_00660080_gedikoglu.pdf; <http://www.abpe.org.tr/abpe/upload/file/Genclik%20ve%20Genclik%20Sorunlari.pdf>; <http://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/30927192/264.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIR6FSIMDFXPEERSA&Expires=1368086630&Signature=jhyxJwwfqw0MFG9H0r6NCaJocZk%3D&response-content-disposition=inline>

yaşam standartlarına sahip olacağı bir geleceğin inşasına ilişkin engin bir siyasal ufku da oluşturduğu gözlenmektedir. Bu dönemde gençliğe yönelik hemen her alanda kendisini gösteren belirgin bir iyileşme yaşanmış, Avrupa Birliği standartlarını hedef alan birçok düzenleme hayata geçirilmiştir.

Ancak bütün bunlara rağmen, Türkiye’de gençliğin halen önemli sorunları bulunmaktadır. Eğitim alanında yaşanan sorunlar, işsizlik ve istihdam sorunları, zararlı alışkanlıklar ve madde bağımlılığı ile eksik ve yetersiz katılımcılıktan kaynaklanan sorunlar söz konusudur. Türkiye’nin bu sorunların üstesinden gelebilmesi için konjonktürel ve yapısal nitelikli kapsayıcı bir önlemler dizisi geliştirmesi ve tam katılımcılığı esas alan, insan haklarına dayalı, demokratik ve milli-manevi değerlerle uyumlu bir gençlik politikası oluşturması gerekmektedir. Bu gereklilik, yalnızca gençlerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi bakımından değil, aynı zamanda ülkenin geleceğinin teminat altına alınması açısından da büyük bir önem taşımaktadır.

Araştırma sonuçlarının ortaya koyduğu veriler ışığında, gençliğe ilişkin temel sorun alanlarını ve bunlara yönelik çözüm önerilerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür.

1. Demografik Yapı

TÜİK Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre, 2012 Aralık ayı itibarıyla Türkiye nüfusu 75 milyon 627 bin 384 kişiye ulaşmış olmakla birlikte, 2011 yılına kıyasla bakıldığında, yıllık nüfus artış hızının binde 13,5’ten binde 12’ye kadar düştüğü gözlenmektedir. Toplam nüfus artışındaki bu düşüş, ortanca yaşın da giderek yükselmesine yol açmaktadır. Türkiye’de 2011 yılında 29,7 olan ortanca yaş, 2012 yılında önceki yıla göre artış göstererek 30,1 olarak gerçekleşmiştir.

2012 yılı verileri baz alınarak yapılan nüfus projeksiyonlarına göre, demografik göstergelerdeki mevcut eğilimler devam ettiği takdirde, Türkiye nüfusu yaşlanmaya

devam edecek ve Türkiye nüfusunun ortanca yaşı 2023 yılında 34'e, 2050'de 42,9'a, 2075'te ise 47,4'e çıkacaktır.

Bütün bu göstergeler, Türkiye'nin özellikle Avrupa Birliği ülkelerine kıyasla sahip olduğu genç nüfus avantajını uzun vadede kaybedebileceğine yönelik ciddi bir tehlikeye işaret etmektedir. Bu tehlikenin önüne geçmek ve Türkiye'nin 21. yüzyılın ikinci yarısında da genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olmasını sağlamak amacıyla yeni ve etkili nüfus politikaları geliştirilmeli, doğum artış oranlarını daha da yukarılara çıkaracak kısa-orta ve uzun vadeli tedbirler alınmalıdır. Türkiye'nin büyüme potansiyeli açısından çok önemli bir faktör olan genç nüfusun demografik yapı içerisindeki oranının korunması için alınması gereken tedbirlerden bazılarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- Öncelikle Türkiye'nin mevcut durumda sahip olduğu genç nüfus yapısından iyi bir şekilde istifade edilmeli ve bu potansiyel siyasal, ekonomik, eğitimsel, kültürel, sportif ve diğer alanlarda büyümeyi-ilerlemeyi sağlayacak nitelikli bir insan kaynağına dönüştürülmelidir.
- Nüfus artış hızını yükseltmek amacıyla yeni doğum teşvikleri sağlanmalı ve çocuk başına verilen yardım miktarları Avrupa Birliği ülkelerinin standartlarına kavuşturulmalıdır.
- Çalışan kadınların daha fazla sayıda doğum yapmasını teşvik etmek amacıyla özlük haklarında radikal iyileştirmeler yapılmalı ve çalışan kadınlara sahip olunan çocuk sayısı ile paralel olarak erken emeklilik avantajı sağlanmalıdır.
- Gençleri evliliğe özendirecek ve toplumda son yıllarda giderek artmaya başlayan boşanma oranlarının azalmasını sağlayacak sosyal kampanyalar organize edilmelidir.

2. Gençlik Politikaları

Türkiye’de yakın döneme kadar gençliğe yönelik idealleri yapılandıran, öngörülerini şekillendiren bütünlüklü ve sistematik bir gençlik politikası oluşturulamamıştır. Gerçi Cumhuriyet tarihi boyunca her dönemde devletin ve siyasal aktörlerin toplumun temel dinamiğini oluşturan gençliğe ilişkin farklı tahayyülleri olagelmıştır. Ancak bu tahayyüllerin gençliğin değerlerine, eğitimine ve yaşam biçimine ilişkin bir çerçeve plana dönüştüğünü söylemek son derece güçtür.

Bu açıdan bakıldığında, Türkiye’de gençliğe yönelik politikaların oldukça yüzeysel ve dağınık olduğu, hatta yakın dönemlere kadar gençlik politikasına ilişkin somut bir çerçeve belge ya da düzenlemenin bulunmadığı görülmektedir. 2013 yılının ilk ayında yürürlüğe giren “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi”nin bu anlamdaki ilk somut düzenleme olduğu göz önünde bulundurulursa, gençlik alanındaki politika eksikliğinin ne düzeylerde olduğu daha iyi anlaşılabacaktır.

Ancak bütün bu eksikliklere rağmen, Türkiye’de gençliğe yönelik bakışın şekillendiği çeşitli belgelerin ve düzenlemelerin varlığından bahsetmek mümkündür. Söz konusu bakışın biçimlendiği ilk yer Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’dır. Mevcut Anayasa’nın 58. maddesi “Gençliğin Korunması” adını taşımakta olup, devletin gençleri Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda yetiştirme görevinden söz etmekte ve yine onları alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak sorumluluğundan bahsetmektedir.

Gençliğe yönelik yaklaşımların şekillendiği ikinci önemli politika belgesi ise 5 Yıllık Kalkınma Planları’dır. Beş yıllık dönemler için hazırlanan bu planlar, Türkiye’nin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda nasıl yönetileceğinin çerçevesini çizmektedir. Kalkınma Planlarına detaylı olarak bakıldığında, gençliğin ele alınış biçiminin yıllar içinde farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu planlarda, her ne kadar gençliğin ülke için

taşıdığı öneme vurgu yapılmış olsa da, mevcut sorunlara yönelik somut çözüm önerilerine genellikle yer verilmemektedir. Söz konusu planlarda, çoğunlukla gençlerin boş zamanlarının değerlendirilmesi ve sportif faaliyetlere katılımlarının sağlanması gibi görece daha tali konular ön plana çıkmaktadır. Yine kalkınma planlarında gençliğe ilişkin konular bütünlüklü bir şekilde yer almamakta ve bu konulara daha çok eğitim, sağlık gibi sektör raporlarında değinilmektedir. Bu da, kalkınma planlarında gençliğin sektörel temelli ele alındığını ve gençliğe ilişkin münhasıran şekillenmiş bir vizyonun olmadığını göstermektedir.

Gençliğe dair yaklaşımların şekillendiği üçüncü önemli düzenleme ise hükümet programlarıdır. Ancak bu programlarda da gençliğin çoğunlukla kalkınma planlarındaki gibi ele alındığı gözlenmektedir. Hemen her hükümet programında madde bağımlılığı konusuna değinilmekte ve gençlerin uyuşturucu maddelerden korunması için alınması gereken tedbirlerden bahsedilmekte, eğitimde fırsat eşitliğinin yaratılmasının önemine vurgu yapılmakta ve boş zamanların daha nitelikli olarak değerlendirilmesi için ihtiyaç duyulan altyapının oluşturulmasının gerekliliğine işaret edilmektedir. Bu programlarda gençliğin toplumun geleceği olduğu düşüncesine sıklıkla atıfta bulunulmakta, fakat yapılması gerekenlere dair genel bir planlamadan söz edilmemektedir. Bu durumun tek istisnası 61. Hükümet programıdır. Zira bu program, münhasıran gençliğe yönelik olarak kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na atıfla uzun soluklu ve bütünlüklü bir vizyon sunmaktadır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulması, devletin gençliğe ilişkin bakış açısının geçmiş dönemlerle kıyas kabul etmeyecek şekilde değiştiğini ve artık gençliğe yönelik daha kuşatıcı ve ileri düzeyde planlamalar yapılacağını ortaya koymaktadır. Nitekim bu Bakanlık kurulduktan kısa bir süre sonra Türkiye'nin gençlik alanındaki ilk somut politika belgesi üretilmiş, demokratik değerlere ve insan haklarına dayalı bir yaklaşım geliştirilmiştir. Bakanlar Kurulu tarafından 26 Kasım 2012 tarihinde onaylanan ve 27

Ocak 2013 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Ulusal Gençlik ve Spor Politikası” başlıklı bu belge ile gençliğe ilişkin vizyon, temel amaçlar, ilkeler ve değerlerle başlıca politika alanları belirlenmiştir.

Türkiye’nin AK Parti iktidarı altında geçirdiği son on yıldaki istikrarlı hükümetler döneminin her alanda sağladığı büyüme ve gelişme imkânlarının gençlikle ilgili alanlarda da aynı şekilde karşılığını bulmuş olması ve özellikle 61. Hükümet döneminde bu alanlardaki yapısal değişimlerin hız kazanmış olması asla bir tesadüf değildir. Zira bu on yıllık dönem içerisinde gençlikle doğrudan ya da dolaylı bir şekilde ilişkili olan birçok reforma imza atılmış ve muhtelif düzenlemeler yapılmıştır.

Bu dönemde AB tam üyelik sürecinin de etkisiyle gençlerin siyasal ve toplumsal yaşama katılımı konusundaki engellerin tek tek kaldırılması ve gençlerin örgütlenme olanaklarının artırılması hususlarında önemli değişimler gerçekleştirilmiştir. Milletvekili seçilme yaşı 25’e düşürülmüş, siyasal partilere üyelik yaşı 18 olarak belirlenmiştir. Yine bu dönemde gerçekleştirilen düzenlemelerle 12 yaşından küçük çocuklar ailelerinin izniyle, 15 yaşından büyük çocuklar ise kendi iradeleriyle çocuk derneklerine üye olabilmekte ya da dernek kurabilmektedir. 18 yaşına gelen her vatandaş ise istediği derneğe üye olabilmekte veya dernek kurabilmektedir. 2005 yılında yasalaşan Çocuk Koruma Kanunu kapsamında ise, 18 yaş ve altındaki çocuk ve gençlere ilişkin hizmetlerin genel çerçevesi çizilmiş, bu konudaki bir boşluk daha kapatılmıştır. Bu ve benzeri yasal düzenlemelerin gençlerin karar alma süreçlerine daha etkili bir şekilde katılmalarını sağlayacağı aşîkârdır.

Son on yıllık dönemde gerçekleşen önemli hususlardan biri de Ulusal Ajansın kurulmasıdır. Ulusal Ajans, her ne kadar gençlik politikalarını yapılandırma amacını taşımasa da, gençlik alanında yer alan kurum, kuruluş ve STK’ların güçlendirilmesi yönünde iyi bir araç vazifesi görmektedir. Tam üyelik sürecinin başlamasıyla birlikte

Avrupa Birliği'nin ilgili sosyal fonlarından yararlanma hakkını alan Türkiye'de giderek artan sayıda genç ve gençlik kuruluğu fon desteği almaya başlamıştır.

Bütün bu düzenlemeler gençliğe yönelik paradigmanın son on yıl içinde radikal bir biçimde değiştüğünün açık bir göstergesidir. Ancak bu düzenlemelerin yeterli olduğunu söylemek de mümkün değildir. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulması, söz konusu düzenlemelerin daha üst düzeylere taşınması ve Türkiye'nin gençliğe dair uzun soluklu planlamalar yapması açısından son derece büyük bir önem taşımaktadır.

Bu kapsamda Türkiye'nin, Cumhuriyet'in 100. yıldönümüne denk düşen 2023 yılına ve Anadolu'daki varlığımızın 1000. yılına tekabül eden 2071 yılına dair hedeflerinin gerçekleştirilebilmesi için gençlerin eğitimden spora, siyasetten kültürel hayata dek uzanan tüm alanlarda çağcıl ihtiyaçlarla ve milli-manevi değerlerle uyumlu bir donanımına kavuşturulması gerekmektedir. Bu gerekliliğın yerine getirilebilmesi için yapılması gerekenlerden bazılarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

- Gençleri desteklemekten çok, onları korumayı öngören pasif bir gençlik anlayışını temsil eden mevcut anayasadaki yaklaşımdan vazgeçilmeli ve yeni bir anayasa yapılarak katılımcı ve aktif bir bakış açısını sahiplenen modern bir gençlik politikası oluşturulmalıdır.
- Gençlik kavramının kültürel, sosyolojik ve ekonomik boyutlarında yaşanan farklılaşmalarla uyumlu olacak şekilde daha vizyoner ve çağcıl bir gençlik tanımı yapılmalıdır. Bu doğrultuda, gençlerin gelişimsel süreçlerini, ihtiyaçlarını ve değişen toplumsal koşulları göz önünde bulundurarak gençlik politikaları hazırlanmalıdır.
- Gençlik politikaları, gençleri doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen tüm politikalarla ilişki içinde olmalıdır ve devlet yapılanması içindeki tüm sektörlerle bütünleşmelidir.

- Gençler arasında bölgesel farklılıkların giderilmesi ve sosyal entegrasyonun sağlanması amacıyla internet teknolojileri başta olmak üzere kitle iletişim araçlarından istifade edilmeli ve gençleri kutuplaştırıcı değil bütünleştirici bir politika izlenmelidir. Gezi tecrübesinden yola çıkarak, farklı siyasal tercihlere sahip olsalar da, gençlerin “gençlik” ortak paydasında buluşarak sorunlarını özgürce tartışmaları sağlanmalıdır.

3. Gençlik Sorunları

Türkiye’nin köklü bir değişim-dönüşüm sürecinin içinde bulunduğu bu dönemde toplumsal yapının temel bileşenlerinden biri olan gençliğin ülkedeki genel sorunlarla birlikte, yalnızca kendisine özgü muhtelif sorunları da bulunmaktadır. Gençliğin bir biçimde muhatap olduğu bu sorunların tek tek tespit edilmesi ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi daha nitelikli bir gençlik profilinin oluşturulması açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Esasında Türkiye’deki gençliğin muhatap olduğu temel sorun alanlarıyla dünya gençliğinin yaşadığı temel sorun alanları arasında bir paralelliğin bulunduğu söylenebilir. Birleşmiş Milletlerin yayınladığı raporlara göre dünya gençliğinin yaşadığı sorunların başında eğitim ve işsizlik sorunları gelmektedir. Bu sorunların Türkiye bağlamında da aynı şekilde geçerli olduğu ve Türkiye’deki gençlerin sorunlarının başında da bu iki unsurun geldiği söylenebilir. Ancak ne dünyada ne de Türkiye’de gençliğin sorunlarının yalnızca bunlardan ibaret olduğu söylenebilir. Her ülkenin kendine özgü koşullarına bağlı olarak gençlerin muhtelif sorunlarının bulunduğu bahsetmek mümkündür.

Türkiye açısından bakıldığında, gençlerin eğitim ve işsizliğin yanı sıra, zararlı alışkanlıklar ve madde bağımlılığı ile eksik ve yetersiz katılımcılıktan kaynaklanan çeşitli sorunları bulunmaktadır.

a. Eğitim Sorunu

Türk eğitim sisteminin öteden beri süregelen ve bir türlü çözülemeyen bir dizi sorunu bulunmaktadır. Partiler üstü bir politikanın oluşturulamamasından ötürü eğitimde sürekliliğin sağlanamaması, son yıllarda giderek artmasına rağmen AB ülkelerine kıyasla genel bütçeden eğitime ayrılan payın düşük olması, eğitimde fırsat eşitliğinin tam olarak sağlanamaması, eğitim anlayışına ezberciliğin hâkim olması, nitelikli öğretmen yetiştirmede sıkıntılar yaşanması, yükseköğretim yapılanmasının henüz istenilen kurumsal ve akademik seviyede olmaması gibi sorunlardan bahsetmek mümkündür.

Bu ve benzeri sorunlar, Türkiye'deki gençlerin ilköğretimden yükseköğretime kadar neredeyse tüm eğitim aşamalarında karşılaştıkları ve kendi gelişimleri açısından olumsuz bir şekilde etkilendikleri sorunlardır. Eğitim sistemine egemen olan merkezi sınav sistemi uygulaması dershanelerin ve özel okulların revaçta olmasına yol açmakta, bu da farklı sosyo-ekonomik düzeylere sahip olan gençler arasında bir eşitsizlik ve haksız rekabet ortamı oluşturmaktadır. Bu durum ayrıca gençlerin salt ezbere dayalı ve analitik olmaktan uzak bir formasyonla eğitilmelerine neden olmakta ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak verimli bir rekabetten çok, bütünüyle yarışmacılığı esas alan bir alışkanlığın edinilmesine zemin hazırlamaktadır.

Ancak eğitim sistemindeki fırsat eşitsizliği yalnızca bununla sınırlı değildir. Okullaşma oranlarının bölgeler arasındaki dağılımında da çeşitli sorunlar bulunmakta ve bazı bölgeler Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Yine çeşitli sosyokültürel ve sosyoekonomik faktörlerden ötürü cinsiyet eşitliği açısından da önemli sorunlar yaşanmaktadır. Kız çocuklarının erkeklere nazaran okullaşma oranı daha düşük düzeylerde seyretmektedir. Bu konuda son yıllarda yaşanan olumlu gelişmelere rağmen, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kız çocuklarının okullaşma oranları henüz istenilen seviyelere kavuşamamıştır.

4+4+4 sistemiyle zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması son derece önemli bir gelişme olmakla birlikte, okullardaki eğitimin henüz Türkiye'nin ve gençlerin ihtiyaçlarına uygun olarak yapılandırıldığını söylemek güçtür. Özellikle mesleki eğitim veren okulların uzun yıllar boyunca çeşitli ideolojik gerekçelerle işlevsizleştirilmesi hem gençlerin mesleki kalifikasyon kazanmalarını engellemiş hem de sanayinin ihtiyaç duyduğu işgücü gereksiniminin karşılanmasını güçleştirmiştir.

Yine gençlerin çağdaş dünyanın gereklerine uygun olarak yetiştirilmesi noktasında son derece önemli bir işlevi olan yükseköğretim kurumlarında verilen eğitimin niteliği açısından da ciddi sorunlar bulunmaktadır. Her ne kadar son 10 yıllık dönemde Türkiye'deki üniversitelerin sayısı, imkân ve kapasiteleri ile insan gücünde önemli gelişmeler yaşanmış olsa da, Türk yükseköğretim yapılanmasındaki hakim paradigma halen askeri vesayet döneminde oluşturulmuş olan bir kurumsal anlayışı yansıtmaktadır. Bu da, gençlerin daha özgür, bilimsel ve eleştirel düşüncenin ışığında kendilerini yetiştirme hakkından mahrum olmalarına neden olmaktadır. Bunun dışında, üniversite gençliğinin öğretim giderleri ile barınma ve beslenme giderleriyle alakalı sorunları da bulunmaktadır.

Gençlerin daha nitelikli ve küresel düzeyde rekabet edebilecek bir donanımına kavuşmaları için bu sorunların ortadan kaldırılması ve gençlere çağdaş dünyadaki standartlara uygun bir eğitim ortamının sağlanması gerekmektedir. Bu gerekliliğin yerine getirilebilmesi için birçok yeni düzenlemenin yapılmasına ve kısa-orta-uzun vadeli tedbirlerin alınmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu tedbirleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Eğitim politikaları ve bu politikalara kaynaklık teşkil eden eğitim felsefeleri yeniden ele alınarak gözden geçirilmeli ve mevcut sorunları çözecek daha çağdaş eğitim politikaları ve felsefeleri benimsenmelidir.

- Partiler-üstü bir eğitim politikası oluşturulmalı ve eğitimde süreklilik sağlanmalıdır.
- Geleceğe yönelik insan kaynağı planlaması yapılmalı ve hangi alanlarda ne kadar yetişmiş insan gücüne ihtiyaç duyulduğu belirlenmelidir.
- Eğitim sistemi; eğitim programları, öğrenme yöntem ve teknikleri, ölçme ve değerlendirme araçları bağlamında çağdaş bir niteliğe kavuşturulmalıdır.
- Eğitim sistemi, öğrencilerin bireysel yeteneklerini geliştirmeyi hedefleyen ve bunu önceleyen bir sistem olarak tasarlanmalı, demokratik değerlere ve insan haklarına saygılı, milli-manevi değerlerle uyumlu bir yapıya kavuşturulmalıdır.
- Eğitimde fırsat eşitliğini her alanda sağlayacak daha etkili politikalar geliştirilmeli ve özellikle kız çocuklarının okullaşma oranlarını arttırmaya dönük tedbirler alınmalıdır.
- Genel bütçeden eğitime ayrılan pay arttırılmalı ve gerekirse ilave kaynaklar bulunmalıdır.
- Yükseköğretim sistemi öğrenciden öğretim üyesine, eğitim sisteminden kurumsal yapılanmaya dek uzanan bütün alanlarda yeniden ve kapsamlı bir şekilde revize edilmelidir. Son zamanlarda hazırlanan yeni YÖK Kanunu ile bunun gerçekleşmesi mümkündür. Ancak hazırlanan bu yasanın yükseköğretimin küreselleşen dünyadaki değişen rolü, işlevleri, süreçleri, mekanizmaları ve hedefleri ile uyumlu olması sağlanmalı; çağdaş dünyadaki uygulamalarla eşdeğer bir içerik taşıması temin edilmelidir.
- Üniversitelerdeki eğitim ve öğretim giderlerinin daha rahat karşılanması amacıyla kredi ve burslar günün şartlarına yetecek miktarlara çıkarılmalı, öğrencilerin barınma ve beslenme sorunlarının çözümüne yönelik tedbirler alınmalıdır.
- Lise ve üniversite gençliğinin yabancı dil ve bilgisayar öğretimi etkin hale getirilmeli, gençlerin hem ülkedeki hem de dış dünyadaki akranlarıyla

diyaloglarının geliştirilmesini sağlayacak sosyal kampanyalar düzenlenmeli ve değişim programlarının sayısı arttırılmalıdır.

b. İşsizlik ve İstihdam Sorunu

İşsizlik ve istihdam sorunu, gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere, tüm dünya genelinde yaşanan yaygın bir sorundur. Ancak diğer yaş gruplarıyla karşılaştırıldığında, bu sorunun en çok gençleri etkilediği ve bunun da küresel düzeyde yaşanan bir genç işsizliği sorununa dönüştüğü görülmektedir. Gençlerin işsiz kalması ise gerek bireysel gerekse toplumsal anlamda büyük ve ciddi sorunlara yol açmaktadır.

Genç ve çalışabilir nüfusun oldukça yüksek olduğu Türkiye açısından da genç işsizliği büyük bir sorun olarak temayüz etmektedir. Türkiye'deki genç işsizliği oranı genel işsizlik oranının yaklaşık iki katı kadardır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre Ocak 2013 itibarıyla Türkiye'deki genel işsizlik oranı % 10,6 iken, genç işsizliği oranı % 20,7'dir. Bu da, Türkiye'nin son yıllarda ekonomi alanında yaşadığı büyümenin genç işsizliğinin azaltılmasına yönelik bir yönelime dönüşmediğini ortaya koymaktadır.

Genç işsizliğinin nedenlerini teorik olarak açıklamak son derece güç olmakla birlikte, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerdeki genç işsizliği sorununun nedenleri arasında; tarıma dayalı ekonomiden sanayi ve hizmet sektörlerine geçiş, vasıf uyumsuzluğu, eğitim düzeyi, gençlere yönelik istihdam politikalarının yetersizliği, genç nüfusun yoğunluğu, ücret pazarlıkları, asgari ücret uygulaması ve benzeri faktörleri zikretmek mümkündür. Ancak hangi nedenden kaynaklanırsa kaynaklansın, genç işsizliği sorunu önemli bireysel ve toplumsal maliyetlere yol açan, gençlerin kendileriyle ve çevreleriyle barışık olmalarını engelleyen, geleceğe karamsar bakmalarına ve

kendilerine olan saygılarını kaybetmelerine neden olan son derece tahripkâr bir sorundur.

Bu sorunun üstesinden gelinebilmesi ve en azından genç işsizliği oranlarının gelişmiş ülkelerdeki rakamlar seviyesine çekilebilmesi için alınması gereken tedbirlerden bazılarını aşağıdaki gibi ifade etmek mümkündür:

- Genç işsizliği ile mücadelede doğru politikalar oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. Kamu idaresi, acil bir eylem planı hazırlayarak eğitimden spora, evlilikten işsizliğe, hayatın her alanında gençleri doğrudan etkileyen konularda destek mekanizmalarını hayata geçirmelidir.
- Almanya’da uygulanan ikili sistem ve benzeri mesleki ve teknik eğitim sistemlerine ağırlık verilmeli, eğitimden istihdama geçiş kolaylaştırılmalıdır.
- Mesleki ve teknik eğitim veren liselerde staj imkânları arttırılmalı, öğrencilerin iş piyasasının talep ve ihtiyaçlarına uygun olarak yetişmesi sağlanmalıdır.
- Genç istihdamını teşvik edici politikalar uygulanmalı ve kayıt dışı çalışmaların önüne geçilmelidir.

c. Zararlı Alışkanlıklar

Zararlı alışkanlıkların yol açtığı madde bağımlılığı hayati önemi haiz bir gençlik sorunu olup, Türkiye’de son yıllarda giderek artan bir olgudur. Sigara bağımlılığı, alkol bağımlılığı ve uyuşturucu madde bağımlılığı şeklinde tezahür eden zararlı alışkanlıkların yol açtığı maddi ve manevi kayıpların telafisi neredeyse imkânsız olup, hem bireylerin hem de toplumların geleceği açısından ciddi tehlikeler doğurmaktadır.

Bu türden zararlı alışkanlıkların kazanılmasına yol açan muhtelif faktörlerin bulunduğu söylenebilir. Artan refah düzeyi ve küreselleşme süreciyle beraber yaşanan hızlı dönüşümler sonucunda, geleneksel toplumsal yapılar, alışkanlıklar ve insan

ilişkileri hızlı bir şekilde değişmiş, iyi ya da kötü hemen her nesnenin ulaşılabilirliği son derece kolaylaşmıştır. Günümüzde gençlerin kendi ahlaki ve kişisel gelişimleri açısından oldukça zararlı olan ortamlara ve ilişkilere karşı korumasız bir vaziyette olması, onların sigara, alkol ve uyuşturucu madde gibi zararlı alışkanlıklarla çok daha kolay bir şekilde ünsiyet kurmalarına yol açmaktadır. Nitekim son yıllarda yapılan araştırmalara göre Türkiye’de sigara içme yaşı 13’e, bali, tiner, alkol ve esrar gibi maddeleri kullanma yaşı ise 14’e kadar düşmüştür.

Bu rakamlar, gençlerin hem sağlığı hem de kişisel-ahlaki gelişimleri açısından ciddi bir tehlikeye işaret etmektedir. Kısa-orta ve uzun vadede bu tehlikenin önünü alacak tedbirlerin devreye sokulmaması durumunda ortaya çıkacak tablonun daha hazin bir hale bürünmesi kaçınılmaz olacaktır. Bu bağlamda, gençleri zararlı alışkanlıklara karşı koruyacak ve onların kişisel ve ahlaki gelişimleri için daha sağlıklı bir ortamın oluşmasına olanak sağlayacak etkili önlemler alınmalıdır. Bu önlemlerden bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Öncelikle Türkiye’deki gençler arasında zararlı madde kullanımının ne boyutlarda olduğunu ortaya koyacak bilimsel araştırmalar yapılmalıdır.
- Söz konusu bilimsel araştırmaların ortaya koyduğu verilerin yol göstericiliğinde, zararlı alışkanlıklara duçar olmuş gençlerin bunlardan kurtulmasını sağlayacak projeler geliştirilmeli, kendilerine tıbbi ve manevi destek verilmelidir.
- Sokakta yaşayan çocuklara ve gençlere yönelik çeşitli sosyal ve ekonomik tedbirler alınmalı, bu kişiler topluma kazandırılmalıdır.
- Gençlerin zararlı alışkanlıklardan uzak durması için ders müfredatlarının milli-manevi değerlere ve inanç unsurlarına vurgu yapan bir yapıya kavuşturulması sağlanmalı, ayrıca gençlerin sportif ve kültürel faaliyetlere yönelik ilgisini canlı tutacak okul ortamları oluşturulmalıdır.

d. Katılım Eksikliği

Gençlik katılımı, en genel ifadesiyle söylendiğinde, gençlerin tüm karar alma mekanizmalarına ve süreçlerine dâhil edilmesi olarak tanımlanabilir. Gençlik katılımı, ülkelerin gençlere yönelik politikalarının başarıya ulaşması açısından vazgeçilmez bir öneme sahip olup, aynı zamanda tam demokratik ve çoğulcu bir yapıya kavuşmasının da bir önkoşuludur.

Bu açıdan bakıldığında, Türkiye gibi nüfusunun neredeyse yarısına yakınının gençlerden oluştuğu ülkelerin mutlak surette katılımcılığı esas alan bir gençlik politikası oluşturması ve uygulaması gerekmektedir. Gerçi Türkiye son yıllarda bu konuda bir hayli uzun bir yol kat etmiştir. Seçme-seçilme yaşı aşağıya çekilmiş, örgütlenme özgürlüğünün önündeki engeller kaldırılmış, gençlere daha iyi ve kaliteli hizmet sunmak amacıyla Bakanlık düzeyinde bir kurumsal yapı oluşturulmuş, genel bütçe içinde gençlere ve onların temel gereksinimlerine yönelik harcamaların miktarı arttırılmış, sportif ve kültürel mekanizmalar aracılığıyla gençlerin daha fazla görünür olmaları sağlanmıştır.

Ancak bütün bunlar gençlik katılımının tam olarak sağlanması açısından yeterli olmayıp, daha alınacak çok mesafe, kat edilecek çok yol bulunmaktadır. Zira Türkiye’de gençlik yakın dönemlere kadar anti-demokratik ve militer bir siyasal-toplumsal-kültürel atmosfer içinde depolitize edilmiş, gençliğin ülke ve dünya meselelerine karşı ilgisiz kalması istenmiştir. Nitekim bu çalışmanın verileri de dahil olmak üzere, yapılan araştırmaların neredeyse tamamı bu bulguyu teyit etmekte ve gençlerin büyük çoğunluğunun siyasete katılma noktasında isteksiz olduklarını, siyaset kurumuna güvenmediklerini ve herhangi bir siyasal partiye üye olmadıklarını ortaya koymaktadır. Oysa gençlerin sivil siyaset alanına kazandırılması ve onların enerjik-dinamik yapılarından hem ülkenin menfaatleri açısından hem de demokratik kültürün tam olarak yerleşmesi bakımından istifade edilmesi gerekmektedir. Bu gereklilik ise ancak

gençlerin tüm karar alma mekanizmalarına eşit ve sürekli bir biçimde katılımının sağlanmasını temin edecek mekanizmaların oluşturulmasıyla yerine getirilebilir. Söz konusu mekanizmaların oluşturulması-oluşturulabilmesi için atılması gereken bir dizi adımdan bahsetmek mümkündür:

- Gençleri tüm karar alma süreçlerine dâhil edecek katılımcı ve kapsayıcı bir gençlik politikası oluşturulmalı, ilgili yasal mevzuattaki eksiklikler giderilmeli ve katılımı engelleyen ya da azaltan unsurlar ayıklanmalıdır.
- Seçilme yaşı 18'e düşürülmelidir.
- Yalnızca genel siyaset alanında değil, aynı zamanda yerel düzeyde ve eğitim ortamlarında da gençlerin katılımını esas alan daha etkin yönetsel yapılar oluşturulmalıdır.
- Örgütlenme haklarını daha etkin ve koordineli bir şekilde kullanmaları yönünde gençler teşvik edilmeli, gençlik STK'ları ile kamu kurum ve kuruluşlarının daha yoğun bir işbirliği içine girmeleri sağlanmalıdır.
- Dezavantajlı durumdaki gençlerin karar alma mekanizmalarına dâhil olmasını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.
- Toplumun gençlik katılımının önemi noktasında bilgilendirilmesi sağlanmalı, bu konudaki sosyo-psikolojik ve sosyo-kültürel önyargıların aşılmasına yönelik eğitici faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

